

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్ర వార పత్రిక

4e
23

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

తలనొప్పి?

అమృతాంజనము వాడండి
వెంటనే తగ్గి పోతుంది!!

బాధను తొలగించి
హాయిని కలిగించును

అమృతాంజనము

సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0
విడిపత్రిక 4 అ

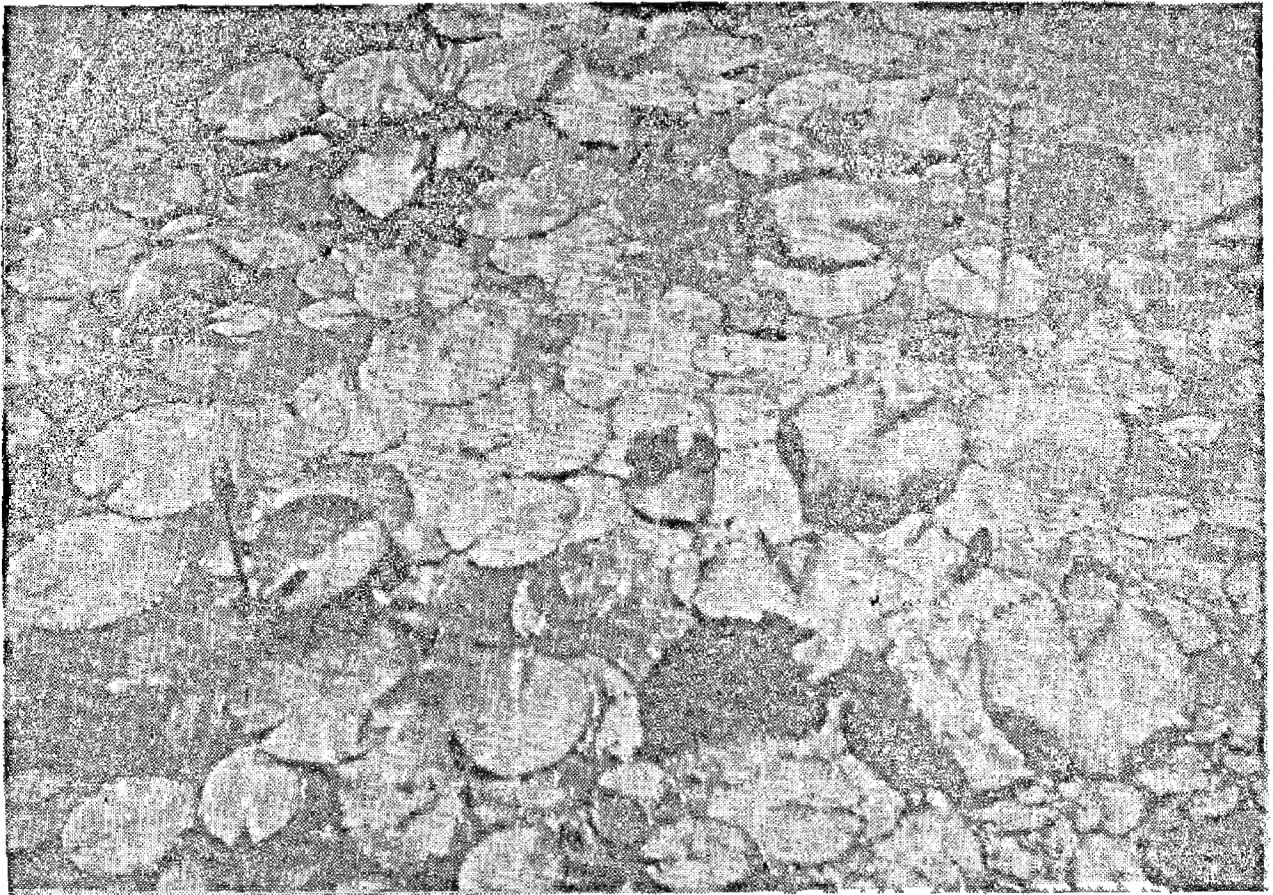
ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

Founder K. NAGESWARA RAO

సంపుటము 49
సంచిక 12
23.11-55

మన్యథ కార్తిక శుద్ధ అష్టమి బుధవారం

కామరతంపర

ఫోటో. పినపాల మధు—బందరు.

ముఖచిత్రం: హిందీనటి శ్యామ.		విషయానుక్రమచిత్ర			
చింత—	4	అల్లం—	13	జనశాలోకం—	40
ఎండమావులు—	6	వివిధ—	24	బొమ్మల పెళ్లి—	43
		నవలంబెడ—	33	చంద్రగిరి మహాలు—	45
				మార్టిన్ రాబర్ట్—(సీరియల్)	47
				చిన్నప్పటి నేస్తాలు—	50
				ప్రియకమ్మ సంకల్ప—	55

ఈ ఆశ్చర్యకరమైన రాత్రి పగలు
చర్మ రక్షణ సాధనతో
మీ చర్మమును సొగసుగ మరియు
మనోహరముగ ఉంచుకోండి

విశేషమైన పొంద్య్ కోర్డ్ క్రీమ్ మరియు
మందువలెనున్న పొంద్య్ వేనిషింగ్
క్రీములు మీ చర్మమునకు రక్షణనిచ్చి
ధానిని మృదువుగ, అందముగ ఉంచును.

చర్మమును మృదువుగ, నిర్మలముగ
చేయుటకు రాత్రి వాడే క్రీమ్

మీకు వంటివేమియినా విశేషమైన పొంద్య్ కోర్డ్
క్రీమ్ వాడండి. అది కొన్ని పెకండ్లలోనే మీ చర్మ
మునకు కావలసిన సహజమైన మృదులు మరియు
శేతు శోషములను పూర్తిచేసి యధాస్థితికి తెచ్చుటయే
కాక అదిని లేతగా మరియు మనోహరముగా,
అంటుటలో సహకరించును.

పొంద్య్ కోర్డ్ క్రీమ్ అద్భుతముగ చర్మమునే
క్షుభవరచును. రోమ రంధ్రములు పెద్దవి కాకుండా
రక్షణనిచ్చి మీ చర్మమును నిష్కల నిర్మలముగ,
నిష్కలంకముగ ఉంచును.

పొంద్య్
కోర్డ్ క్రీమ్
వేనిషింగ్ క్రీమ్

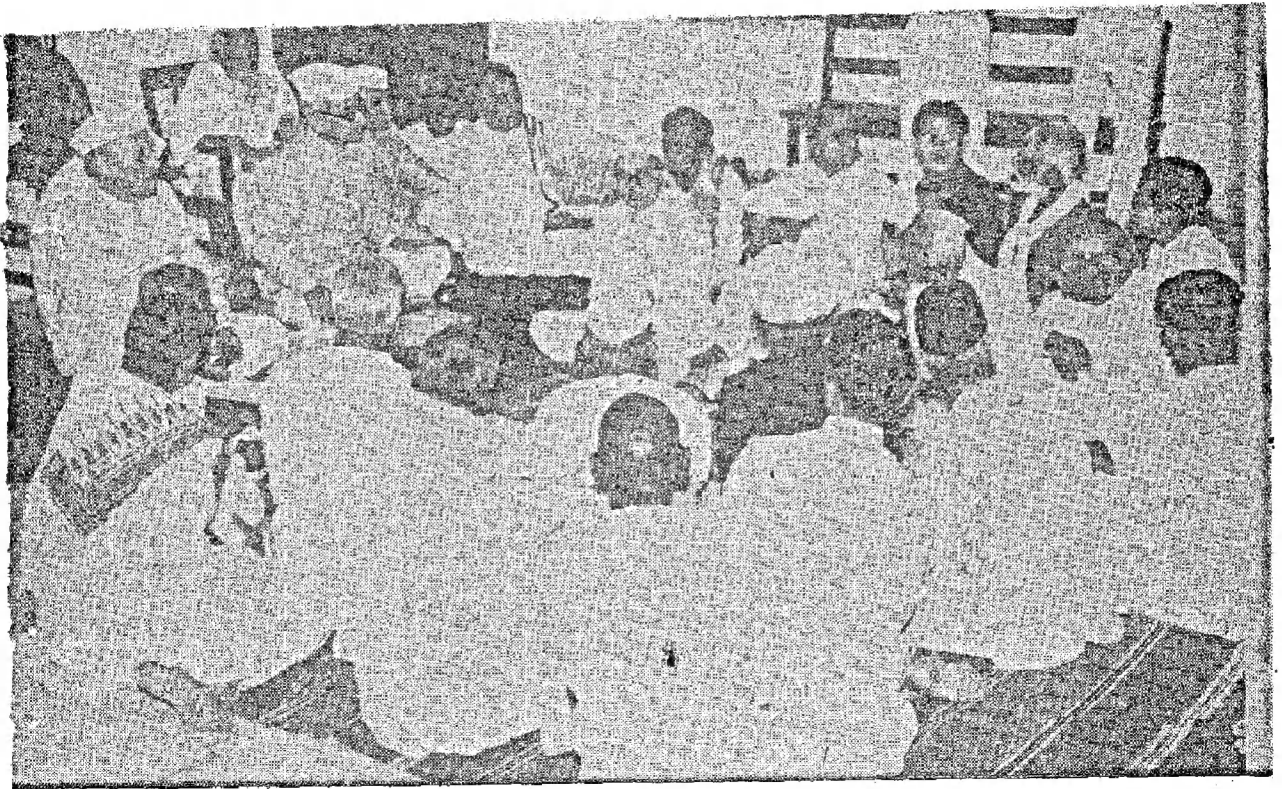

చర్మమును కాపాడుటకు మరియు మృదువుగా
చేయుటకు వగలు వాడే క్రీమ్

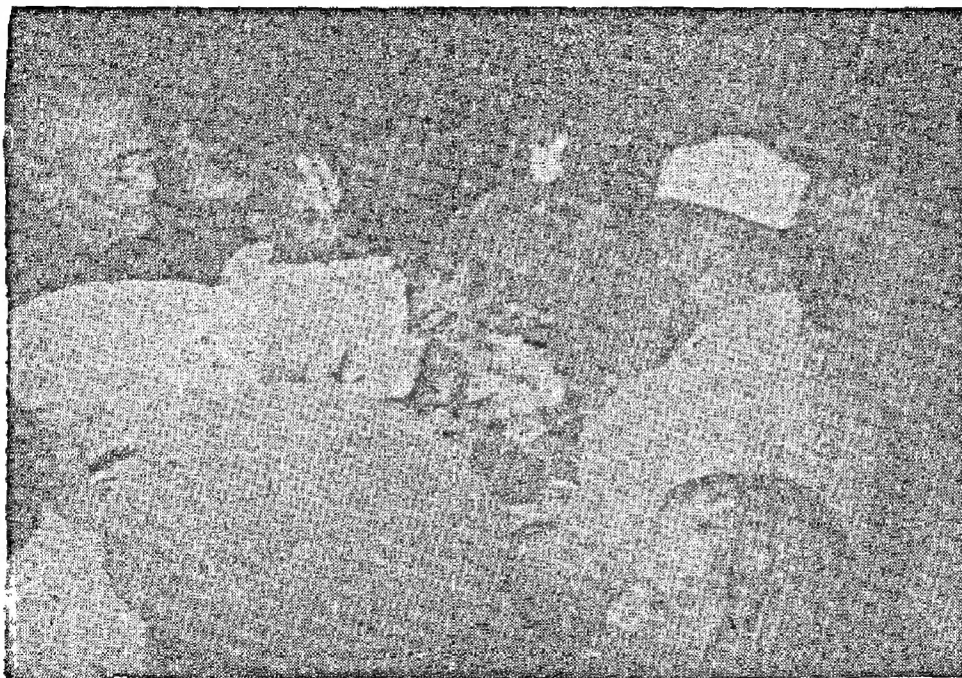
లేతగా మరియు మృదువలెనున్న పొంద్య్ వేనిషింగ్ క్రీమ్
వైచిత్ర్యమునకు రానుకుంటే వగలనే మీ అందమును
అదిగము చేస్తుంది. మనోహరము. నిష్కలంకమైన చర్మ
మును పొందుటయే దిమ్మ. మౌర్యరక్తి మరియు వడగాడ్లు
మండి యది మీ చర్మమునకు పొమ్మరక్షణ నిచ్చును.
మరియు పొంద్య్ వేనిషింగ్ క్రీమ్ మరియు తద్వారా అంద
చర్మమునకు ఒక అద్భుతమైన పొడవము—దీనితో రోమ
రంధ్రములను అర్ధి కలంకము కలిగిందే అదిగమైన మృదులు,
లేకుండా చేయవచ్చును.

ప్రతిరోజు అభివృద్ధి చేసే ప్రీతి కారి సౌందర్య రక్షణకు ఈ రెండు క్రీములే కాకు
తున్నాయి. మీరు వాటివలె పొంద్య్ కోర్డ్ క్రీమ్ రాత్రి మరియు పొంద్య్ వేనిషింగ్
క్రీమ్ వగలు వాడండి. కృతరానే సహజవికృత ఉత్పన్నమువలెనున్న మీ ముఖమును
యశశాని మీకు జతకరచాలి.

విశ్వసంస్కృత పరిషత్ చతుర్థ మహాసభసందర్భంలో నెల 11న ఈ పరిషత్తుండలి సమావేశం తిరుపతిలో శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయ స్నాతకోత్సవ మందిరంలో జరిగింది. పరిషదధ్యక్షుడు శ్రీ కె ఎం. ముస్తీ, హైదరాబాద్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ బూర్గుల రామకృష్ణరావు, ఆంధ్ర రెవిన్యూ మంత్రి శ్రీ కల్లూరి చంద్రమౌళి ప్రభుత్వం, శ్రీ ముస్తీ వెనుక కుర్చీలో కూర్చున్నవాడు శ్రీ కాశీ కృష్ణాచార్యులు.

మహాసభకు రాష్ట్ర పతి డా॥ రాజేంద్ర ప్రసాద్ రాగానే, ఆంధ్రప్రభుత్వ ఆస్థాన శాసన శ్రీ శ్రీ వాదకృష్ణ మూర్తిశాస్త్రి, ఆగమ శాస్త్రీ భాషకులు శ్రీ కె. శ్రీనివాసాచారి, తిరుపతి రేవ స్థానం ఆస్థాన పండితుడు, శ్రీ వేదాంతం జగన్నాథాచార్యులు, ఎదురేసి, ఆయనకు పూర్ణకుంభం తో స్వాగతమిచ్చారు.

చీంత

వేళాకోళం చేయడం మనకు వెన్నతో పెట్టినవిద్య. “చింతికాయలేరా!” అని చింతికాయలేరా అలోచించకుండా ఎదుటి వాడిమాటను ఎగతాళిపాలుచేసి చిన్నతనం ఆపాదించడం మనకు చిన్నప్పటినుండి అలవాటు. అయితే, ఆ చిన్నతనానికి ఉదాహరణగా పెక్కునబడేచింతికాయాత్రం మనమనకోసేటంత విస్తృతం కాదు. చింతించిచూస్తే దానితాళాకు విన్నవితే జాలు పోలేదన్న భోజనం అంతోబాటు మన ఆజ్ఞానముకూడా బలపడుతుంది.

మానవులు పచ్చిమాంసం తినడం మాని ఆహారం పదనం చేసుకోవడం ప్రారంభించి, క్రమేపీ అందులో అనుభవం గడించి, వారి వారి యిష్టాయిష్టాలు, తెలివితేటలకొద్దీ రసవల కింపితింగా రకరకాల వంటలు వండి భోజనాలు మొదలు పెట్టేసరికి “జిహ్వకోక రుచి, పుష్కకోక బుద్ధి”గా పరిణమించింది పరిస్థితి. “లోకోభిన్నరుచి” అన్న లోకోక్తి కూడా ఆ సందర్భంలోనే అవతరించింది.

రుంకార్ రేడియో

(విల్లవారి యాజమాన్యమున తయారైనవి)

ALFLOK.

ప్రస్తుతమున్న రుంకార్ మనకు ప్రసిద్ధి. 6 వాట్యులు, 5 డ్యూటలు, వార్ నట్ కేబి నెట్-రొడ్ స్పీకర్ - మిక్స్ సౌకర్యములు - మ్యాటికన్సువల్ల సులభమైనట్టానింగు A. C., A.C./D. C., ట్రై డ్యాటరీలలో డొరుకును.

ధర రూ. 425/-

ఆంగ్లకు సోల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

టెరిటోరియల్ ఏజెన్సీస్,

కె. వి. నెం. 370 విజయవాడ-2.

ప్రాతినిధ్యము లేనిది ఉ ప్రతినిధులు కావలెను

అటువంటి సందిగ్ధస్థాయంలో అన్ని రుచుల వస్తువులను తిని జీరించుకోగలిగిన అనుభవ జ్ఞులకొందరు విస్తృతముందునుండి లేచి వీధి అరుగులమీద కూర్చుండి, తిన్న వస్తువులు, తిన్నెలుకూడా అరిగిపోయేదాకా వీరికగా దినాలతరబడి దీర్ఘచర్చలుచేసి, తమ తమ అనుభవాలను అవలోదనగావించి, విభిన్న రుచులనుగూర్చి విమర్శించి, అన్ని రుచులకు మూలం ఆరే రుచులని, అందులోనూ ముచ్చటగా మూడేరుచులు ముఖ్యమని సిద్ధాంతీకరించి, భిన్నత్యంలో ఏకత్యం సాధించి, వివిధరీతులుగా విలసిల్లే పాకకళను కాపించి పాకకాసమరై, ఆ అతిభోజనులు కీర్తిభాజనులైనారు.

“చదలవాడ”

ఆవిధంగా వారు ముక్తయించిన మూడే రుచులలో ఒకటైన పులుపు యావత్ప్రజా నీకం అవసరాలకు సరిపోయేటంత ఎక్కువగా ఎక్కడినుండి లభ్యం అవుతుందా అని పూర్వీకులు పుణ్యార్జనచింత మాని తమ వెనుకటి తరాలవారమైన మనం వెతికవలసిన చింత లేకుండుటకుగాను ప్రతి చెట్టూ, ప్రతి పుట్టా పరిశీలించి చూడగా, వారి చింతకు ఫలంగా కనిపించిందే చింత చెట్టు. వారు పడ చింతను తరతరాలవారు తిలుచుకోవడనే ఉద్దేశ్యంతోనే వారా వేరు పెట్టివారు. ఆ చింతచెట్టు వారి పరిశీలకు నెగ్గి “చింత చచ్చివా పులుపు చాచదు” అని వారితేత ప్రశంసలుపొందింది. అందువల్ల దానికి విపరీతమైన ప్రాధాన్యం ఏర్పడిపోయి, దాని ప్రభావం మనలో వేరు దన్నుకుపోవడంకాక, అది కాస్త ఎక్కువైతే మనం పరస్పరం “పులుసు వంగడినుకోవడం” వాక వచ్చింది. అరబ్బి భాషలో టామర్ అంటే ఖడ్గారం. చింతపండుకు వారు “టామర్-ఇండ్” (అంటే ఇండియా ఖడ్గారం) అంటారు. అక్షరంగా Tamarind అంటుంది. కాబట్టి పైన వివరించినట్లు మొట్టమొదట చింత చెట్టును కనిపెట్టినది మనవారే అని ధైర్యంగా చెప్పవచ్చును.

చిల్లి పాత్రకు అట్టం పెట్టుకోవడం మొదలుకొని చింతపండును చిత్రి విచిత్రంగా కాడుకొంటుంది గృహలక్ష్మి. చింతపండు లేకుంటే వంట చిన్న పోతుంది. చారూ పులుసులో చింత పండు నీళ్లు చేర్చకుంటే నాలుకకు రుచించకపోవడం కాక నలుగురికీ వడ్డించడానికిన్నీ చాలదు. పరిమితమైన సంపాద్యంలో ఆపరిమితమైన బాధ్యతలలో సతమతమయ్యే మధ్యతరగతి మానవుడు ప్రతిరోజూ ఆస్వాదింపగలిగిన Fruit Juice కూడా ఈ చింతపండు నీరైన పులుసు చాళే బౌత్తరహాలు మన చూపు “చింట్ పానీ” అని చిన్నతనంగా అంటారే గాని దాని రుచి వారికి తెలిస్తే మనఃకాన్సులతోకాక దానిశిల్పతోనే త్రాగగలరు. పచ్చిపులుసులోని ప్రధానాంశం చింతపండు. తత్సమమైనటువంటిది “పులిక్కాచ్చల్” ఇది తమిళుల వంటకు. చింత పండు నీళ్ళను ముద్దిగా చినువబెట్టడంకాక అందులో ముడి మిరిపకాయలు, వేరుశనగ విత్తులు, శనగపప్పులు, ఎక్కువ నూనెలో వేగించి పోపుపెట్టి తయారుచేస్తారు ఆ పులిక్కాచ్చల్. అందుచేత అది దినాల తరబడి చెడిపోకుండా దివ్యంగా వుంటుంది. దానితోనే వారు “పులియం కాదం” అనగా చింతపండు పులుసన్నం కూడా కలుపుతారు. దాన్నే చెప్పవులు “పులి చూర్” అంటారు. “పొరుగింటి పుల్ల కూర” లోని పులుపుకు కూడా చింతపండ్లే కారణం. దురద వస్తువులు, చేదుకూరలను ప్రప్రథమంగా చింతపండుతో ఉడికిస్తేనే దానికి పదనయోగ్యత సిద్ధించి, ఆ తర్వాత అనారయోగ్యత కలుగుతుంది. అటువంటి వస్తువుల్లో ఒకటైన చేదుకూర వండడం చేత గాని ఇల్లారికి కవిశ్యురైన భర్త, “చేదు కూర లేచ్చి నన్నుగా తరిగించి - చింత పండువేసి చినువబెట్టి - బంతివారికల్ల కాగుగా వడించి - నాకు తెటవమ్మ వంగ నాతి.” అని చేతుకు దురదలేత విధానం తెచ్చి తన కవిత్వం దురదకూడా తీర్చుకున్నాడు. చింతపండు, ఆవాలు, ఉప్పు చేర్చి నల్లరు వచ్చడి నూరకున్న వార్తను సంస్కృత వండితూ భోగ్యతో,

మత్తుకా నది సంయుక్తం, గోపత్నీ సింధు సంయుక్తం - దుఃఖాఖ్య ఫలయుక్తం, గ్రామమార్గం కురుద్యమే." అని మర్యాదగా అనగా, ఖర్మచాలక విన్న ప్రతిష్ఠింపండితుడు పరారి చిత్రగించినాడు. అంతటితో సభలో నాదం తప్పడంగాక సంస్కృత పండితునికి సన్మానం కూడా చిక్కింది. పచ్చడం సంపాదించుకొన్న పండితుడు, ఇంటికొచ్చి, అన్నంముందు కూర్చుని పచ్చడి నోట్లో పెట్టుకొనే సరికి మిరపకాయ మినహాయించింది. కారణం అడిగేసరికి "మీ కవిత్యంలో కారంలేదు. కావలిస్తే మహిసారి శోకం మననంచేసి చూసుకో"మంది, ఆయన సతీమణి. నిజమే తనశోకంలో రసలోపం జరిగినమాట వాస్తవమే. సతీమణి చేసిన అవమానానికి, సభికులు చేసిన సన్మానాన్ని సరిపెట్టుకొని చల్లగా ఊరుకున్నాడు సంస్కృత పండితుడు. వేమన "భాండపడ్డిదేని పాకమేల" అన్నాడుకాబట్టి భామమణులు పాకసిద్ధికగాక భాండపడ్డికూడా చింతపండే విరివిగా వాడుతారు. బాణట్లోనూనే పొంగి పొకుండా విరుగుడుగా చింతపండు వుంటుందేని వస్తారు. ఈ చిట్కా తెలియనివారు చికాకుపడతారు.

పాత చింతకాయ తొప్పుబాలింత పథ్యానికి కూడా పనికివస్తుంది. పచ్చి చింతకాయ కూడా పచ్చడికి పనికివస్తుందిగాని, పడికం పడుతుంది. అందుకే ఒకకవి "శ్వేచ్ఛంబు నకు బంటు చింతకాయ" అని కూడా అన్నాడు. చింతకాయనుగుడించే "ఆకాశాన అరన్తే కొడవండ్లు" అన్న పాడుపుకథ కూడా వుట్టింది "చప్పట్లకు చింతకాయలు రాలవు" అనేనామెత అందరికీ పరిచితమే. మామూలు చింతకాయ కాక "సీమచింతకాయ" కూడా వుంది.

చింతచిగురు పుల్లకూరకు పనికొస్తుంది. "చింతచిగుర పప్పు" రుచి చిన్న చిన్న కూటలతో చెప్పితే అర్థంకాదు. "చింతకు చిగురు అందము. పిల్లకు పొగరు అంది" అని కూడా అనుభవజ్ఞులు అంటారు. చింతాకు ఎండించించి, ఉప్పుకారంచెర్చి "చింతాకు పొడి" తయారుచేసి అన్నంలో పొడివలె వాడుకొంటారు. "చింతాకు పతకం" అనేది పూర్వకాలంనాటి నగ. "సీతకు చేయిస్తే చింతాకు పతకము. పతకమునకు బట్టె పది వేల వరహాలు" అనే పాటనుబట్టి చింతాకు పతకం విలువ ఎంతో తెలుస్తుంది. కాలవ ఒడ్డుల్లో "పులి చింతాకు" అనే ఒక రకం ఆకు చిక్కుతుంది. అది కూడా పుల్లగా వుండి పచ్చడికి పని కొస్తుంది. అలాగేకొన్ని ఆ పచ్చడి నుంచి.

చింతగింజలను నానించి ఉడకబెట్టి కొందరు తింటారు. అందులో రుచి లేదని మరి కొందరు అభిప్రాయ పడతారు. ఆ శోవకు చెందినవారే "అరవ ముత్తుకోళ్లు—చింత శుగ్గిళ్లు" అని ఎగతాళి చేస్తారు. కాని ఎవరి మాతృభాష వారికి తీపి అన్న సత్యం గుర్తించినవారు ఆ మాట పట్టించుకోరు. ఇటీవల చింత గింజలమీద చిత్రమైన పరిశోధనలు జరిగినవి. తత్పరితంగా కాస్త్రజాలు దానికిలచాలా ప్రయోజనాలను కనుగొన్నారు. ప్లాస్టిక్, చేనేత, అద్దకం, బంక పరిశ్రమల్లో చింతగింజకు చాలా ఉపయోగం వుందని తేలింది. చింత గింజలతో ఆడే "నామన గుంటలు" ఒక చక్కని Indoor Game. ఆ నామన గుంటల పేరు మీదుగా మహిళా సాహిత్యం కూడా మన భాషలో వుండి పల్లెటూరి బళ్ళలో చింత గింజలతోనే గణితం నేర్పుతారు. "చింత గింజరస్తే ముణగి" పాలే చిక్కని పాలని మన పెద్దలు లాక్టోమీటర (క్షీరమాని) లేక నే ఆ శోజాలో నిర్ధారణ చేశారు. లేవ్యలు "చింతగింజ ప్రమాణం" పుచ్చుకోమంటారు వైద్యులు. అటువంటి చింతగింజను గురి గింజలవలె మనం వెక్కిరించడం మన శ్రుద్ధి తనానికే నిదర్శనం.

నల్లగావుండేవారిని "పాత చింతపండు" అని వెక్కిరిస్తారు. కాని పాతచింతపండు పథ్యానికి ప్రసిద్ధి. కొందరు కార్మిక చింత పండు వాడెమంటారు పథ్యానికి. పూజా విగ్రహాలకు చింతపండుతో "పులికాపు" చేస్తారు. (అనగా తోమ శుభపడుస్తారు) చింతకల్లెలు, బొమ్మతాలాకు నిప్పు కణకణ లాడుతూ యెక్కువపుష్పం కలిగిస్తుంది. "కండ్లు చింతనిప్పులవలె నున్నవి" అనడం కూడా ఆ కారణంచేతనే. ఉగాది పచ్చడిలో కొత్తచింతపండు కొనితెచ్చినాచేర్చుకుంటే తృప్తికలుగదు మనకు.

ఉర్బవిషయం తీసుకుంటే "పూరు కొండవీడు ఉనికి పశ్చిమవీధి, మూగచింత పల్లె మొదటియిల్లు" అనే వేమనపద్యంలోని "మూగచింతపల్లె కాక, రెండు చింతల, చింతలవలన మొదలైన పేర్లువినిపిస్తావుంటవి. పూనా సమీపంలో "చింకవాడ" అనే గ్రామంవుంది. ఆ పల్లెకు చెందినవారు తమ పేర్లకు "చింకవాడకర్" అని యింటి పేరులాగా తగిలించుకుంటారు. మద్రాసు లోని ఒక పేటకు "చింతాద్రీ పేట" అని పేరు. మరొక ప్రాంతానికి "పులియాం తోపు" అని పేరు. "చింతావారు" అనే యింటి పేరున్నా మంకు చిరపరిచితమే.

బాగాపండిన చింతపండు ఏరితిగా చెరడుకు అంటుకోమండా లోలోపలనే విచిత్రంగా విడిపోతుందో, అదేరితిగా మానవుడున్నా ఆంతరంగికంగా పరిపక్వం చెందే కొద్దీ, తన్ను ఆవరించుకొన్న ప్రాపంచిక చింతలను అంటించుకోవడం క్రమముగా మానేస్తాడు. ఆ పరిపక్వత రావలెంటే ఆ చింతలోనుండే కలగాలి. అది ఆత్మ విచారం. చింతపండులోయిమిడిన వేదాంత రహస్యంకూడా అదే. అందుకే,

"ఏ చింతలు బద్ధయ్య
నాచింతలుకూడెవరు ననుగన్నయ్య!
నీచింత నిలుపు నామది
వేచింతలు పడగ లేను వేంకటరమణ!"
అంటూ ఏనుకొండలవాడిని తలవడం ఎండు కై నా మంచిది. ★

మంచి - చెడూ
వెల 2-0-0
ఆంధ్రగ్రంథమాల,
మద్రాసు-1.

రూ. 10,000 ఖరీదు చేయగల గడియారాలు ఉచితం

మా నల్ల నిరోజముల మానె నెం 501 రిజిస్టర్డ్ వాడిపండువలన వెంట్రుకలు మంచి నలుపునొంది అదిమొదలు ఎల్లప్పుడు నల్లగా వెరుగును. రారిపోయే వెంట్రుకలను తగ్గించి, నిడువుగాను అందముగాను పెరుగునట్లు చేయును. అరేడు ఒకసీసా రు. 2-4-0 మూడు సీసాలు (ఫూర్తికోర్సు) రు. 5-15-0 ఈ అమెమమైన మానెను ప్రచారంలోకి తెచ్చుటకై, మేము ఒక అందమైన ప్యాప్స్ చేరిగడియారాన్ని యివ్వదలిచాము గడియారం అందంగాను, బలంగాను. 15 నంబు గ్యారంటీగా వుంటుంది ఇదిగతక, ఒక న్యూగోల్డ్ వ్రేలి వుంగరంకూడా ఒకసీసా కొన్నవారికి యిస్తాము. 3 సీసాలు కొన్నవారికి 4 ప్యాప్స్ చేరిగడియారాలు, 4 న్యూగోల్డ్ వ్రేలి వుంగరాలు ఉచితంగా యిస్తాము. అంగీకారం కాకున్న ధర వాపసు ఇవ్వబడును. ఇంగ్లీషులోనే వ్రాయండి.

AMRIT PHARMACY. (A. P. NAKODAR. (pb.)

ఎంద మనవులు

ప్రాధులనుండి ఆఫీసులో కొట్టుకుని, చికాకుతో ఇంటికి వచ్చేసరికి ఇల్లు తాళం వేసి వుండడంతో, వల్లమాలిని కోపం వచ్చింది యాజులు. పైగా అలసిపోయి, చచ్చి, కాళ్ళుచేతులుగాగి, తలదిమ్మలతో వస్తాడని పూహించుకోక, ఇంపం వచ్చినట్లు పేపీహీకులు, క్లబ్బులు, స్త్రీ సమాజాలకు బాజరవ్వడంకు తు, చా తప్పకుండా వుండే ఈ కారం దర్శన వల్ల ఉడక పెట్టింది.

సెలరోజుల్లోనూ, ఇలా ఇళ్ళకు తాళం వుండడం, తనకు కనీసం నడుం వాల్చడాని కైనా స్థలం లేకపోవడం జరుగుతూనే వుంటుంది ముష్టాతికరోజుల్లో. పిడికిళ్ళు బిగిపెట్టుకుని, ఘట్టిగా తినాలని అనుకుంటూనే, కాఫీహోటల్లు వెళ్ళి వైచేద్యం పావూచేసి వచ్చేవాడు.

ఆరోజు అలాగేవచ్చి, అరుగుమీద కూల పడ్డాడు. ఇద్దరు ముగ్గురు పలకరించేరు. ఓసారి తనస్థితి, మరోసారి సుమ్యానికీతాళం చూచి నవ్వేసేవళ్ళేరు. సిగ్గుపడ్డాడు. తను ఎంత తక్కువ మాపులో వుండిపోవలసి వచ్చిందో అని. పైగా ఆఫీసురు “నువ్వు కనసరిగా చెయ్యటం లేదు... ఇలా అయితే” మండిపడడం, మరింత దిగతీసింది.

ఆలోచిస్తే, నిజంగా ఆ ఆఫీసులో తనే మొట్టమొదట, ఆ విధానంకు పునాది వేసి, పెంచి, పెద్దచేసి, ఉన్నతుల్లో రెండు మెట్లుయెక్కి, నలుగురు వెళ్ళిపోయిన ఆఫీసు కర్న చేతి “సెభావ్” అనిపించుకున్నాడు. అలాంటప్పుడు క్రిందివాళ్ళని మానవులుగా చూడని ఈవర్గి భావనే అర్థంకావటం

లేదు. తీరా తను చేసినతప్పు ఏమిటి అన్నా కన్నడదు.

సంధు ముగుపుచగ్గర ఉరుకు లురుక్కు కంటూ వస్తోంది కారడ. చూపుమేరకు వచ్చేసరికి నవ్వింది చామంతి పువ్వుల్లోంచి రేఖలు విచ్చుకున్నట్లు, పుచ్చు పువ్వుల్లా వెలుగుతూ...

కోటు పుచ్చుకుంది. “త్వరగా మీరు రాకుండా వచ్చేయ్యా లనుకున్నాను చూమేస్తరు యింటికి తీసుకు వెళ్ళింది. టీ వగైరాలిచ్చింది. ఆలస్యం అయిపోతూనే వుంది. మాసాబ్దుకు కోపం వస్తుంది” అని అన్నాకూడా వదిలేదు...

ఓసారి కనుకొలుకుల్లోంచి చూచింది కారద చలించలేదు యాజులు.

“కాఫీడికాక్స్ వేసేసెట్టేను. కుంపటి అంటించడం వేడిచేసి ఇచ్చేస్తా”

అప్పటికీ మాట్లాడలేదు. నోరు విప్పాలన్న కోర్కెనున్నా ఏవిధంగా మొదలు పెట్టాలో అన్నది గజవిజగావుంటే ఉడికి పోతున్న అన్నం మెతుకే ఆయ్యేడు. ఇన్నాట్లా దానికోసం చేసినత్యాగంతా ఎత్తిపొడిచింది. తను ఆకర్షణ నిలుపు దోపిడీ అవబడ్డా, ఈవ జ్యాలిం అయినా కృతజ్ఞతలేకుండానే, అది సంచరించటంతో త్యాగంచెయ్యడం అన్నది అసలు జీవితంలో ఎంతటిజీవడమా అనిపించింది.

ఆరోజు... ఏడుసంవత్సరాలవెనుక... ఈ ఇంటిగుమ్మంలో కాలెట్టింది. అప్పుడు ఇల్లువివిధాల్లో అభివృద్ధికోసం సంపాదనంతా దానిచేతుల్లో పెట్టేడు. దీపపుజెల్లురు క్రమ్యకున్నట్లు చీకట్లన్నీ కూనల్లోంచి

కందుకూరి లింగరాజు

మా య మై పోయి పరిసరాల్లో నింపు కున్నాయి. అవన్నీ మెరసిన్నీ కోయ్యాయి. ఆఖరుకు చోటులేకుండా, అంతస్తుల్లా పేరు కున్నాయి.

తీర్వాతి కాలంలోవచ్చిన అనుయాయు లందరూకూడా ఆశ్చర్యపోయేరు ‘ఇవన్నీ మేంకోన్నీ వే... మాజీతంబో’ అని అది చెపు తుంటే సర్కారువారు ఉద్యోగాల్లో అంతిస్తులిచ్చినట్లయ్యేది.

చాలాసార్లు అనుకున్నాడు. ఈనాటి ఉన్నతికంతా తనా అదా కారణం అన్న మిమాంసా కల్గింది. “అల్లుడుగారు చాలా జాగ్రత్తపంతులు. ఆయనకు ఇంట్లో ఏకేం కావాలో తెలుసు...” ఆ వరసలో అత్తి గారు అనడంతో శరీరంమీద దుక్కాపులు కస్సుకున్నట్లు అయ్యింది.

తినెంతో త్యాగం... ఖర్చులు తగ్గించు కుని, పెటిన తిండిని తిని, చిరిగిన బట్టలు కట్టుకొని... ఒక్క కోటుతోటే గడిపిచేసేడు. చేస్తున్నాడుకూడాను. అది పదిమందినోటన్న టవింపుప్పటినుండి... తనకోసం, తనకుఖం, ఏత్తజాన్కి ఏమికావాలో అన్న చింతన, దానిని సమకూర్చడానికి ఆయత్తి ఎందుకు చెయ్యమో అన్నకోసం, ద్వేషం, చెయ్య వలసి వుంటుంది అన్న ఆశీ చిమ్ముకు వేది.

చాలాసార్లు, ఏదో, ఎవరో వచ్చినతెడు వస్తు ప్రదర్శనాలివ్వడం “మాకు చాలా కాలంనుండి అలాంటి ఫిల్లరు కొనుక్కొ వాలని, ఇట్లాంటి ఇట్టెన్న పాత్ర కొనుక్కొ వాలని, చిన్న కోరంకోసం బజారంతా మొన్న తిరిగి, ఎక్కడ కొన్నారనీ” అనడంతో “అయినా నేను వెళ్లే కొన్నాం అండీ!” అది అనడం, వాళ్ళు “మీ ఆయనకు ఎంత ఓక... మా వారైతే కన్నూ బున్నూ మంటాడు” ఇట్లాంటి వల్ల, మంత్రాలే అయితే, స్వతాగ చింత కాకలు రారినట్లే, వుండేది. దాంతో కంటింట్లో గిన్నెలయిదనుండి, వడ్డీలు, బల్లలయిదుగా తన త్యాగంకు అందోళికం పట్టేసేడు; పేళ్లందిరు బోయూరైతే.

ఇన్నిజరి గినా, అదిమాత్రం చస్తే, తన

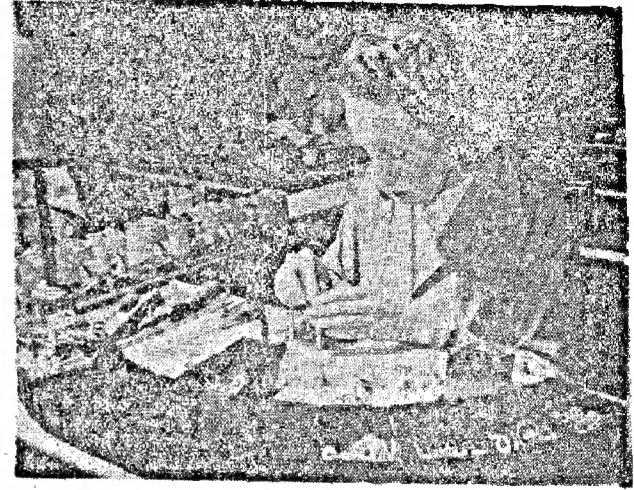
పండిత.డి.గోపాలదామ్యలవారి

అర్చన

గర్భశయ రాగనివారిణి

అయ్యేదాశ్రమం ఐమిబెడ్ మద్రాసు-17

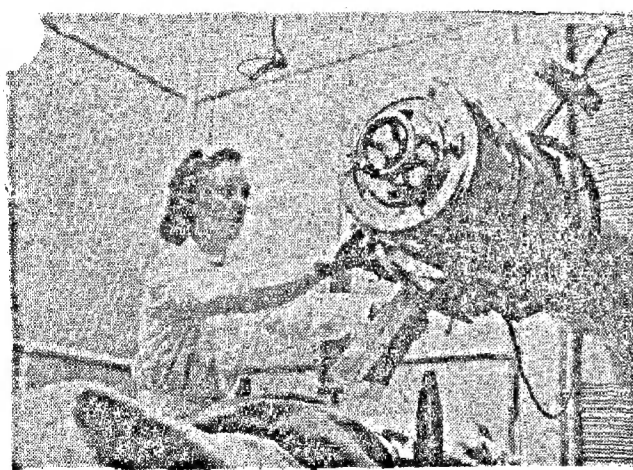

గతమారం ఫ్యాక్టరీలో అతి సునిశితమైన పాగాలను ఎక్కువగా వీరిం
విషంలో బ్రిటిష్ మహిళలు ఏ విధంగా సహాయపడగలరే తెలియ
జేసే చిత్రం

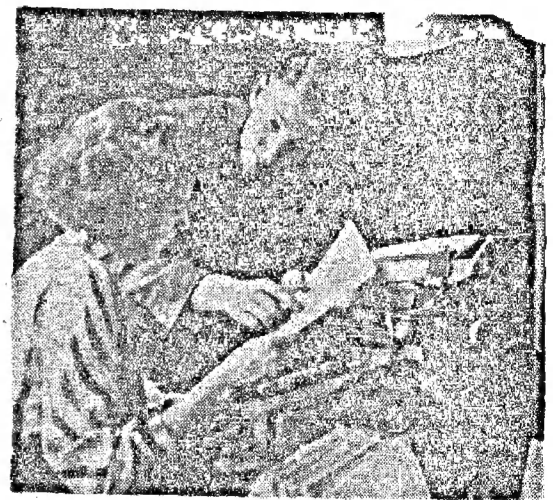
ఆంగ్ల మహిళల పరిస్థితి

[వర్తిశిమల అభివృద్ధిని పొందినదంతా పురుషులతో
పాటు స్త్రీలు కూడా ముందుకువచ్చి ఎంతైనా ఎవరైనా ఎడ
వవచ్చు. బ్రిటిష్ మహిళలు పార్టీ శాసన రంగంలో ఏవిధంగా
కోడ్బుడుతున్నదీ ఈ నాల్గుచిత్రాలను బట్టి గమనించవచ్చు]

హైల్లండులోని హావిక్ ఉన్న ఫ్యాక్టరీలో ట్రాలెన్ స్వేట్టర్లు తుడి
క్కుతూ ఉన్న స్త్రీలు. అంతకుముందే అల్లి తయారుచేసిన స్వేట్టర్
లోగాలవ్వి టిసి కేర్స్ కుట్టుకుతున్నారు.

డబ్ల్యు. షిట్ మె కెల్వీస్ వరుసు 22 ఏళ్లు; హాల్స్ హాల్సుక్ మహిళా కారా
గారంలో డిగ్రీ ఫుల్పుకున్న తర్వాత, ఒకసోగి చికిత్స నిమిత్తం 250 కిలో
నాల్గు హైకోల్డ్జి విద్యుత్ చికిత్స పరీక్షరాన్ని అనుభవించింది

ఏ వ్యాపారం గానీ, ప్రభుత్వ పరిపాలనా నిర్వహణగానీ, నేను ఒక్క
సంఖ్యగా మార్చాంకే టైపులు పుంజేనే సక్రమంగా నేరవేడుతుంది.
హార్వర్డ్ టైప్ రైటింగ్ అభ్యసిస్తున్న ఒక మహిళ.

★ చింతమావులు ★

దుట అనగు. తన్ని గుర్తించదు. అనామకుడి కింకరీ తీసి పెనుంది.

పెగా ఈచాకిరీలో వసహానం అయిపోతోంది. ఉదయం ఆగుంటలపైలేస్తే రాత్రి పది అయ్యేవరకూ కూడా నడుం బాల్చడానికి తీరుబడే లేదు" అని అనని తోజలేదు. పైగా తనేనో మహాసుఖపకు తున్నట్లు, ఆసుఖం కోసం. కరీరాన్ని ముక్కలుముక్కలుగా కోసి రోజూ నివాళి కట్టినట్లున్నా అంటుంది.

దాని త్యాగాన్ని గూర్చి ఆలోచిస్తే, చాలా లగినానూ గా వుంటుంది. ముప్పై కోజాలూ తిట్టుతినీ, నడుంవిరిగేట్లు బుల్లముందర కూర్చుని, ఆఫీసర్లకు 'శీ మాజాయ' అంటూ వంగివంగి నమమే వంగినట్లు చెనుకుని, ఆ ఇచ్చే కరుకులకు, ఒక్కో కరీ ఒకటొకటి తిరుగుతూ వుండడం, తీరా ఇంటికీ వచ్చేసరికి

"శీతంలో ఈ మాటు ఎనిమిదిరూపాయిలు తక్కువైయ్యేయే?" అంటుంది.

"నా హాంటల్... అంటే

"రోజూ ప్లాస్టులో టీ పోసి ఇస్తున్నాగా?"

అలా అన్నప్పుడు, కనీసం దూదూ అంటే వస్తాయి అని పెడితే తింటాయి. కనీసం దీనాళాపంగా పోతాయి. వాటి విలువల్కు తన స్థితికి జ్ఞాపకం వచ్చేది పోలిక.

ఈ భార్యలంతా తమ భర్తల్ని, మగ్గతరగతి కుటుంబాల్లో వాళ్ళికి, సరిగా ఎందుకు విలువ నివ్వగూ? అన్న ఆలోచనకు సమాధానం దొరకనట్లే కన్పించింది. ఈ నిరంతర వర్గపోరాటం ఎక్కడనుండి పుట్టి, ఎక్కడ అంతమవుతుందీ అన్నదీ అర్థం లేనట్లే కన్పించింది. దాన్ని నిరుసుడూ కన్పించదు చాలా ఆలోచించేను...

మానసికశాస్త్రం తిరగనేను. వ్యక్తా వ్యక్త కోర్కెలేమిటి? ఈ మొండి తిలం పుల పుట్టుకొక్కడే? ఏ కారణంచేత? ఏ కోర్కెల అసంపూర్ణత, విపరీత మార్గాల్లో దారితీర్చుంది, మొదలైన ప్రశ్నలన్నీ తెల్ల గోడవూడ నీడ బొమ్మలా వున్నాయి.... కుక్కగొడుగులు, మొండి చేతులు అనుకున్నాడు. యాజులు...

కాఫీ కాఫీ చేతులు లాగడం ఎక్కువైయ్యేనే తెచ్చింది. మాట్లాడకుండా త్రాగేడు కొంచెం ఉపాయ కల్గింది సిగరెట్లు వెలిగించేను.

"మామగారు ఉత్తరం వ్రాసేరు..."

చదువుకున్నాడు. "వృద్ధాప్యం వల్ల చికాకు, పరాకు హెచ్చవుతోంది. తోడుగా ఎవ్వరూ లేరు సువ్యాధారంగా వెల్లిపోయేవు. వ్యవహారాలన్నీ కూడా పెడదాటలు పట్టి, మురిగిపోతున్నాయి.

మీ అమ్మ ఆరోగ్యం కూడా సరిగా వుండటం లేదు ఆందోళన కలిస్తూ వుంది. పైగా ప్రభుత్వం ధూసంస్కరణల్ని అనులో పెడదామంటున్నారు.

నీ నూట ఏడై రూపాయిల శీతంలోనూ ఏం బావుకుని, త్యాగం చెయ్యగలేనో ఇప్పటికైనా అర్థం అయ్యిందనుకుంటాను.

నే చెప్పినమాట నువ్వు విన్నవేలేను. కుద్రంగా వ్యవసాయం పెట్టమంటే పెట్టేవుకాదు. నీ అల్లింటి వారి తరప్ప మాటేవిని... చెప్పేవు..."

ఆ వరసలోవుంది. కని, పెంచి, చదువు చెప్పించినందుకు, ఆయనకు కృతజ్ఞతగా వుండలేదు, ఏం త్యాగం చెయ్యలేదన్న కోసం. ఒక్కొక్కసారి జాలి, ఆరాధనల్లో కరగిపోయి, అమ్మ, నాన్నా, గూర్చి ఏడ్చు వచ్చేది. నిజమే ఏం త్యాగం చేసేడు నాళ్ళకు. నాళ్ళ ఈ ముదసలి జీవితాల్లోకి వెంబడే పెళ్ళాం మీద కోసం వచ్చేది. దాని మూలాన్నే తను దూరమైయ్యేను. దాని సత్వంకు ఒప్పుకొన్నాడు. తిట్లుపడి, తిని, సంపాదన సంపాదిస్తున్నాడు. అంతా ఎవరికోసం, దానికోసం... కనీసం ఒక్కడది రూపాయిలైనా నాన్నకి పంపించడా

ని... అమ్మకు చీర కొని పెట్టడానికి చెల్లెళ్ళకు రవికలపడ్డ పెట్టడానికి తను నోచుకోలేను. చెయ్యలేక పోయేను గుండెలు కొట్టాడుకున్నా...

అది అంటుంది "ఏను సంవత్సరాలైంది. ఒక్క నగ చేయించేరా! మా అమ్మ పెను తోంది చీరలన్నీ. నిరుసు సంవత్సరం రెండుపైం తెడు వీరు మాత్రం కొన్నారని" అల్లాంటి సమయాల్లో, రెండు సంవత్సరాల వెనకాల మాత్రం, తను రెండు, రెండుంటే రెండు పంట్లాములు కుట్టించుకుని, వాల్ల తోనే గడుపుతున్నాడన్న తలంపే వుండదు కారదకు. మానత్వం ఒగులకుం దేమా అనీ అనిపిస్తే, గబగబా లేచి ఖండునా వేసుకుని బజారున పడ్డాడు.

కిళ్ళి కొట్టు దగ్గర నుంచుంటేనే, గుడ్డి నాడు వచ్చేను. మిగిలిపోయిన వైస ఓటి వాడి చేతుల్లో పెడితే వెయ్యి చదివేను. వంగివంగి నమస్కారాలు పెట్టేను. ఒక్క కానీతో వాడు కడుపు నింపు కోలేక పోయినా, ఇచ్చిన దాతనిడ కృతజ్ఞత పాట విడిచింది.

ఒక్క సారిగా కారద చేతుల్లో ప్రతీ ఒకటొకటి తిరుగునూ నూట ఏడై రూపాయిలు పోస్తున్నా, ఈ కృతజ్ఞత చూపదు; ఎం చేత?

సమాధానం దొరకక, సినిమాకి వెళ్ళేను. అందులో ప్రేయసి సుఖంకోసం ప్రియదు

అధైర్య పడవద్దు
శాస్త్రీయమైన, నిజమైన SEX-ADVICE పొందవచ్చును. మీకు ఉండుకొన్న లక్షణములు (వాయుమా, యింకా వివరాలకు కవరు పంపేది.
డాక్టరు రత్నం నెన్,
 (Estd 1904)
 మలకపేట బిలింగ్స్-హైదరాబాద్-2.
 (దక్కణ)

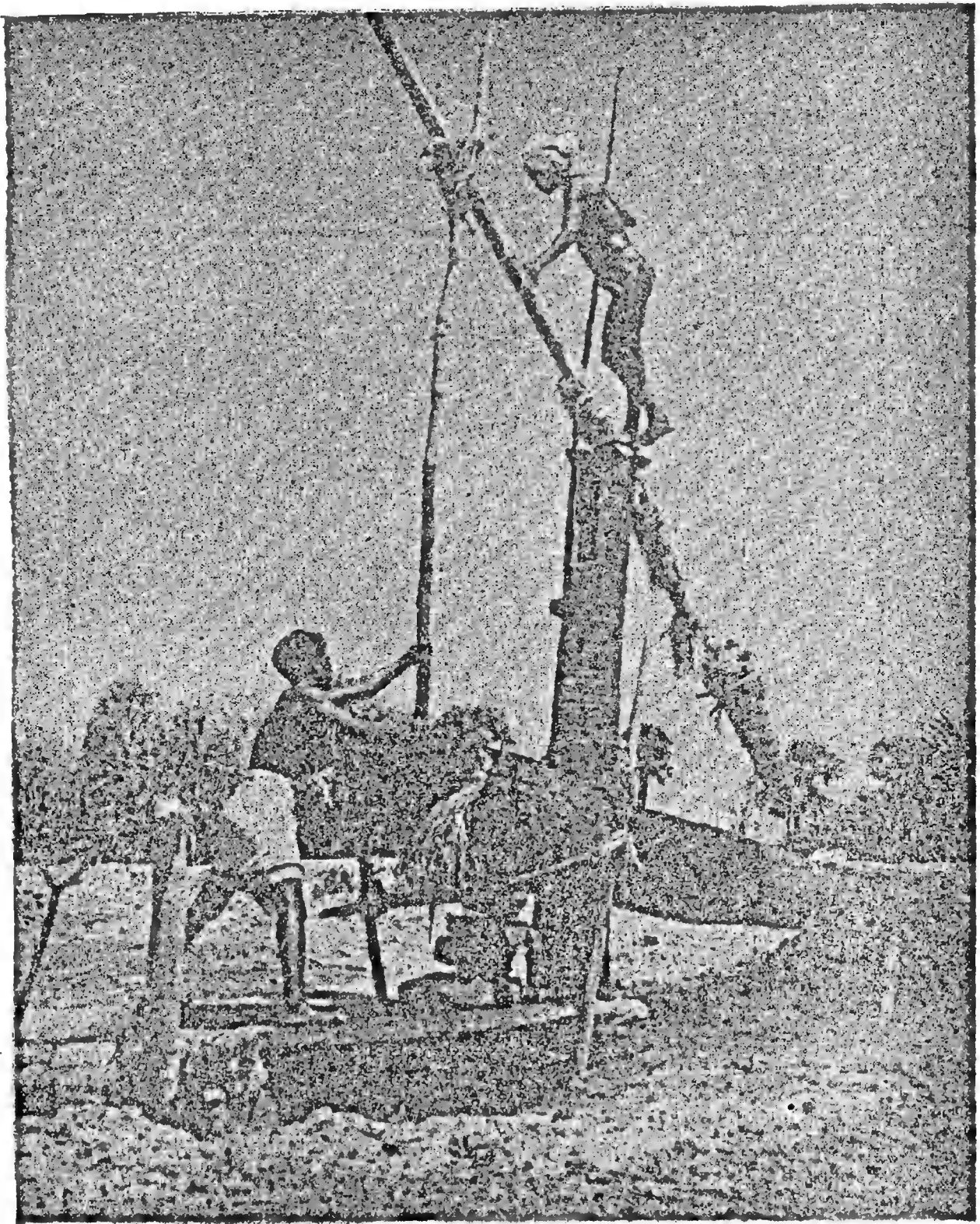
నారసింహ లేహ్యము

 ఐంగారుకో చేరినది. మేహము విక్రక, విస్తృతమైన మొదలగు వాటిని హరించి ఐంమును క్రవ్యద్ధినికలిగించును. 20కు|| దమ్మరు. 8-4. పోస్టేజీ ఆ. 15.
 ఏ సి.సి. అండ్ కో, "ఆయుర్వేదసమాజం" పెరిదేపి నెల్లూరు జిల్లా

పం, తలనొప్పి కనుటకు వెదురునూర?

సారిడన్
 నొప్పిని పోగొట్టును
 ఒక చుక్క 2 అణులు

పితామహ సంగీతం

కావ్య: పి. వి. వివేక — ద్వితీయం.

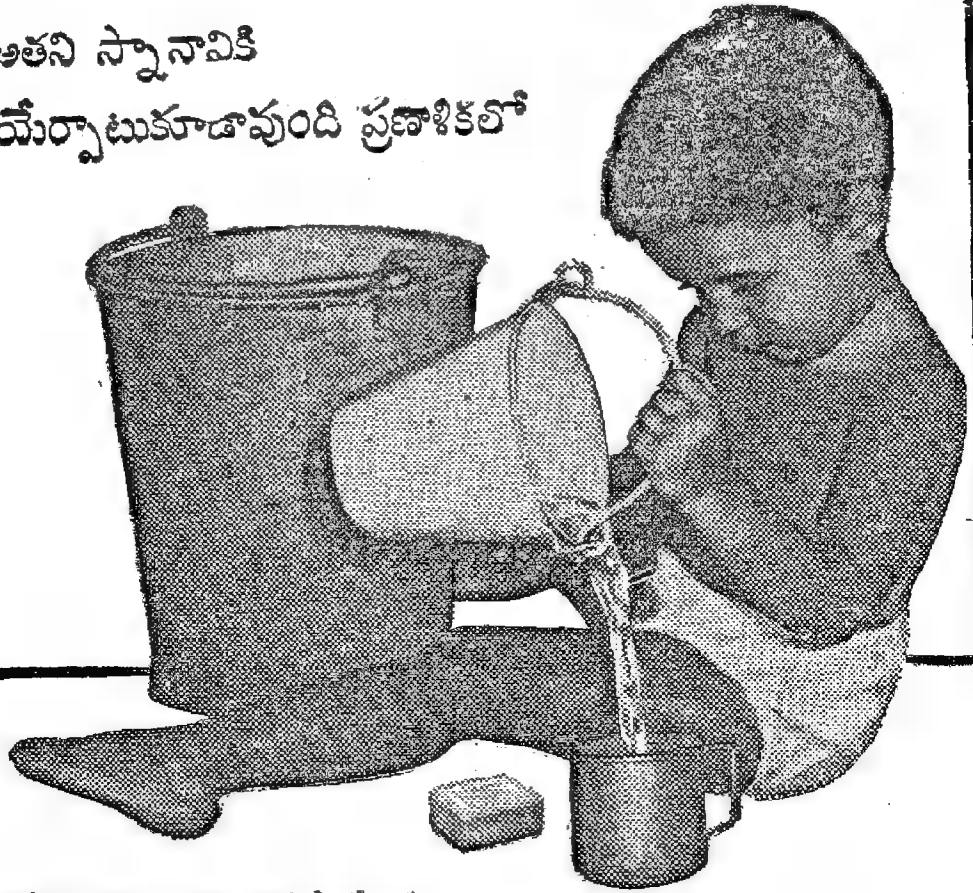

త్యాగం చేసేడు. అది కథ అఖిలకు ప్రేమకు మృత్యువుని కొలిండుకోవలసి వచ్చింది.

చికాకు కల్గింది ఈ చెడవ 'త్యాగం' అనే పదం ఒట్టి స్వార్థంకోసం పుట్టబడ్డ పర్యాయపదం అనుకున్నాడు

ఒంట్లో బాగోలేదన్న వంకలో, పడుకుని గుడ్డెట్టుకుని మామన్న భార్య మాపులు ప్రచురుకుంటుంటేనే, యాజులు అన్నం

అతని స్నానానికి యేర్పాటుకూడావుంది ప్రణాళికలో

అవును, అబ్బాయి రాజును అతనివంటి అనేక లక్షణముందిని కుర్రంగాను, అరోగ్యంగాను వుండేందుకు చేసేది ప్రతిదీ దేశ మేలం కోసమైన ప్రణాళికలో ఒక ముఖ్యభాగం. మిగతా యితర వ్యాపారాలాగే, చిన్నదేగాని పెద్దదేగాని, లీవర్ బ్రదర్స్ వారికి స్వతీయమైన బాధ్యత వుంది యీ ప్రణాళికలో. దేశంకోసం వారు వహించవలసిన బాధ్యత యేమిటంటే—ప్రతి చోటా మంచి సబ్బులను అందరికీ అందుబాటులో వుండేటటువంటి ప్రామాణిక ధరలకు అందివ్వడం. వారి యాపాటలో లెక్కెన్ని పొందించేందుకు లీవర్ బ్రదర్స్ వారికి కోట్లకొలది ఖోటీవాడున్నాడు ముడి పదార్థాలను తుండించే రైతులు, రైళ్లను, ఓడలను నడిపేవారు, ముడి

పదార్థాల, తయారైన పుత్తుల సరకుల రవాణా కునయోగించే మిగతావారు సన్లైట్, లైఫ్ బాయ్ లెక్స్ టాయ్లెట్, లెక్స్, రిస్సో లాంటి ప్రసిద్ధికెక్కిన సబ్బులను తయారు చేసేందుకు తమ నేర్పు సామర్థ్యాలను యిచ్చేటటువంటి భారతదేశంలోని ప్రతి భాగానికి చెందిన శ్రీ పురుషులు. వాటిని భారతదేశంలోని అన్ని భాగాలకు పంపిణీచేయటానికి వ్యాపారస్తులు వాటిని విలవచేసి అమ్మేటటువంటి చిల్లర వ్యాపారస్తులు తద్యత, అందరికన్నా ముఖ్యం—నమ్మకమైన సరకులను కొనే ప్రజలు ఆరోగ్యం, అరోగ్య కాత్ర ప్రామాణికముల అభివృద్ధికి దాంవరకూ దేశానికి బోధపరుచున్న పుణ్యమంతో వారంతాకూడా ఖోటీవాడు.

లీవర్ బ్రదర్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్

సన్లైట్ సబ్బు, లైఫ్ బాయ్ సబ్బు, లెక్స్ టాయ్లెట్ సబ్బు, లెక్స్, రిస్సోలను తయారుచేసేవారు.

పెట్టుకుని, తిని, విస్తరి మడచి, బయట పారేసేడు.

నడుం వాల్చేటప్పుడే “ఏ పూర్వ జన్మలో నో పాపం చేసేవు. అందుకు అనుభవిస్తున్నావ్” అంది కర్మ.

ఒకే కుక్క అనుకుని దుప్పటి కప్పుకున్నాడు. డాక్టర్ల కడుపులుకోసం మేం త్యాగం చేస్తున్నాం అనే దోషాల పాడు పుల మర్రి.

* * *

ఇంటోంచి ఆరోజు కారదను వాళ్ళమ్మ తీసుకు వెళ్ళిందితో, తిరిగి తిరిగివచ్చే అయ్యింది. మనస్సుకు స్వేచ్ఛ కలిగింది. ఏవో ఏవో అనుకున్నది. నాన్నకు, అమ్మకు, చెల్లెళ్ళకు, ఈ అదిలేని నెలల్లో చెయ్యి గలను, దాంతో మనస్సు తృప్తి పడుతుంది. పైగా వాళ్ళందియా మాదా తన్ని, ఓ అమ్మత పీరింది మాకో పెట్టుతారని అక్కలు పెట్టుకుని, కట్టుకున్నాడు యాజ్ఞు.

ఒకటి రెండుసార్లు, అలసిపో యివచ్చిన ప్రాణంకు, ఈ ఇంటో కూనగం కారద లేమి వల్ల అలవాటు తప్పలేక బావురుసునిపించేది. అయినా దాన్ని క్రమ్యకునే వాడు. పైగా దాన్ని తలచుకోవడం, ఇన్నాళ్ళ అనుభవం ఉగ్రపాలతో ద్వేషించేట్లు చేస్తోంది కనుక.

జీవితంలో ఎప్పుడూ స్త్రీ, మగజాతి లోకులగా చేసుకోవాలని, డబ్బు మీదల్లో చాచాలని, బంగారం దిగవేసుకోవాలని, తన కొంసకు ముడివేసుకోవడం అందిరికి చూపించాలన్న రీవాజు రాల్చే ప్రపంచంలో పడుతుంది. అందుకే ఏకచ్ఛం వచ్చినా, స్త్రీలవల్లే కలుగుతుంది అన్న సమాధానాన్ని నిరుగ్గా చేసుకున్నాడు. ఒకళ్ళిద్దరు ఆర్థి యులదగ్గర దర్శించేడు. వాళ్ళా ఏకమయ్యే సరికి, అసలుజీవితం స్త్రీలో అట్టుడుడికి జోతుంది అన్న నిరుగ్గా కలిసి ముసున్నాడు.

ఈ పరిణామం కారదమీద స్వేచ్ఛంగా మారిపోయింది. కాంతో తన డబ్బు ఖర్చు పెట్టి, “నెనావ్ ... చాలా మంచివాడు... ఇరసుడు...యోగ్యుడు...న్నే హాసోతుడు” అన్న విరుచాలు కొనుక్కుని గొప్పవాడౌ అయ్యేడు యాజ్ఞు.

తల్లిదండ్రులకు దీపావళికి బట్టలు వంచేడు. చెల్లెళ్ళకు, బావల్కు కాస్కలు తవాణా చేసేడు... వాళ్ళంతా మంచి గంధాత అయి, ముగ్ధ వాసనల్ని కేసేరు ఉత్తరాల్లో...

అది ఇది కలియడంతో వల్లే మర్చిపోయి కారదలేదే అని అనుకున్నాడు యాజ్ఞు...

* * *

అప్పుడో వుండగానే ఆరోజు తెలి

గ్రాం వచ్చింది. “కారదకు చాలా జబ్బుగా వుంది ... పురుడు రాలేదు ... నం బనే బయల్దేరి రావలసింది.”

ఆ తుణంలో వణికేడు. ఒక్కసారి ఏడు తర్నరాల సహచర్యం జ్ఞాపకం వచ్చింది, కణకణంమీద నిర్మిపోయిన అనుభవాల్లో.. ఖంగారుగానే రైలుకు వెళ్ళేడు...

అర్ధవారింటికి వెళ్లి, మెట్లు యెక్కుతున్నప్పుడే కాక్కు వణికింది. చెప్పలేని అనురక్త, అనేదిగే. ఎవళ్ళో తనవాళ్ళు దూరమైపోతున్నట్లు...

అర్ధగారువస్తూనే “మత్తుమందు ఇచ్చేరు. ఆఫర్తవన్ చేసేసేకాని...” రక్తంలో సుష్ణమృదు నీళ్ళు కుక్కుతుంది.

మర్నీలో మాలబాడు... కూనగంలో నిందిత తేదన సమద్రతరటాలే అయితే.

గడియారం ఘంటలు గడిచేయి... ఎదురుగావస్తున్న డాక్టర్లమ్మని చూచిలేని అచేతనతే అయ్యేడు యాజ్ఞు...

“అదృష్టవంతులు... తల్లి పిల్లకూడా మలాపాగానే వున్నార... వెళ్ళింది” ఉరుకులుగానే నడిచేగదిలో పల్కి వెళ్ళేడు... ముక్కుమగతదిడి, చంద్రగ్రహణాంతలా... కారద తనవైపు కళ్ళెత్తి, ప్రక్కనున్న పాపనిమామూనే నవ్వింది... మెరసిపోయిన కళ్ళల్లో జ్యోతుల్ని వెయ్యి వసంతాలే అయితే...

మంచంప్రక్కగానే కూర్చున్నాడు... “ఎంతగా చిక్కిపోయేరు”

దుఃఖం వచ్చింది. ఎందుకో చెప్పలేని కదలిపోయిన కదలింపు కృతంలా.

“పాపాయి...” నెమ్మదిగా అడ్డం తొలిగించింది. కత్తం చిమ్మిన ఎరువుతో ప్రపంచాన్ని

మాడలేక పూర్వపువాసనల్లో నిద్రపోతున్నాడు...

కళ్ళల్లోకి నెమరి మనగైతపోవడం కుకున్నాడు... కారద... కురికి పోయింది... అందులో ఆరాధన, ప్రేమ అనురాగం, త్యాగం అన్నీ విజయంతే, అయ్యింది.

ఎంతవెరివాజమ్మ వయ్యెపుయాజ్ఞు! స్త్రీ ఎప్పుడూ త్యాగంచేసేది. నీకోసం, నీభావికోసం, సంతతికోసం, మృత్యువుతో పోరాడి, జీవించేత్యాగి... అదే పురుషుడుకీ స్త్రీకిలేదా? పురుషుడు బ్రతికున్న ప్రతంభకంతోపోరాడి త్యాగంచేసేననుకుంటాడు, అదే స్త్రీ స్వస్తి జీవన్మరణానుభవ త్యాగంతో సాధించుకొంటుంది అన్నట్లే ఉంటే బావురుసుని పోయేడు.

ప్రక్కలగడలో దుఃఖం అత్తకోత ముఖం చూచుకుంటే కారద నెమ్మదిగానే ముంసురులు సద్దుటా?

“పాప, మీ పోలికే...” అంది...

ఏమనాలో తెలియక, ... నిక్కుల్లోకి చూసి, తల వంచుకున్నాడు యాజ్ఞు.

★

రాజూ - పేదా
వెలి రూ 2-0-0
 బాసుఖర్చు ప్రత్యేకం.
ఆంధ్ర గ్రంథమాల,
 మద్రాసు-1.

సిద్ధముగా ఉన్నది

టామ్ సాయర్ ప్రపంచయాత్ర

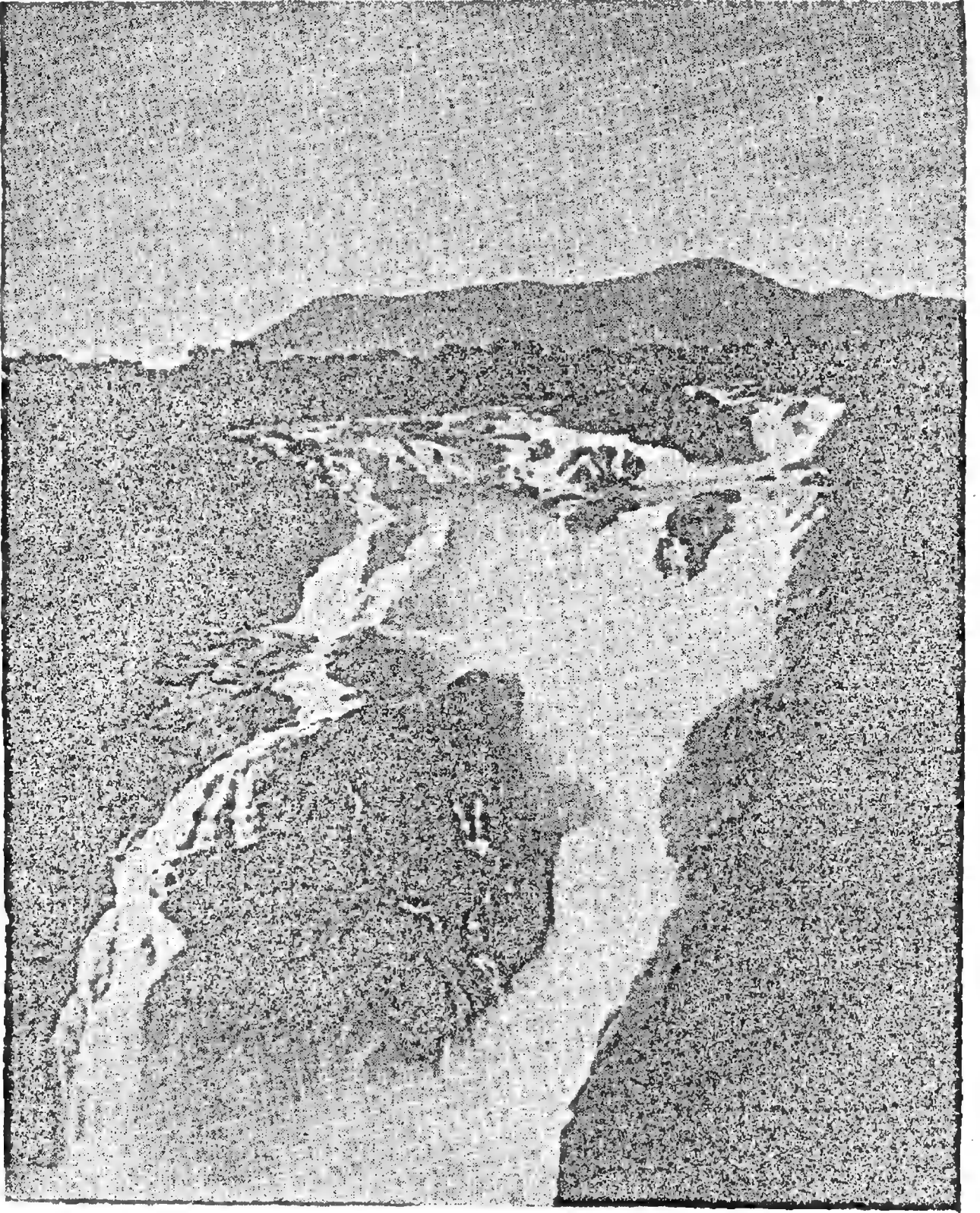
అనువాదం :

గుండూరి రామమోహనరావు

వెలి రూ 2-0-0

తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము

ఆంధ్ర గ్రంథమాల - మద్రాసు 1.

కావేరి జలపాతం

వాటా: ఎస్. వి. పండిట్ — మైసూరు .

మూడో అధ్యాయం

ఆఫీసు మేనేజరు రావడానికి ఇంకా పదిహేను నిమిషాలుండి. ఆఫీసు శుభాస్థా లందరూ కాసేపు పిచ్చాపాటికి మెయిన్ హాలులో చేరారు. వాళ్లు రోజుకోకరు చొప్పున అందరికీ కీర్తీలు తెప్పించడం ఒక నియమంగా పెట్టుకున్నారు. కీర్తీలు నము లతూ లోకంలోని సంగతులన్నిటి మీదా ఒకరి అమూల్యాభిప్రాయా లోకరికి ఎరుక పరచుకుంటారు. ఒకరి అమూల్యాభిప్రాయాల మరొకరు అంగీకరించరు. తమ ఒకరి అభిప్రాయం తప్ప మిగిలిన వారందరి అభిప్రాయాలూ తిప్పేననుకుంటారు. తమ అభిప్రాయాలను నెగ్గించుకోవడానికి గొంతుక చించుకొని అరుస్తారు. ఒకరి నొకరు తిట్టుకుంటారు. నీకేం తెలుసు నంటే నీకేం తెలుసు ననుకుంటారు. ఎవరిమట్టుకు వారు అవతలవాడు విన్నా వినకపోయినా తన కీర్తికొలది వాదించి అలసిపోతారు. మేనేజరు కారు గేటులో ఆగిన చప్పుడు కాగానే కుక్కిన శేనులూ అయిపోయి కంగారుగా ఎవరి స్థానాల్లోకి వారు పరుగెత్తి లోపలికి వచ్చిన మేనేజరుకు నమస్కారంపెట్టి తమ పనిలో మునిగిపోతారు.

ఆవేళ అందరికీ కీర్తీలు తెప్పించడం రఘు వంతు. రఘు కీర్తీలంటే తెప్పిస్తాడు. అందరితోబాటు నములతాడు కాని వాళ్ళే వాగ్వి వాదాల్లో పాల్గొడు. వాళ్ళకు కొంచెం ప్రక్కగా కూర్చోని, ఏక్రోత్త కావ్యమో చదువుకుంటాడు లేకపోతే వాళ్ళ వాగ్వి వాదం తమాషగా చూస్తూ నవ్వుతూ కూర్చుంటాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు వాళ్లు ఎవరి అభిప్రాయాలు వారు అరుచుకోవడంలో అలసిపోయి చివరికి రఘుదగ్గరకు తీర్చుకోసం వస్తారు. రఘు వాళ్ళ నొక్క నిమిషం విక్రాంతి తీసుకోమని చెప్పి మెల్లగా ప్రశ్నలువేసి అందరి అమూల్యాభిప్రాయాలూకూడా మూడో తరగతి అభి

ప్రాయాలేనని తేల్చివేస్తూంటాడు. కొన్ని సమయాలలో అందులో ఏ ఒకరి అభిప్రాయమో సరి అన్నాడంటే ఆ అభిప్రాయం వెలువలచినవాడు ఆకాశం ఎత్తున ఎగిరి పడి పోతాడు: “చూచారా, శేను చెప్పలే విన్నారా! మీకేం తెలుసునంటా” అంటూ. రఘు అలా తరుచు తమ వాగ్వివాదాల్లో ప్రవేశించకుండా, ప్రక్కగా కూర్చోని తన పద్యాలేనో తాను చదువుకుంటూ ఉండడం మానే వాళ్లు అతని పట్ల అనూ యతో బాధపడతారు. రఘుకేం? అందరి లోకీ చిన్నవాడు. ముప్పై ఏళ్ళైనారేవు. అప్పరసలాంటి భార్య, రత్నల్లాంటి ఇద్దరు పిల్లలు (ఇద్దరే పిల్లలు - అందులోనూ ఒక మగపిల్ల వాడూ, ఒక ఆడపిల్ల ఎంత అద్భుతం!) అన్నీ సరదాలు తీర్చుకునేందుకు తగిన జీతం. ఆపైన అతనికి డాక్టరు బిల్లుల గొడవ ఒకటిలేదు. అతనికేం పత్రికలు చదువుతాడు, పుస్తకాలు చదువుతాడు, పద్యాలు రాసి కవిసంఘమకుంటాడు. తామూ అలా ఉంటే అంతకన్న కాలే మిద కాలేవేసుకొని బ్రతికేవారే. తామూ పద్యాలమీద పద్యాలురాసి ఉండేవారే! కాని తామెప్పుడు పద్యాలు వ్రాయడం మాట అటుంచి పుస్తకాలూ, పత్రికలేనా చదవలేకపోతున్నాం. ఎప్పుడైనా తిరగ వేస్తే ఒక్క దినపత్రిక ఒక చక్కని కథ చదువుదామంటే తీరుబడి ఉండదూ, ఓపిక ఉండదు. తమ ఇంట్లోలాంటి పరిస్థితులే ఉంటే రఘుమాత్రం పద్యాలు వ్రాయ గలడా, పుస్తకాలు చదవగలడా? ఇక తమ భార్యల అందాలకు తామే ముగిసిపోవాలి. అనుకులత అసలే తలపెట్టడానికి వీలులేదు. తామే తమ భార్యల కనుకులంగాఉండాలి. ‘ఇంట్లో అది లేదండీ, ఇది లేదండీ, ఇలాతిష్ట వేసుకు కూర్చుంటే ఎలా జరుగుతుందండీ? మహారాజులకేనా చెలదీపరా—మరి కంసా రిలో చెప్పారండీ, బోసి చేతులతో పేరం టానికలా వెళ్ళమ చెప్పండీ—అందరూ మూడు పేటల గొలుసులూ, నాలుగు పేట్ల

గొలుసులూ, నాలుగు జరల గాజులూ వేసు కొని తిరుగుతూంటే శేనలా బోసి చేతు లతో వెళ్ళడం ఎంత తలవంపుగా వుంటుం దండీ. మరి పిల్లలకు మందులు తెచ్చారా రెండోదానికి ఇంకా జ్వరం తగుల్తూనే ఉంది. ఆఖరిదానికి అజీర్తి విరేచనాలు తగ్గ లేదు. అయినా అన్నం పెట్టమని శేసించు కొని తిన్నాడండి—మీకేం పజ్జేది శేనూ” అని. ‘భార్య సాధింపులతో గోలతో భార్య పట్ల ఏకాస్త అనురాగం మిగిలిఉన్నా అది కాస్తాకూడా ఇట్టే అవిరైపోతుంది. రఘు కేం? ఇద్దరు పిల్లలు. తమకో వద్దన్నకొద్దీ పుట్టుకు వస్తూంటారు ఏదాదికేదాదికీ— ఇంకా నయం కవలలు పుట్టడం లేదు! అందు లోనూ మెజారిటీ ఆడపిల్లలే—దిక్కు మాలిన కర్మ కట్టుకుందుకు చాలినన్ని పరికి టీలు లేవనీ, లాగులు చినిగిపోయాయనీ, బడి జీతాలు కట్టాలనీ ఒకటూ వేయి ససు సల్లలు ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తాయి. దీనికి తోడు ముసలివార్ల గొడవ ఒకటి. వేళకింత తిని ఏమూలో కృష్ణా రామ అనుకుంటూ కూర్చోలేరు. ఊళ్లో సంగతులన్నీ వాళ్ళకే కావాలి! “ఏరా అబ్బాయి, పెద్దమ్మాయికి పెళ్లి సంబంధం చూశావుకాదు. ఎన్నార్లని ఇంట్లో పెట్టుకు కూర్చుంటావు? లక్ష్మణ రావుగారు చూడు పిల్లలందరికీ పెళ్లిళ్లువేసి ఎలా తెరవినబడ్డాడో” అంటూ మొదలు పెట్టారు. ఆ కుణంలో అమ్మాయికి సంబంధం మానే పెళ్లి చేయకపోతే ప్రపంచంలో ఏదో ప్రశ్నయం పుట్టుకువచ్చి వేసేటట్టు! ఇన్ని బాధలండి ఇక తమరు రఘులా సంతోషంగా ఉండడానికి అవకాశమెక్కడ? ఉల్లాసంగా ఉంటే ఆఫీసులో ఉన్న కాసేపే. అప్పుడే తమ ఇల్లగొడవలు మరచి పోయి లోకం పోకడలను గురించి విచా రిస్తారు. ఖమ్మ తరీఖునాడు వాళ్ళ మొగాలు తెరపిగా ఉంటాయి—ఆవేళ సాయంత్రం చేతుల్లో రూపాయిలు గలగల లాడుతాయి కాబట్టి. ఆ ఉత్సాహం కూడా కొద్దినీకే. ఆవేళ ఎంతవరకూ జీతాలమీదా, తమ

అప్పులు తీర్చుకొనడం మీదా సాగుతుంది నంబోదణ. జీతాలు వస్తున్నాయన్న నంబోదణ ఒకమూల ఉన్నా పాత అప్పు లకు మించిన కొత్త అప్పులు చేరుకురవడం కాదీ నిప్పుకూ కలిగిస్తూ ఉంటుంది. అందుకల్ల ఎప్పుడూ ధన్యు తోరికొనకు ఎదురుమాస్తా ఉంటారు—ధన్యు తోరికలు ఇల్లిన మర్నాటి నుంచీమీదా!

ఆవేళ ధన్యుతోరికలు. సాయంత్రం జీతాలు వస్తాయి. ఆనెల అదనంగా రెండునెలల బోనసుకూడా వస్తోంది. తమ అప్పులు కొంతవరకు వదిలించుకోవచ్చు. కొంత ఊగిరి సలుపుకోవచ్చు, ఆవేళ జీతాలమీద, బోనసుమీద ఎంతో ఉత్సాహంగా మాట్లాడవలసిందికాని వాళ్ళ కంకెకన్న ముఖ్యమైన విషయమొకటి దొరికింది. తమ ఆఫీసులోకి అడక్లర్కు రాబోతోందీ! అహంబుటు మెంటు ఆరరు టైపు చేసిన కారా కిరీసమలే నరసింహమూర్తి ఆక్షణమే మిగతా గుమాస్తా లకు చెప్పివేసినట్టాడు. అందరూ ఆళ్ళ రక్తంలో మునిగిపోయారు. తమమధ్య ఆడ

మనిషి! ఇందరిమధ్య! ఈ విషయమీద చాలా చాలా మాట్లాడా లనిపించింది ప్రతి వాడికి. కాని ఆవేళ అవకాశం రాలేదు. ఏమంటే సాయంత్రం విదయ మేజేబరు లేచాడంటే చాలు ఎంత గొప్ప విషయాలు చర్చించదగినవిఉన్నావరే ఎవరిమటుకువారు వారి వారిని ఇల్లిపోతారు. అందుకల్ల ఆ కుతూహలం లోలోపల అణచుకొని ధన్యు తోరికలు ప్రార్థనను ఆఫీసుకు రాగానే ఇల్లి బుచ్చారు. ఆఫీసులోకి అడుగుపెడ్డానే “మన ఆఫీసులోకి అడక్లర్కు రాబోతోం దిరా!” అన్నాడు నరసింహమూర్తి అప్పటి కప్పుడే నాలుగోపారి. “ఇక మనం స్వేచ్ఛగా అన్ని విషయాలు మాట్లాడుకోవడానికి వీలుండదురా” అన్నాడు బీడీ బాగలో నుంచి ఆలోచనగా మాస్తా నువ్వారావు. అతడు సాహసవ్యంగా బీడీలే కాలుస్తాడు. సిగరెట్లెండుకు కాల్చుకుంటే అవి అంత భూటుగా ఉండవంటాడు. నిజానికి అతినికి సిగరెట్లే ఎక్కువ ఇష్టం. అతడు రోజుకు ఎలా లేచన్నా ఇరవై బీడీలే కాలుస్తాడు.

అన్నీ సిగరెట్లు కాలిస్తే ఇంటావిడ ఇంట్లో అన్నం పెట్టదని తెలుసు. అందుకల్ల స్నేహితులెవరైనా ఇస్తేమూత్రం, మొగ మాట పడుతున్నట్టుగా స్నేహం కోసమని తాగుతున్నావని చెప్పి సిగరెట్లమీద సిగ రెట్లు అడిగి తీసి కాలుస్తూ ఉంటాడు. బీడీ లకుమాడా తక్కువే ఖర్చుచేస్తాడు. తప్పని పరిస్థితులప్పుడు కాల్చడానికి అణా కో లేచకో బీడీలుకొని కేబుల్లో ఉంచుకొని ఊరిచెంబడి తిరుగుతూ సిగరెట్లుతాగే ఏమాత్రం వరివయస్సుకు కనిపించినా పలక రించి ఆపి, కబుర్లలోకి దింపి, సిగరెట్లు పెకితీయించి పండుకుంటాడు. బాగ వనల్లా ఊల్లో విషయాలన్నీ సి. బి. డీలా తెలుసు కుంటాడు. అతని డిపార్టుమెంటు ప్రత్యే కంగా స్త్రీలకు సంబంధించినది. సంసారం చేసే స్త్రీలుకానీ, సంసారం చెడిన స్త్రీలు కానీ కాలేజీ అమ్మాయిలుకానీ కౌపరం చేయని స్త్రీలుకానీ ఎవరైనా అతిని దృష్టిలో పడకుండా ఉండరు. వాళ్ళను గురించి ఏమాత్రం నునగుసలున్నా సరే అవి అన్నీ నువ్వారావు జాగ్రత్తగావని పట్టుకు వచ్చి ఆఫీసులో అందరిముఖ్యా పడవేస్తాడు. ఏదో ఘనకార్యం చేసినట్టు, అలా చెప్పే వరకూ అతిని మనస్సుకు శాంతి ఉండదు. అతనెలాంటి విషయాలు ప్రసంగిస్తాడో రఘుకు బాగా పరిచయమే కాబట్టి మన స్వేచ్ఛకు భంగం కలుగుతుంద్రా అని నువ్వారావు అనేటప్పటికీ, ఎప్పుడూ అంతగా జోకర్లం చేసుకొని వాడల్లా అని చేతాడు: “అదీ మంచిదే. అనవసరపు విషయాలన్నీ విననక్కర్లేకుండా ఉంటుంది. ఇకమీదట.” నువ్వారావు ఒక్క గంతులో లేచి మూతిదాకా కాలిన బీడీ పీకమ డిటిలోనుంచి బయటకు విసిరివేసి రఘు టైపుకు కొట్టేవాడిలా వస్తూ అన్నాడు మంటవట్టలేక. “ఊ—నేనవసరపు విష యాలు చెప్తున్నా?—నేను చెప్పేది అవ వసరపు విషయాలైతే నిన్ను వివశున్నా చెబరు?” అంటూ చేతికి తయారవుకుంటే ఆఫీసులో చేత కొత్త ఆటను గురించి విని అని కుతూహలవతుకున్న కొట్టిక్కరరావు మొదలైనవాళ్ళు “అబ్బ, ఉండరా నువ్వారావు నరసింహమూర్తి ఏదో చెప్తు తున్నాడు చెప్పనీయరా” అంటూ అతని నాకివేసి “ఏరా నరసింహం, ఎవరంటావు ఇంకా ఆమె” అని అడిగారు నరసింహ మూర్తిని. “మొన్న చూడలేద్రా. మిగతా ఇద్దరు కాక, చాలా అందంగా ఉన్న అమ్మాయి లోపలికి వెళ్లిందే— ఆమెరా” అన్నాడు నరసింహమూర్తి.

“ఎవరూ ఆమె! ఎంత అందంగాఉంది!

ఆ దగును అణచండి-ఆ గొంతువుండుకు ఉపశమనం కలిగించి మాన్పండి-రొమ్ము, శ్వాసకోశ బాధలను వెంటనే తొలగించండి

‘పెప్స్’ పీవించండి.

PEPS

జగదీశ్వర్యాది గాంచిన

గొంతు, రొమ్ము, పిల్లల

మందు లెమ్మేవారి అందరివద్ద లభిస్తాయి.

‘పెప్స్’ పీల్చెట్ట గొంతు, రొమ్ము వాడోవకమకో, వేలి రక సారములు కంటి, మిడు పెప్స్ కు చప్పరించు నవ్వుకు ఈ సారములు అనిరిఅయి, మీ శ్వాసవ్యాధి గొంతుకదోవిక, శ్వాసమార్గం, శ్వాసకోశాదోవిక కొవిపో నడుతాయి. ఇలా అవి వదావరి మిమ్ము వారిచే తాగాలను చేదుకుంటాయి, అందుకే పెప్స్ అంత శక్తివంతమై, జగదీశ్వర్యాది గాంచినవి. పెప్స్ దగును అతిచివేస్తాయి, గొంతువుండు వారను ఉపశమింపజేస్తాయి, కఫమును కోవివేసి, శ్వాసవ్యాధును రోగొట్టతాయి. ఇవన్నయెంతా, బ్రోంకైటిస్, డిఫ్థెరీ, ఇవి అమౌమమైనవి

మద్రాసు పోర్ట్ టెల్లిఫోన్: డాక్టర్ డి.కం.పెనీ పార్కు, థౌన్, మద్రాసు-8.

శేనమకున్నాను ఏ కాలేజీ అమ్మయో
మేనేజరు దగ్గరనుంచి ఏ చందా ఓ వసూలు
చేయడానికి వచ్చిందేమో నమకున్నాను.
అమ్మయో నన్ను చూడ మన ఆఫీసులో
పనిచేసేది! ఎంత అందంగా ఉంది. పాపం
బాల్యంలోనే భర్తరాలయి ఉండాలి, ఇప్పుడు
దేలా ఉద్యోగం చేసుకొని గడుపుకోవ
డానికి! అని కోటికేరరావు అంటూ నే
నుబ్బారావు లేచి అన్నాడు: “ఆమె బాల
విలంతువూకాదు, పెద్ద విలంతువూకాదు.
అంతవరకూ గట్టిగా చేప్పగలను. ఆమె
బొట్టు పెట్టుకుంటే!”

“బొట్టు నేను గమనించ లేదురా”
అన్నాడు నరసింహమూర్తి.

“బొట్టుందిరా, కావలీ నే పండెం
ఇప్పుడు వస్తుందిగా చూస్తావు” అన్నాడు
నుబ్బారావు పండెం కానేవాడిలా.

ఈ సంభాషణలో ఏమీ పాల్గొని రఘును
చూసి నరసింహమూర్తి అన్నాడు: “రఘుకు
ఇదేం అక్కరలేదు. తన భార్య అంత అంద
క తై ఇంకొకతే నేదని గర్వం.” రఘు ఒక
సారి అతనికేసిచూసి చిరువత్సవ్వి మళ్లీ
తన పుస్తకంలా పడ్డాడు.

“అయితే ఈ ఉద్యోగం చేయడమేం
కర్కరా. శుభ్రంగా తినకుతిగిన చక్కని
వాణిచూసి పెళ్లిచేసుకొని సఖపడక. ఎంత
వరకూ చదివిందో” అన్నాడు కోటికేర
రావు వెనకాల కూర్చున్న దిశసరి కళ్ళెద్దల
రామలింగయ్య.

“ఇంటర్ మిడియేట్ పాసయిందట.
అంతకు మించి నాకేమీ తెలియ” అన్నాడు
నరసింహమూర్తి.

“కానీ ఈ ఉద్యోగం చేయడమేమిటి?
పోనీ ధనవంతులయితే పెద్దచదువు చదువుకో
వచ్చు. అంతచదువులు చదువుకోవడానికి
నీలులేక, పోనీ అంతసరదాగా ఉంటే
ఏనుగులలోనో పంతులమగా చేరాలిగాని
ఇలాంటి ఉద్యోగాలలో ఇంతమంది
నుగాళ్ళువచ్చి చేస్తానని తయారుకొనడ
మేమిటి? మనవాళ్ళెవరైనా ఇలా చేయ
గలరా, ఏ ఆంగ్లో క్రిష్టియన్ ఇండియన్
తప్ప? అందులోనూ ఇలాంటివాళ్ళు ఒంట
రిగా ఉంటే—” అంటూ సంకేహించాడు
దిశసరి కళ్ళెద్దల రామలింగయ్య.

“ఇలాంటివాళ్ళ నెంబరనో ఎరువదును”
అన్నాడు నుబ్బారావు తన అపారజ్ఞానం
జల్లడిస్తూ, “వాళ్ళను గురించి పుట్టేడు
పుకార్లున్నాయి—”

“పుకార్లేగా—” అన్నాడు రఘు
పుస్తకం వెనకనుంచే.

“పుకార్లేమిటి? పుకార్లలో నాలుగింట
మూడువంతులు నిజమని నిరూపిస్తాను.”

ఎంతైనా పండెం” అంటూ ముందుకు మంతా సరిగావుంటే కవచ్చే ఆమెకేమీ
వచ్చాడు నుబ్బారావు. పరవాలేదు” అన్నాడు రఘు.
“పండెం ఎవరూ నేయడంలేదు. మన దానితో అక్కడవున్న వాళ్ళంతా

తల్లికి
బాగా
తెలుసును

ఆమె తన బిడ్డలకు
అదనపు పోషణకు
ఓవల్ టిన్ యిస్తుంది

‘తొలిసంత పుష్టికరమైన ఆహారంమీదనే మంచి ఆరోగ్యం ఆధారపడి
పున్నదనే సంగతి తెలిసివున్న తల్లులు నెంబర మెంటిలా తమ బిడ్డలకు
దీనినిరమైన “ఓవల్ టిన్” యిస్తున్నాయి. బిడ్డల తమ వత్తువను శీఘ్రంగా
వ్యయంచేస్తారు కాబట్టి వారికి అదినంగా పుష్టికారమవుతుంది.

“ఓవల్ టిన్” ఎక్కువ ఏర్పడమైన తర్వాత ఆహారములనుండి తయారై
చేయబడినది దీనిలో అదనంగా బి. డి. విటమిన్లు గూడ చేర్చబడినవి.
ఈ వానియము బిడ్డలను బిగలంతా ఉత్సాహంగాను, చురుకుగాను వుంచి,
తాల్పిల్ల చోయిగా విదవత్తుడానికి తోడ్పడును. వెంటనే మీ బిడ్డలకు
“ఓవల్ టిన్” యివ్వడం ప్రారంభించండి.

ఓవల్ టిన్

IV.4-4

దాని ఆరోగ్యానికి బలివృద్ధమైన వునాది

దీప్తిబ్యాండ్లు: (గౌరవ్యు క్రిడింగు కంపెనీ
(ఇండియా) లిమిటెడ్.

‘ఓవల్ టిన్’ అమెయో కార్యక్రమం ఏరోస్ లేడి
యోలో కవివారాల దా కి నుండి 8-30 గంటల
వెంకు విసంది (హిందీ-41.72 మీలల్ల)

ఉరిక్కిపడి రఘువేసి తీక్షణంగా చూస్తూ నోరు తెరుచుకొని ఉండిపోయారు. తమ బుద్ధులే సరిగా ఉండలేమోనా! కాని రఘువే జవాబీయలేక పోయారు. చివరికి నరసింహమూలే అన్నాడు: “చివరికి మాస్తే మీ ఆవిష్కరణే జూడా ఉద్యోగం చేయించేట్లున్నావు.”

“అలాగే చేయిస్తున్నా—మా ఆవిష్కరణ చేత కాదు కాని. ఆడది ఉద్యోగం చేస్తే తప్ప? ఎందుకు తప్ప? ఒంటరి ఆడదైనంతమాత్రం చేత ఆపవాదాలు పేయడానికి ఎందుకు తయారుకావాలి? ఆ ఆపవాదాలవల్ల ఎవరి కైనా వచ్చే లాభముందా? మనం సరియైన వాళ్ళమైతే ఆమెను గురించి ఏవిధమయిన ప్రచారం సాగించడానికి సిద్ధం కాకూడదు” అని రఘు అంటుండగానే గేటునైపుకు కమలరావడం చూసి అందరూ కుతూహల మతో అటు చూడసాగారు. కమల లోపలికి అడుగుపెట్టిన వెనువెంటనే మేనేజరు కారు కూడా వచ్చి అగింది. గుమాస్తాలందరూ ఎవరిస్తానాలలో వారు కూర్చున్నారు. మేనేజరు లోపలికి రాగానే కమల నమస్కరించింది. మేనేజరు చిరునవ్వుతో ఆమె కమస్కార మందుకొని “లోపలికి రండి.

ముందు మిమ్మల్ని మాస్టాఫ్ లో అందరితో పరిచయం చేస్తాను” అంటూ తన వెంట బెట్టుకొని ఒక్కొక్కరి దగ్గరికి వచ్చి కమలను పరిచయం చేయసాగాడు. స్టాఫ్ అందరూ కంగారుగా లేచి నిలబడి కమలను చూసి ఆమెకన్న ఎక్కువ నిగ్గుపడుతూ ఆమెకు నమస్కారం చెప్పారు. మేనేజరు రఘుదగ్గరకు వచ్చాడు. “ఈమే, మిస్టర్ రఘూ, మనకోర్పొరే డిస్ట్రీక్ట్ క్లర్క్, కమలాదేవిగారు. ఈమె కెస్టబుల్ సాయం కొరత చేస్తూవుండండి,” అంటూ కమల నైపుకు తిరిగి “ఈయనే మా అకౌంటెంటు రఘుగారు. కవికూడా—” అన్నాడు మేనేజరు నవ్వుతూ.

క అ వ ర ప డు స్త్రీ లు!

* కృమార్చి విశేషము
పడవకండి మీ ఆరోగ్యం
రక్షించును చింతనవరం
20 (సాదా) 5/-
(స్వేదన) 5/-
(ఎకస్పెషల్) 8/-
హానేటిస్కోకింగ్ ప్రత్యేకం

Mrs. P. Deves (P. A) Calcutta 40.

ఈ కిందివల్ల వారకును

INDO MEDICAL SUPPLIES

29, Vaidyanatha Mudal Street, S. T. Madras-1

“చాలా సంతోషమండీ, మీ లేమైనా కావ్యాలు ప్రచురించారా అం?” అని అడిగింది కమల కవి అనగానే కుతూహల మతో.

“లేదండీ. నేను కవినని చెప్పకోలేను. ఏదో అప్పటిప్పుడూ గేయాలు పద్యాలూ రాస్తూవుంటానులేండి. ప్రతికలకు పంపితే ఎవరూ పేసుకోలేదండి ఏదో రెండుమూడు తప్పితే. అయినా మా అఫీసులో కవిగానే చెలామణీ అవుతున్నాను” అన్నాడు రఘు.

మేనేజరు కమలను తీసుకుపోయి ఆమె స్నానం చూపించి నరసింహమూర్తికి ఆమె చేయవలసిన పని చెప్పమని అప్పగించాడు. నరసింహమూర్తి ఎంతో జాగ్రత్తగా, ఎంతో ఓర్పుతో అన్నీ ఆమెకు తెలియ జేశాడు. పని చాలా లేదేమిట. కమల జాగ్రత్తగా విని, పని తెలుసుకొని వెంటనే పనికిపూనుకొంది. పనిచేస్తూంటే చాలా ఉత్సాహంగా వుంది. అంతకుముందు మేనే జరు ఎదుట తాను మగవాళ్ళమధ్య ఒక్క తెనూ పనిచేయగలనని ధైర్యంగా చెప్పింది కాని తీరా అఫీసుదగ్గరికి వచ్చేటప్పటికి ఆ ధైర్యం అంతరించిపోయి అనేక అనుమానాలు వేధించసాగాయి. అఫీసులో వాతావరణం ఎలా వుంటుందో? అఫీసులో మిత్రవాదు తనను తనకు తనగా చూస్తారేమో? అఫీసుపని చాలా ఎక్కువగా ఉంటుందేమో. తా నా పనికి తట్టకోలేదేమో? అందరూ అధికారాలు చలాయిస్తారేమో? ఈ భయాలతో మెల్ల మెల్లగా అడుగులు వేస్తూ అఫీసు చేరుకుంది. నమయానికి మేనే జరు వచ్చి లోపలికి తీసుకువెళ్ళి అందరితోనూ పరిచయం చేశాడు. దానితో కొంత భయం తీరింది. అఫీసులో అందరూ మంచి వారులా కనిపిస్తున్నారు. మేనేజరు చాలా మంచి వాడులా ఉన్నాడు. లేకపోతే తన కింత త్వరగా ఉద్యోగం ఇచ్చేవాడో? తన నిబంధనా ‘స్టాఫ్’తో పరిచయంచేసి కొత్త బోగ్గట్టి ప్రత్యేక శ్రద్ధతీసుకుంటాడా? ఈ అఫీసులో ఒక కవి కూడా ఉన్నాడు. చాలా మంచివాడులా ఉన్నాడు.

ఏమీ గర్జన లేనట్లుంది. కవి అనగానే సహజంగా ఒక ఆకర్షణ బలము చేరుతుంది ప్రతివారి మనస్సులో. కవులగానే వారి కీర్తిప్ర ప్రపంచపు జంజాలా లేని పట్టవనీ, వారి దృక్పథం సామాన్యులదృక్పథం కన్న ఉన్నతంగా ఉంటుందనీ వారు మామూలి మామూలి విషయమైనా గ్రహించి వేస్తారనీ, వారి మనస్సులో ఎప్పుడూ కావ్యాలు పొంగి పోతూ ఉంటాయనీ అనితిస్తుంది—నిజంగా

ప్రతి కవి అలాంటివాడు కాకపోయినా, కావాలతోనం గంటల తరబడి బాటు పీకు తంటూ కూర్చునే వాడైనా, కవిగారి జీవితం ఎలా ఉంటుందో, ఆయన అభిప్రాయాలేమిటో, కవిత్వం రాసేటప్పుడు ఆయన కలా ఉంటుందో తెలుసుకోవాలనే కుతూహలం సాహిత్యాభిరుచి ఏ కొంచెమేనా కల ప్రతి వానినీ వేధిస్తుంది. కమల మనస్సులో కూడా అఫీసులో కవిగారిని గురించి కుతూహలం బయలుదేరింది. అఫీసులో పని చేస్తూ కూడా ఎలా కవిత్వం రాస్తున్నాడో! ఆయన ఏం కవిత్వం రాస్తున్నాడో! కవిత్వం ఒకసారి చూడాలి. చూపించడా! అలాంటి వాడిలా కనిపించడం లేదు. ఎవరితోనైనా స్నేహంగానే మాట్లాడే వాడిలా ఉన్నాడు. కొన్నాళ్ళ పోయిన తరువాత, కొంత పరిచయమైన తరువాత ఆయన దగ్గర నుంచి సాహిత్యం గురించి ఏమైనా విషయాలు తెలుసుకోవాలి అనుకుంది. ఈ ఆలోచనలు తలచుకుంటూంటే ఆమెలో ఉత్సాహం పొంగి పొర్ల సాగింది.

మధ్యాహ్నం రీస్ న వేళ అయింది. మేనేజరు కమలను పిలిపించి ‘మీరు టీ త్రాగుతారా, కాఫీ త్రాగుతారా?’ అని అడిగాడు. “థాంక్స్, నాకేమీ వద్దండీ, నాకు అలవాటు లేదు” అంది కమల. “కాదు ఈ ఒక్క రోజుకే నేనిచ్చే ఆహ్వానం స్వీకరించండి, పరవాలేదు. రోజూ మిమ్మల్ని బలవంతం చేస్తున్నా” అని టీ, టిఫిన్ తెప్పించాడు ఆయన. మేనేజరు ఎంత మంచి వాడు! కమల టిఫిన్ ఆరగించి మేనేజరుకు ‘చాలా థాంక్స్’ చెప్పి ఇవ్వలకు వచ్చింది. అఫీసులో వారందరూ మెయిన్ హాలులో ఒక మూలకేరీ ఫ్లాస్కులలోనుంచి టీలు కప్పుల్లో పోసుకొని సేవిస్తూ ఏదో విషయం గురించి తీవ్రమైన చర్చలో మునిగిఉన్నారు. రఘు మాత్రం కొంచెం ప్రక్కగా వీడ్చే వైపుకం చదువుతూ కూర్చున్నాడు. ఎలాగైనా కవి కనేగదా! ఇంతలో సుబ్బారావు కమల తనను మామూలుడడం గమనించి “అరిడ మనశో మాస్తోందరా” అన్నాడు. అందరూ కంగారుగాలేచి, కొంచెం ఎవరకు వచ్చి వర్క్ చేశామో “రండి, ఇటు ప్రక్క కూర్చోండి” అన్నారు. “మా నానాదేవం వింటున్నారేమిటి? ఏదో మా చర్చల కర్ణం ఉండదు లేండి. సామాన్య కాఫీ ఇవ్వమా, టీ ఇవ్వమా అన్న దానిమీద కొట్టుకు వస్తాం. కాను వర్షంలో వంతులు తగిందా, సాంతులు తగిందా అన్న దానిమీద పెద్ద తర్జనభర్జన చేస్తాను. ఏదో ఇంటి దగ్గర లేక పోయినా, షాడౌక్ ఉన్న కాఫీనైనా మనసేగా ఉంచామనీ ఇలాంటి కావ

తే.పాలు పెట్టుకుంటామండి, మా కవిగారు తప్ప," అన్నాడు సరసింహమూర్తి. రామ లింగయ్య అడిగాడు: "మీరు ఘోరం తీసుకున్నారా అండి" అని, "ఆ తీసుకున్నా వండి. నా కోసం మీరు లేవకండి. నేను లోపల కూర్చుంటాను రండి" అని కమల అన్న పడుతూ లోపలికి వెళ్ళి పోయింది. నిశ్చిగులో వారు ఎంతో మంచివారనుకుంది కమల మర్రి. అందరూ తనను తమతో సమా నంగానే చూస్తూ మాట్లాడుతున్నారు. ఈ వాటికి తను ఇందరి మధ్య, వారిలో సమా నంగా పని చేస్తోంది. నిజమైన సంతృప్తి అప్పుడు పొందింది కమల.

సాయంత్రం విడివగానే పని పూర్తిచేసు కొని మేనేజరు దగ్గరకు వెళ్ళింది కమల. "మీరు బాగానే పనిచేస్తూన్నారు. మీకీపని చాలా తేలిక. మీ మనస్సుకు పెద్దకేసు ఉండదు కాబట్టి ఇంటివద్ద తీరికగా వున్నప్పుడు సాహిత్యంవంటివాటిలో కృషి చేస్తూం డండి" అని సలహాఇచ్చాడు మేనేజరు. కమల ఆయన నెలవుతీసుకొని బయటకు వచ్చింది. మిగతా సమస్తాలెవరూ ఆవేళ త్వరగా బయటపడలేదు—ఆవేళ జీతాలు ముట్టుతాయి కాబట్టి, జీతాల తీసుకోవ డంలో కొంత ఆలస్యమవుతుంది కాబట్టి కమల ఒక రే ఆఫీసుగేటులోనుంచి బయటకు నడచింది. పదిఅడుగులు వేసినతరువాత అగి ణోయిందిఎటుపోవడమొనర్చుయించుకోలేక. మర్రిఆమెకు తా నేకాకిని అనే భావంకలి గింది. అంతకుముందున్న ఉత్సాహం చల్ల బడింది. ఈఉల్లో తనకు స్నేహితులుకొనీ, ఆప్తులుకొనీ ఎవరున్నారో దూరపుచుట్టాలు దూరపుచుట్టారే. నీతా రామయ్యగారుభార్య కొంచెం పరిచయమయ్యారు కాని ఇప్పుడు తను చేస్తున్న పనితెలిస్తే నీతా రామయ్య గారి భార్య ఎలామాట్లాడుతుందో ఆమెకు తెలుసు. మరెవరు తనకు పరిచయములే? ఆఫీసులోవారు పరిచయమైన వారితో తిర గలేదుకదా. తనకెలా కాలక్షేపమయ్యేది? జనం ఎవరివారిన వారుపోతున్నారు. స్నేహితులు జట్టు జట్టుగా కలిసి వెళ్తున్నారు. ఒకరికొకరు పలకరించుకుంటున్నారు. ఖులా సాగా కబుర్లు చెప్పకొంటున్నారు. కాని తనకు స్నేహంగా పలకరించేవారెవరి? తనతో శరదాగా కలిసి తిరిగేవారెవరి. తనకోసం కలతకెంతో ఒక్కవృద్ధయంతే దీక్షిల్లో! కమలకు వెజవాడ భయం కలిగించినాగింది. ఆమెవృద్ధయంలో బెంగ పొంగివచ్చింది. రాజమండ్రిలో తన స్నేహితుల మధ్య ఉంటే ఎంతబాగుండును! రాజమండ్రి వీధు లు, ఇళ్ళూ, మేడలూ కాలేజీ గోదావరి అన్నీ కళ్ళకుండు తిరగసాగాయి. అన్నగారి వీధిలు

జ్ఞాపకం వచ్చారు ఆమె కళ్ళలో నీళ్లునిలి చాయి. దారినిపోయే వాళ్ళు చాలామంది ఆమెకేసి చూసిపోతున్నారు కొందరు యువకులా మెను చూసి తమలో తాము ఏదో చెప్పకొంటూ పోతు న్నారు. కమల లోపలిబాధతో అలాగే నిల బడిపోయింది తచ్చేపాద్యే బస్సులనూ, బల్లీ నూ, జనాన్ని చూస్తూ. మద్దాహ్నంమంచి బాడుగదొరకని రిక్తవాడొకడు ఆమె దగ్గర రిక్తాదీంపుకొని ఆమెకేసి ఆశగాచూశాడు. "అమ్మగారూ రిక్తాలో వసారా" అని మెల్లగా అడిగాడు కమల వినిపించుకోలేదు. వాడు మర్రిఅడిగాడు "అక్కలేదు పామ్మం" ది కమల. వాడు నిరాశతో నిట్టూరుస్తూ రిక్తా ఎత్తుకొని ముంగు కీడ్చుకుంటూపోసా గాడు. వాడిని చూసేసరికి కమలకెంగుకో జారివేసింది. వెనక్కిపీలిచింది. రిక్తాలోకి ఎక్కి కూర్చొని బజారుకు తీసుకుపోయింది. వాడు త్వరగాపరుగై త్రిడం మొదలు పెట్టాడు. "తొందరలేదులే, మెల్లగానే లాగు" అంది కమల. వాడు మెల్లగా నడవడం మొదలు పెట్టాడు.

బజారులో ఒక బట్టలకొట్టుముందు రిక్తా దిగింది కమల. రిక్తావాలాకి పావలా ఇచ్చింది. వాడు బేజే వస్తుందిమకున్నాడు. పావలా వచ్చేటప్పటికి ఎంతో కృతజ్ఞతతో చేతులు జోడించి దణ్ణం పెద్దూతీసుకున్నాడు డబ్బులు. వాడి సంతృప్తిచూసి మరొక అణా యిచ్చింది కమల. వాడు "వయేళ్ళు జీవించు తిల్లి. నీలాంటి మంచి తిలులు కని పించడం అరుదమృగోరూ. మారిచ్చావోళ్ళ బా దలు తెలుసుకో నేవారే తిక్కవ మెలు పరు గత్తించి పావలాడబ్బులు చేతిలో పెట్టారు. అర్థణా ఎక్కువ ఇవ్వంటే అరగంటసేపు పోట్లాడాను. మిగిచ్చేవంతు ఉండనా తిల్లి" అని అడిగాడు. "బద్దలే, నేను నడచేపో తాను" అంది కమల. వాడు మర్రిమర్రి దణ్ణాలు పెట్టి : ఇండి లాగుకుంటూపోయాడు. వాడి సంతృప్తి, కృతజ్ఞత చూసినతరువాత కమలకు లోపలి బాధ కొంత ఉపశమించింది. బట్టలకొట్టులోకి వెళ్ళింది. హవుకారు ఆమెను చూసి ఎంతో మర్యాదచేసి చక్కరకాల చీరలు ఆమెముందు విప్పి పెట్టాడు. ఎన్ని డికైదు! ఎంత అందంగావున్నాయి! అన్నీ కొనాలనిపించింది. కాని తాను తీసుకోనగలి గింది ఒకటి. అదైనా పెద్దదగ్గరలోదికాదు. హవుకారు ఏదో పెద్దబేరం తినులుకుందనే ఆశతో తనముందు ఇన్ని విలువైన చీరలు పర జడం చూసి ఆమె భయపడింది. జంకుతూ తన కొక తెలవాటూ చీరమాత్రం కొనాలింది. హవుకారు వెంటనే గ్రహించి, నవ్వుతూ అలాగేనండి అని చీర తెప్పించాడు. ఇంతలో మరెవరో హవులోకి వచ్చారు.

కమల తిరిగిచూసింది. కవిగారు! రఘుకూడ ఆమెనుచూశాడు. "ఓహో, మీరు ఇక్కడే వున్నారే" అన్నాడు చిరునవ్వుతో. "చీరలు కొనుక్కోవడానికి వచ్చానండి" అని చెప్పింది కమల

"నేనూ అంకుశవచ్చానండి. మాఅవిడకు రెండు చీరలు కొండానుకున్నాను. మీరే చూసి పెట్టండి" అంటూ ఆమె దగ్గరకు వచ్చాడు రఘు.

అతని కలిసిగొట్టు స్వభావానికి పదిదో పిస్తూనే, ఇంకా అతనితో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడడానికి జంకుతూ "నేను చూసి పెట్ట డమేమిటి? మీ భార్యగారికి నచ్చినవి కొనాలిగాని. అవిడ బజారుకువచ్చి చూసు కోరా?" అని అడిగింది కమల.

"రాదండీ, ఆవిడ రాణివాస్త్రీ. మీరు చెప్పండి ఏచీరలు తీసుకోమంటాలో. మంచి ఘోషనువే చెప్పండి" అన్నాడు రఘు.

"కాదండీ, ఒకరికి నచ్చినవి ఇంకొకరికి నచ్చకపోవచ్చు" అంది కమల ఇంకా సంకో చంతో.

"పరవా లేదండీ. నచ్చకంచేస్తాయి. వైగా మాఅవిడకొక "స్వప్రైజుగా" ఇద్దా మనుకుంటున్నాను ఈచీరలు. చాలాకాలం నుంచి కొనాలనుకుంటున్నాను. ఇప్పటికి వీలయింది. ఏదో మంచి ఘోషమని కొండా మని వచ్చాను. కాని అనుమానం వేసింది. నేను సరిగా వాణ్యం చేయగలుగుతానో లేనో అని. సమయానికి మీరు కనిపించారు. ఇక అడ్డుచేప్పకండి. వీటిలో మీకేవి నచ్చు తాయో చెప్పండి. అవే తీసుకుంటా" నన్నాడు రఘు

కమల తెల్ల మైనూర్ క్రేప్ చీర, చిన్న బంగారు పూవులను నీలం నీలుగ్గా చీర చూపించింది. రఘు అవే తీసుకొన్నాడు. కమల సాయంతోనే తన వీలల కిద్దిరకూ గుడ్డలు తీసుకొన్నాడు. తనకొక వర్డింగు గూడ తీసుకొన్నాడు.

"ఏమిటి ఇన్ని ఒక్కసారిగా కొనివేళ్ళు న్నారే?" అంది కమల ఆశ్చర్యంతో రఘు మాటలమాలంగా కొంచెం సంకోచం తగ్గి.

"విశేషమేమీ లేదండి. మాట ఈవేళ రెండు నెలల బోనను వచ్చిందికదండీ. అది చాలాకాలం క్రిందటనే రావలసింది. ఇప్పుడు అందింది. అందుకే కొంటున్నాను. అసలీవట్టు అనుభవించడానికే కదండీ మరి" అన్నాడు రఘు సంతృప్తితో నవ్వుతూ.

హవుకారు రఘును బాగా ఎరుకును. అందువల్ల తన మరొక వాడి చేత బట్టల ప్యాకెట్టు ఇంటికి పంపిస్తానన్నాడు. "వడ్డు నేనే పట్టుకు వెళ్ళాలి" అని పాకెట్లతో రఘు బయటకు నడిచాడు. కమలకూడా అనుగ

మించింది. ఇద్దరూ కొంతసేపు బయట నిలబడారు. రఘు ఒకచేతిలో ప్యాకెట్టు, రెండోచేతిలో రెండు పుస్తకాలూ పట్టుకున్నాడు. ఒకటి లావుగా నీలరంగుతోలుతో బైండుచేసివుంది. రెండవది చిన్న పుస్తకం 'ది మాడర్న్ ఇంగ్లీష్ థాటెట్స్' అని ఉంది. కమల ఆపుస్తకాలు చూసింది. "ఆ నీలం బైండు పుస్తకం మీరు పద్యాలు రాసుకునేదా అండి" అని అడిగింది.

"ఓ నం డి. చూస్తారా?" అన్నాడు రఘు

కమల చూడమని అడగలేదు. ఆరనంత చిన్నవుగా మాట్లాడుతుంటే తానే మాట్లాడకుండా వెలిపావడం బాగుండదని మర్యాద కోసం అడిగింది. ఆరన చూస్తారా అనే సరికి "ఎప్పుడైనా మీ కిబ్బంది లేనప్పుడు ఇస్తే చూడాలని ఉంది" అంది.

"ఇప్పుడే చూడండి. దాని కథింతిరమేమిటి? కాని మీరు చదివలేరు. వావాత నాకే ఒక్కొక్కప్పుడెంతో కాసు" అని రఘు పుస్తకం ఆమె కిచ్చాడు. ఆమె చూసింది. చక్కగా బైండు చేసిఉంది పుస్తకం పైన 'నాపూర్వ' కింద 'రఘు' అని బంగారపు అక్షరాలున్నాయి. లోపల చక్కని కాగితాలు. మొదటి కాగితాలమీద కొన్ని పూల జామ్మలు, కొన్ని చిత్రించులూ ఉన్నాయి. లోపల పద్యాలున్నాయి. సగంపైగా కాగితాలు ఇంకా ఖాళీగానే ఉన్నాయి. వ్రాసిన పద్యాలు స్పష్టంగా లేవు. చిన్ని అక్షరాలు. వాటిపై కొట్టివేతలూ హంసపాదులూ మొదలైనవి వాటిని బ్రహ్మ వ్రాతగా చేసి వేస్తున్నాయి.

"ఏమండీ, ఏమీ తెలియడంలేదు కాదూ. నేను చెప్పానుకదూ. నేనే చదివి వినిపించాలి. మీకప్పుడైనా తీరికగా ఉంటే నేనే చదివి వినిపిస్తానని. కాని వీటిలో అంతగా పు

వమానేవని ముందుగానే చెబుకున్నాను కుమండీ" అన్నాడు రఘు నవ్వుతూ.

కమల "నాకు మీ పద్యాలు వివాలని చాలా కుతూహలంగా ఉంది. ఆ ఆన కాశం కోసం ఎదురుచూస్తాను" అని పుస్తకం రఘుకు తిరిగి యిచ్చింది. "నెలవు" అని చెప్పి బయలుదేరింది. రఘుకూడ అతేరాసాగాడు.

"మి ఇల్లుకూడా ఇటేనా అండి" అంది కమల మాట్లాడకుండా వెలిపావడం బాగుండదని.

"ఇటుకాదండీ ఇటు పార్కుకుపోతున్నాను. నేను రోజూనాడంతో కృష్ణానది ఒడ్డుకో, తోటలలోకో, కొండల మీదికో పోతూ ఉంటానండి. అక్కడ ఉంటే వాతావరణం కావ్యాస్వాదనకీ, కవి తా సృష్టికూడా తోడ్పడుతుంది. ఆ వాతావరణంలోనే మన స్వస్థమయి కొంత పొందుతాయి. అసలు ప్రతివాడూ రోజూ కొంతసేపయినా ప్రకృతి ఒడిలో పసి పాపై కాలక్షేపం చెయ్యాలి. అలాచేస్తేనే మనిషి మనిషిలా ఉండగలడు. లేకపోతే క్రుళ్లులో పెరిగి క్రుళ్లులోనే వచ్చే పుణ్యల పాటి అయిపోతాడు. ఈ జీతాలు తీసుకోవడంతోటి, బట్టుకొనడంతోటి కొంత ఆలస్యమయింది కాబట్టి ఈవేళకి పార్కులోకే పోయివద్దామని బయలుదేరానండి. మీగూడా వస్తారేమిటి, నా పద్యాలు చదివి వినిపిస్తాను" అన్నాడు రఘు.

కమల మళ్లీసంకోచంలో పడిపోయింది. అనుకోకుండానే ఆయనతో సన్నిహిత పరిచయ మేర్పడుతోంది. ఆమె సహజపు విడియంవల్ల రానని చెప్పాలనుకుంది కాని ఆయన అలాఅడుగుతూంటే కాదనడం బాగుండదని "వస్తానండీ - అయితే మీ ఇల్లు ఎటండీ మీ భార్యగారిని ఒకమాగు కలుసుకోవాలనిఉంది. నా కీశారులో పరిచయమైవస్తారేమి. మీ భార్యగారు పరిచయమైతే నాకుకొంత డెంగబాతుంది" అంది. ఇద్దరూ ముందుకు నడవసాగారు.

"ఓదానికేం, అలాగే కలుసుకొందురుగాని ఏ ఆదివారంనాడో మా యింటికివస్తురుగాని. మాయిల్లు రాక్షానగరం చివరఉంది" అని చెప్పాడు రఘు.

"సితారామయ్యగారే ఆయనకూడా అక్కడేఉంటున్నారని కదండీ?"

"ఆ అవును. ఆయన ఎలా తెలుసు మీకు. మీరు బంధువులా?"

"కాదండీ మొన్న రైలులో ఈ ఊరు

వస్తూంటే ఆయన భార్యగారితో పరిచయమైంది."

"ఆయన భార్యతోనే!"

"ఏం అలా అంటున్నా?"

"సితారామయ్యగారు చాలా మంచి వారు. అందరికీ ఆప్తులు. ఇక ఆదిదా. నేను చెప్పడమెందుకు లేదీ, మీకే తెలియకుండా ఉంటుందా" అన్నాడు రఘు. "వేకటిలా ఇవ్వండి, నేను తీసుకువస్తాను" అన్నాడు. కమల ఈయలేదు. "నేనే పట్టుకురాగలను లేదీ. కాని ఆవిడ నన్ను వార్షియింటికి రమ్మని పిలిచింది. ఆ పిల్లలెంతో ముద్దుగా ఉంటారండి నాకెంతో చిన్నవయస్కులు" అని చెప్పింది కమల.

"మీరు వెళ్ళమనుకున్నారా?"

"లేదండీ. ఆవిడ అభిప్రాయాలుకొంచెం."

"కొంచెమేమిటి - మీకు చాలా వ్యతిరేకంగా ఉంటాయి మీరు మంచి నిశ్చయానికే వచ్చారు. ఆవిడను కలుసుకోకండి" అన్నాడు రఘు. ఇంతలో గులాబీపూలు అమ్మే కుర్చువాడొకడు వచ్చాడు. రఘు తనకోక చేపూలూ, కమలకోక చేపూలూ ఇచ్చించాడు. కమల వద్దంది. కాని ఆరన తీసుకోక తప్పదన్నాడు లోపల సంతోచిస్తూనే కాదనలేకపోతోంది. నిగుడుతూ ఆపూలు స్వీకరించింది. రఘు పుస్తకాలు కూడా యెప్పుచేతిలోకి దూర్చి, ఒకపూవు చొక్కాకు పెట్టుకున్నాడు. కుడిచేతిలో జాగ్రత్తగా గులాబీ పూలగుత్తి పట్టుకొని నడుస్తూ కమలతో అన్నాడు. "చూశారా ఈపూలు యీ రేకలెంత మృదువుగా వున్నాయో! ఈ పూవులో అందిం, పరిమళం, సౌకుమార్యం యెంత అస్పృశంగా కలిసివున్నాయో! మానవుడి కళ్ళకు కూడా మించివుందినిపిస్తారని దీనిలో వున్న సౌందర్యం. ఇలాంటిపూల నొకింతసేపు తిలకిస్తే ఏ మానవుడి హృదయంలో సౌందర్యవిహీన బయలుదేరుదు? ఎవరి హృదయంలో కళాత్మక ఉదయించగ? కాని చూడండి మానవుడొక అధిక సంఖ్యాకులు ఇటువంటి సౌందర్యానికి దూరంగా వుండిపోతున్నారు. అటువంటివారి జీవితం తిలచుకుంటే నాకు పరమ అనాద్యం వస్తుంది. వారికి జీవితమంటే తెలియదంటాను. జంతువులకూ మనుష్యులకూ భేదమేమిటి? జంతువులూ తిండితంటాయి, పిల్లల్ని కంటాయి. కాలం చెల్లినతర్వాత చిచ్చాయి. మానవుడూ యీ క్రియలన్నీ చేస్తాడు. కాని తేడాతో చేస్తాడు. తిండి తింటున్నాడంటే కేవలం వ్యతిస్థిద్ధమైన చిహ్నం తీసుకొనితృప్తిపడుతు. దానిలో ఎన్నో రుచులుమిక్రమంచేసి ఎన్నో రకాలుగా వండి ఆహారం కేవలం వొక

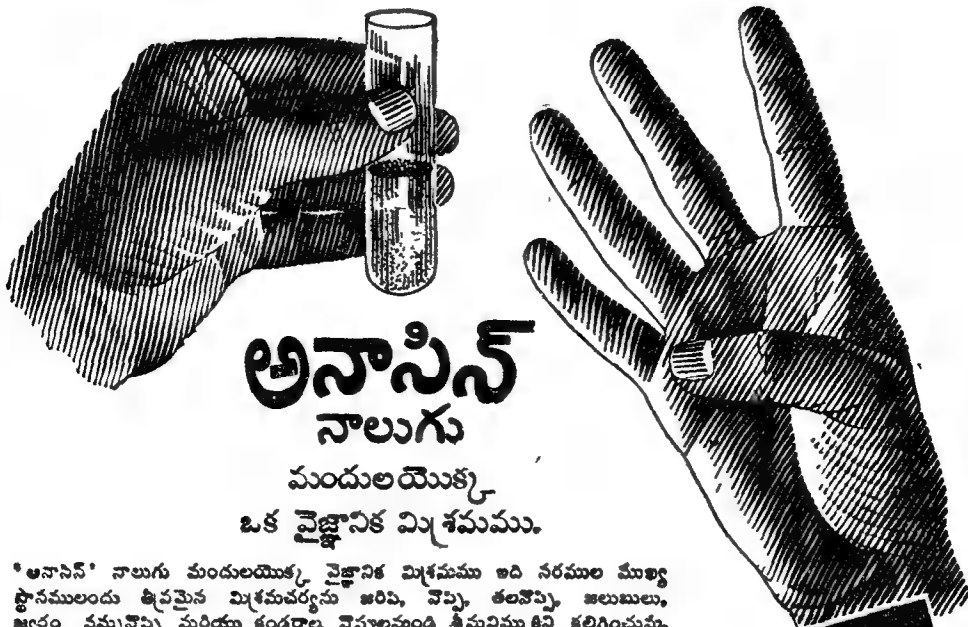

తున్నార తీర్పు దానికేకాకుండా ఒక అనందం ఇచ్చేదిగాకూడా చేసుకుంటాడు. అలాగే నిద్రించుచుంటే చూడండి పడుపు ఎక్కడ కలిగితే అక్కడ నిద్ర చెందుతుంది. కాని మురిసి తననిదికోసం పరువులూ పర్యంకాలు తమూ చేసుకుంటాడు. అలాగే యింటి నిశ్చయంగా క్షేత్రం తలచుకునేందుకు ఏదైతే నేం అని సంతృప్తి చెందినా. ఇంటిని అందంగా కట్టుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. అలంకరణ చేస్తాడు. ఇల్లాక స్వర్గంలా వుండాలనుకుంటాడు. అలాగే వేషభాషల్లో అంటే నిజమైన మానవుడు ప్రపంచంలో ప్రతి వస్తువునుంటే, జీవితంలో ప్రతిక్రియ నుంచి ఆనందం పొందగోరుతాడు. ఒక సాంకర్యం చూడగోరుతాడు ఈ ప్రయత్ని మే కళ. కళే మానవజీవితాన్ని పనుజీవితం నుంచి వేరుచేసింది. యాంత్రిక జీవితం నుంచి

వేరుచేసిందిగా కళ! కళ అంటే ఎరుగని బ్రతుకు బ్రతికి ఏం ప్రయోజనం చెప్పండి మన చూపు ప్రకృతి సంచరించే వాళ్ళనే తీసుకోండి. ఏనాచువులు చిగువుతారు. పెరిగి చేసుకుంటారు. వెంటనే ఉన్నాగం కోసం తంటాలుపడతారు ఉన్నాగంలో ప్రవేశించి గానుగెద్దులా జీవితం గడిపి, పిల్లల్ని కని వాళ్ళనిగూడా తమమాదిరిగానే తయారు చేస్తారు. వామా అదేజీవితం గడిపి తను పిల్లల్ని అదేజీవితంలో ప్రవేశ పెడుతూ వుంటారు. ఇట్లా ఈ దిక్రం తిరుగుతూండ వలసిందేనా వారిజీవితం మానవజీవితమేనా? పనుజీవితం కెంత దూగంవుంది? ఎన్నడేనా ఒక ఎక్కని కొవ్వం చదివి ఆరనాచునూ తింటే తన్నునూ తిపోలరా? ఒక దక్కని పాటక చేర్చి రింటూ పరక సత్తిపోలరా? దక్కని చిత్రింకానీ, కల్పంకానీ చూసి

వ్యాధయం తెరుచుకోగలరా? యెండుకు బ్రతుకుతున్నట్లు చెప్పండి. ప్రాచీనకవి చెప్పినట్లు 'పుట్టలోని చెవలు పుట్టవా గిట్టవా' అన్నట్లుగాక, అని ఉపన్యాసం ఇచ్చి వేశాడు రఘు ఇన్నాళ్ళకు తన భావాలర్థం చేసుకోలిగే శ్రద్ధాయుక్త రాజైన శ్రోత లభించినందుకు ఆనందంలో మరచి పోయి అవకాశాన్ని పూర్తిగా వినియోగించుకున్నాడు.

కమల రఘు పుపన్యాసం ఆశ్చర్యంతో అత్యంత సక్రియం వింది. ఆమె దృష్టిలో రఘు సామాన్యకవిగా లేడు. రఘు ఆభిప్రాయామె మనస్సుమీద ముద్రవేశాయి. అతనిపల్ల విపరీతమైన గౌరవం ఏర్పడేట్లు చేశాయి రఘు ఉపన్యాసంవల్ల ఆమెకు ఆత్మగౌరవంకూడా పెరిగింది. అంతటికవి తనముందు ఇంతటి ఆవేశంతో తన అభిప్రాయం

అనాసిన్ నాలుగు

మందులయొక్క ఒక వైజ్ఞానిక మిశ్రమము.

'అనాసిన్' నాలుగు మందులయొక్క వైజ్ఞానిక మిశ్రమము ఇది నరముల మేల్కొన్న ముందు తీవ్రమైన మిశ్రమవర్షను జరిపి, వెప్ప, తలనెప్ప, జలుబులు, జ్వరం, వమ్మనెప్ప మరియు కండరాల నొప్పులనుండి శీఘ్రమముక్తిని కలిగించును.

- 1 తీవ్రమైన, అధిక శక్తి నిచ్చు మరియు జ్వరనివారణ మొనర్చు గుణాలకు ప్రత్యాతి గాంచినది, జ్వరాన్ని తగ్గించడంలో మిక్కిలి శక్తిగలది.
- 2 కఫం, బలహీనానికి మరియు చిక్కిపోయినందు అకు తగిన ఔషధమని విరివిగా వాడబడుచున్నది.
- 3 ఎనాసిటన్, తీవ్రమైన బాధా వివారణ జ్వర నివారణయని వ్యాపించినది.
- 4 అసిటైల్ సాలిసిలిక్ అసిడ్, తలనెప్ప, మరియు అలాటి బాధలను పోగొట్టటకు మిగుల ఉపయోగపడేది.

ఈ నాలుగు మందులు సరిగ్గా వైద్యనియొక్క ఔషధయోగము వలె పనిచేయును 'అనాసిన్' గుండెకు హాని కలిగించదు లేక తడుపును అవతలివక చేయదు. వెప్ప, తలనెప్ప జలుబులు, వమ్మనెప్ప మరియు కండరాల నొప్పులనుండి శీఘ్రంగా నూరకతమైన మరియు దూరమైన విముక్తికరమైన ఎల్లప్పుడూ 'అనాసిన్' వేరదండి.

రక్షలాది మందికి బాధావిముక్తిని కలిగించును

యాల వెల్లిడిస్తున్నాడు. అంటే తనను అతనితో సమానంగా ఎందుకొనినట్లేగా. స్త్రీ మాత్రం పురుషునితో సమానంగా ఎందుకు గౌరవం పొందలేను? తప్పక పొందగలదు అనుకుంది కమల. రఘుతో సంతాపము మూలంగా కమలకు అతనిపట్ల సంకీర్ణం పూర్తిగా పోయింది. అతనితో స్వేచ్ఛగా మాట్లాడగల ధైర్యం వచ్చింది. అతని ఉపన్యాసం విన్నతరువాత ఆమెకు కొన్ని కొత్త అభిప్రాయాలు కలిగాయి. కొన్ని సందేహాలు కూడా జనించాయి. వెంటనే వ్యక్తపరుస్తే బాగుండదని మెల్లగా అడిగి తెలుసుకోవాలనుకుంది.

పొద్దు దగ్గరకు వచ్చి వేళారు. లోపల పోయి పూల మొక్కల మధ్య స్థలంలో గడ్డిమీద ఎడం ఎడంగా కూర్చున్నాడు. అక్కడే దూరంగా కొందరు పురుషులూ స్త్రీలూ జంటలుగా, కుంపులుగా కూర్చొని ఏవో మాట్లాడు కుంటున్నారు. రఘూ కమలా రావడం చూసి అందరూ కొంత

సేపు వారిద్దరికీపి చూశారు. మరి కొంత సేపటికి మళ్ళీ తమకబుర్లలో పడిపోయారు. రఘు పాక్కెట్లు ప్రక్కను పెట్టుకొని, బిలుగా కూర్చొని నీలం బ్రెండు పుస్తకం చేతిలోకి తీసుకున్నాడు “చదివనా?” అని అడిగాడు. “చదివంకే” అంది కమల. ముందు పత్రికలలో ప్రకటింపబడ నాలుగు గేయాలు చదివి వినిపిస్తానని ఆ పేజీలు తిరగ వేస్తున్నాడు. ఇంతలో “ఆయనెవరు. ఆయన మన అభీషులో పనిచేసేవారేగదా?” అని అడిగింది కమల సుబ్బారావు తమకేసి పెద్ద కళ్ళతో చూసి పొహంపడడం గమనించి. “ఎవరూ - సుబ్బారావా?” అని రఘులేచి నిలబడ్డాడు. అప్పటికే సుబ్బారావు ఎటో చాలుకు తప్పుకుపోయాడు.

రఘు మళ్ళీ కూర్చుని నాలుగు గేయాలూ చదివి వినిపించాడు. కమల విన్న తరువాత రెండు నిమిషాలుండి “చాలా బాగున్నాయండి” అంది. రఘు చాలా సంతోషించాడు. కమల వెంటనే అలా అనిఉంటే తనను తృప్తిపరచడానికి అలా అని ఉంటుందనుకునేవాడు. కాని ఇలా కొంచెంసేపు అగి చెప్పడంవల్ల, ఆలోచించే ఆ అభిప్రాయానికి వచ్చి ఉంటుందనుకున్నాడు. నిజమైన తృప్తి పొందాడు. కమల “ఏదీ మీపుస్తకం ఇలా ఇవ్వండి. మీ లోకమూ చదివి వినిపించారు. కాబట్టి నేనిప్పుడు చదువుకుంటున్నాను” అని పుస్తకం తీసుకొని ఆ గేయాలే చదివింది. ఆమె మెల్లగా చదువుతూంటే రఘు ఆనందం పట్లలేకపోయాడు.

“పొగడ్త కంటున్నా ననుకోకండి - నిజంగా మీరు నా గేయాలు చదువుతుంటే కలిగినంత ఆనందం నాకు మరెప్పుడూ కలుగలేదంటే నమ్మండి. కళ కళాకోసమే అన్న సిద్ధాంతం ఎలా ఉన్నా, నాకు ఎవరైనా రసకన్నాదయలు నా కవిత్యం అస్వాదిస్తేనే తృప్తి కలుగుతుందండీ. నా కవిత్యం నా కోసమే అయితే నా భావాలకు రూపమియడం చేసికే కాగితంమీద కలం పెట్టడం చేసికే అందుకే మీరు చదువుతూంటే తీక్షణత పెంచుకోండి బీకు వారి పోయి తొలకరి చినుకులకు ప్రాణంలేచి వచ్చిన భూమిలా అయిందంటే నమ్మండి నాస్థితి. ఎన్ని సార్లు వ్రాసినమీదట, ఎన్ని సార్లు తిరస్కారాలు పొందినమీదట ఈ నాలుగు కవితలూ పత్రికాముఖం చూసే భాగ్యం పొందాయి! పత్రికలోపడిన ఈ కవితలేనా చదివేవారెవరేనా ఉన్నారేమోనని ఎంతవెదికేశా “రఘూ నీ కవిత్యం, నేనెవరో పడిందోయ్” అని బుజాలు తిట్టే

వారూ, టి పార్టీలు చేయనునేవారేకాని ఒక్కరూ అందులో ఏముందో చదివి తెలుసుకుందామని ప్రయత్నించినవారే కనపడలేదండీ. ఎప్పుడైనా నేను నాకవిత్యం చదివి వినిపిస్తానంటే పెద్దగుడతోమాసి, ఏవోవంక చెప్పి తప్పించుకుపోతారునా పరమ మిత్రులనేవారు కూడా. అందుకే నిరాశతో నిస్పృహతో కవిత్యం వ్రాయడం మానివేదామనే నిరకూ వచ్చానండీ. వదిలి వదిలేక బాధపడుతున్నాను. ఈ నాకు మళ్ళీ నాలో అగాధిపోయిన ఉత్సాహం తిరిగిలేచింది. భావాలు రాలి పోయిన హృదయం తిరిగి చిగురిస్తోందండీ - ఇందుకు మీకు కృతజ్ఞుణ్ణి” అన్నాడు రఘు హృదయ పూర్వకంగా.

కమల సిగ్గుతో వదిలింది: “చక్కని కవిత్యం చదివి ఆనందించినందుకే నేను కృతజ్ఞత కర్తరాలినా? వ్రాసిన మీకే మర్పించాలి,” అంది.

ఆ ఉత్సాహంలో రఘు మరికొన్ని చదివేట్లున్నాడు. కాని అప్పటికి టేటి పడబోతోంది. కమలకు కంగారుగా ఉంది. కాని ఇక వెళ్ళామంటే అతను యేమనుకుంటాడో అని భయం. అందువల్ల అంది: “మీ పుస్తకం రేపు నాకోకమారుయిస్తే నేను మీ నాలుగు కవితలూ రాసుకొని యిస్తాను. అవి నాదగ్గర ఉంచుకోనా అనిపిస్తోందండీ” అని.

“మీరు వ్రాసుకోవడం మొదలు? నేనే బాగ్గరిగా వ్రాసి రేపు మీకీస్తానంటే. అయితే వెళ్ళామా?” అని లేచాడు. ఇద్దరూ బయటికి నడిచారు. రఘు “ఇప్పుడు నేను వినిపించిన నాలుగింటిలో ఏమైనా దోషాల వంటివి కనిపిస్తే చెప్పండి. ఏవో కొన్ని ఉండేవుంటాయి” అన్నాడు. కమల మాట్లాడలేదు.

సందేహించకండి. నా హితైషులయితే మీరు సందేహించకుండా చెప్పాలి. దాని వల్ల నేను ప్రయోజనం పొందగలుగుతాను. దోషాలు కాకపోతే మీ కేవి నచ్చాయో ఏవి నచ్చలేదో చెప్పండి” అని ఒత్తిడి చేయసాగాడు.

కమల కొంచెంసే పాలోచించి ఏదో చెప్పదామనుకొని నాలుక చివరవరకూ వచ్చిన తలుచాత అగిపోయి సిగ్గుపడుతూ “క్షమించండి. నేను చెప్పలేను. నన్ను ఒత్తిడిచేయకండి. మరి నెలపు” అని నమస్కారం చెప్పి తనవిధిలోకి మళ్ళింది.

రఘు ఇంటికి బయలుదేరాడు. అతని హృదయం నూతనావేశంతో స్పందిస్తోంది. కొత్తభావాలు లేచిపడుతున్నాయి. ఇంటి గడప తొక్కివరకూ అతనికి జ్ఞాపకం రాలేదు తన ఎడమచేతిలో బట్టలపాక్కెట్లు

**మహిళామణులకు
మహత్తర సేవ**

**అర్ధ శతాబ్దికి పైగా
బేయూరు స్టూ అసోసియేషన్
జీవభద్రము**

**తృసిద్ధ
గృహశీయ రంగ నిమారణి**
అర్ధ ముద్రా ముఖ్యులలో నిలిచింది

కేసరి కుటిరం లిమిటెడ్
మొదలైనది 14

తెలంగాణలోని, ౩౩ ముఖ్య ఎంపెంట్లు;
శ్రీ సీతారాం జనరల్ స్టోర్సు
బెజవాడ నకిందాబాదు.

వున్నాయనిది. అప్పుడు చూసుకున్నాడు. వెంటనే ఒకరిమాట చేయాలనిపించింది. భార్యకోసం తెచ్చిన పాకెట్టు ప్రక్క వీరువాచిన పడవేసి మిగిలిన వాటితోనే లోపలికి వెడిచాడు. సుఖం దేవుడి మందిరం

మండు కూర్చుని వీణవాయిత్తూ 'శ్రీరామ పాదమ నీ కృప చాలునే' అనే త్యాగ రాజ కృతి కమ్మగా పాడుతోంది. పిల్ల లిద్దరూ తల్లిచక్కనే అనుకుని కూర్చుని వున్నారు. రఘు మెల్లగా దప్పుకు

చేయకుండా చెప్పలు విడిచి గుమ్మందగ్గరకు పోయి నిలబడి పాటవినసాగాడు. సుఖం తనభర్త రాక గమనించలేదు. పాటలో లీనమైవుంది. రఘు అలాగే నిలబడివున్నాడు. అటువంటి అవరసంగీతాన్ని సృష్టించిన

“సౌందర్యమునిచ్చు ఈ సబ్బు ప్రత్యేకమైనది.”
కొత్తది! సువాసనగలది!

బ్రీజ్

“ఇది ఎక్టమర్ సుకలిగియున్నది”

* చర్మంమీది క్రిములను నిర్మూలించును

మీ చర్మమును ఆరోగ్యముగానుంచును!

* ఒడిలికంపును తొలగించును

మిమ్ములను శుభ్రముగానుంచును!

ఎక్టమర్ (బైకోనర్) మాన్ పేంట్ చేరి అద్భుతమైన క్రొత్త శక్తియుష్టాత్. అవగా వెన్నుదైన చల్లని గుణముతోగూడిన శ్రేష్ఠమైన క్రిమి విధ్వంసక క్రిమి కరిగియున్న ఒక రసాయన పదార్థము. అది చర్మ మధ్యంను మరియు అంటువ్యాధిమలను నిర్మూలించును—మీ చర్మ దాయను సుందరముగాను, ఆరోగ్యవంతముగాను మరియు శుభ్రముగాను ఉంచును.

8 అణాలు మాత్రమే

స్థానిక పమ్మయ అదనము

బ్రీజ్-ఎక్టమర్ తో కూడిన సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బు

B.L. 1-KHE TL

అందరికీ మనసు విశ్రాంతినిచ్చు సౌందర్యమునిచ్చు సబ్బును అందరికీగూడ కనుగొనవలసిందిగా కోరుకుంటున్నాము.

త్యాగరాజును తలచుకొనుండా వుండలేక పోయాడు. అతని హృదయం ఆ మహాకృతి కర్తృపట్ల భక్తిభావంతో నిండిపోయింది ఇంతలో పాప వెనక్కు తిరిగి తండ్రిని చూసింది. “నాన్న, నాన్న” అని అరిచింది. సుకుమార్ కూడా లేచి తండ్రి దగ్గర వురికాడు. సుశీల కంగారుగా లేచి సిగ్గుతో నవ్వుతూ నిలబడింది. “పాట పూర్తిగా పాడు సుశీ. ఆపు చేశావే?” అన్నాడు రఘు. కాని సుశీల మళ్ళీ కూర్చోలేదు. ఎవరకు వచ్చింది. పిల్లలిద్దరూ తండ్రి చేతిలో పాకెట్టుమాసి ఎగరతన్నుకుపోయి తల్లి చేతిలో పెట్టారు. సుశీల పాకెట్టువిప్పింది. తమకోసం తెచ్చిన గుడ్డలు చూసుకొని “చాలా బాగున్నాయి, నాన్నా” అంటూ గంతులు వేయనాగారు పాపా, సుకుమార్లు. సుశీల రఘు తనకోసం తెచ్చుకున్న వర్షింగు గుడ్డకూడా చూసి “చాలా బాగున్నాయండీ” అంది. కాని ఎంతకీ తనకేమైనా తెచ్చారా అని అడగలేదు అని చూస్తున్నాడు రఘు. ఆమె అడిగితేనే తాను తమహాచేయడానికి వీలవుతుంది. సుశీల అడగలేదు. ఆఖరికి పాపే అడిగింది: “అమ్మకేమీ తీసుకు లాలేదూ, నాన్నా” అని. తీసుకు రాలే దన్నాడు రఘు. ఈవిధంగా భార్యను కాసే పాడించవచ్చునని. తనకు బట్టలు తీసుకు రాలేదని సుశీలకు కోపం వస్తుంది. ఆమెకు కోపం తెప్పించి, హఠాత్తుగా ఆమెముందు చీరలపాకెట్టు పెట్టి ఆమె మొగం చూసి ఆనందించాలని ఆలోచించాడతను. కాని సుశీలకు కోపమేరాలేదు. భర్త తనకు తేక పోవడమే ముందిదన్నట్లుగా, “అవును, అన్నీ ఒక్కసారే ఎలాకొనగలరు? ఇప్పుడు కట్టుకుందు కున్నాయిగదా. అవసరం వచ్చి నప్పుడే కొనవచ్చు,” నంది. రఘుకు అనుకున్నంత గొప్పగా ‘సర్వేప్రిజ్’ ఈయడానికి అవకాశం పూర్తిగా పోయింది. ఇక చేసేదిలేక వెనుకకుపోయి పేకెట్టు తెచ్చి భార్యచేతిలో పెట్టాడు. పాప తల్లితో అంది: “మాచావా అమ్మా, నాన్న ఎంతదొంగ! నీక్కూడా తెచ్చి దాచేశాడు. అమ్మా ఎంతదొంగ!” సుశీల మొగంలో ఆనందరేఖలు విప్పారాయి త్వరగా పాకెట్టు విప్పింది. ఆ చీరలు చూసి అలాగే వుండిపోయింది. తరువాత మడతనిప్పి చూసింది. “ఇదేమిటి! ఇవెందుకుకొన్నారే? ఛీ! ఛీ ఒక్కంతా కనిపిస్తుంది” అంది. “ఎంతో బాగుంటాయని కొన్నాను, సుశీ” అన్నాడు రఘు. “బాగానే ఉన్నా యనుకోండి కాని ఏ కారణే పిల్లలకో, అలాంటివాటికో గాని

నాలాంటివాళ్ళు కెంగుకు. ఎక్కడికేనా వెళ్తానా పెట్టానా? ఎప్పుడూ ఇంట్లో వుండేదానికి నాకు ఏ రంగుచీరలో గట్టి నేతివీ మాపుకే ఉతుకుకీ ఆవి కొనాలిగాని అంతగా ఎక్కడికేనా వెళ్ళవలసివస్తే బరి చీరలూ, పట్టుచీరలూ వున్నాయికదా.”

“కాదు సుశీ, నే నెంతో మక్కువతో కొని తీసుకు వచ్చాను. నీకు తప్పక బాగుంటాయి. నీవు కట్టుకు తీరవలసిందే” అన్నాడు రఘు.

సుశీల తాను చెప్పకుండానే భర్త చీరలు కొని తెచ్చినందుకు సంతోషమూ, ఇటువంటి కొత్త ఫాషను చీరలు తాను కట్టుకొనినా అన్న సంతోషమూగో నిండి కొంత నేపు చీరలకేసి మాస్తూ చేతితో పట్టుకు రాస్తూ ఉంది. తరువాత అవి పట్టుకు వెళ్లి, పెట్టెలో పెట్టి, వంటింట్లోకి నడిచింది. పిల్లలిద్దరినీ దిదువుకొనుచు చెప్పి రఘు దొడ్లోకి పోయి కాక్సూ చేతులూ కడుగుకొని వచ్చి భోజనానికి కూర్చున్నాడు. కాని భోజనం మిద ధ్యానమే లేదు ఆవేళ తోచిన కొత్త భావాలు అతనికి మరో దృష్టి లేకుండా చేశాయి. సుశీల భర్త కిష్టమని అప్పుచెరుగు పచ్చడి, బంగాళాగుంప వేపుడూ చేసింది. భర్త అవి తిని తనను ప్రశంసించాడనుకుంది. కాని రము తాను తింటున్నది అల్లం పెరుగు పచ్చడో వంకాయ పెరుగు పచ్చడో, బంగాళా గుంప వేపుడో కాకర కాయ వేపుడో తెలియకుండా తింటున్నాడు. మళ్ళీ వేయమని అడగలేదు. మళ్ళీగ పోసుకోకుండానే లేవబోయాడు.

“ఏమండీ, అంత పరధ్యానంగా ఉన్నారే? మళ్ళీ ఏ కొత్త కవిత్యమేనా రాస్తున్నారేమిటి?” అని అడిగింది సుశీల.

రఘు “అవును, సుశీ” అని నవ్వుతూ లేచి చేయి కడుగుకున్నాడు. ఇంతలో పిల్లలిద్దరూ పరుగుత్తుకు వచ్చారు పద్యాలు అప్పు జెప్పడానికి. రఘు వాళ్ళి కొక అలవాటు చేశాడు కోజా కొకటి చొప్పున పిల్లలకు కొత్త పద్యాలు నేర్పుతాడు. సాయంత్రానికి వారది కంఠతా ఒప్పు జెప్పాలి. ఒప్పు జెప్పేకేకాని నిద్రపోవడానికి వీలులేదు ఇలా చేస్తే వారు పెద్ద వారయ్యేటప్పటికి మంచి సాహిత్యాభిరుచికల వారవుతారనీ, స్వయంగా కూడా కవులై పోతారని అతని ఆశి. పిల్లలిద్దరూ ఆ నాటి పద్ధిం ఒప్పు జెప్పాను. పాప ముద్దు మాటలతో మెల్లగా గుక్కవేస్తూ ఒప్పు జెప్పడం చూసి రఘు గర్వంతో పొంగిపోయి పాప నెత్తుకొని రెండు బుగ్గలూ గట్టిగా ముద్దాడి, సుకుమార్

బుగ్గమీద చిటికీ వేసి, ఇద్దరినీ చెరో చంకనీ ఎత్తుకొని తీసుకుపోయి వార్ల మందంమీద పడుకోబెట్టి జోకొట్టాడు చాట్ల నిద్ర కోయిన తరువాత తన గదిలోకిపోయి ముంగు కమలకోసం తనని వెనక ప్రతిక్కో ప్రకటించబడత కవితలు నాలుగూ కాపీ చేశాడు. విశాలంగా వేడికి పన్నెండు పంక్తుల చొప్పున గుండ్రంగా వ్రాసి, దుబ్బా ఎర సిరాతో బోర్డుగిసి ఆ కాగితాలు ద్రావయి సాదగులో పెట్టాడు. తరువాత ఆవేళ తోచిన భావాలకు రూప కల్పన చేయడం మొదలు పెట్టాడు. కలం పరుగెత్త సాగింది. అతనికే ఆశ్చర్యం వేసింది. తన కవితాధార చూసుకొని. పదాలవంతట అవే భావాల కమరీ వస్తున్నాయి నేయం వ్రాసి జేశాడు, తిరిగి చదువుకొని సంతోషంతో నిట్టూర్పు విడిచాడు. కమల ఇప్పుడు కనిపిస్తే బాగుండును; ఆమెకు వినిపించాలి; ఆమె తప్పక ప్రశంసించుంది ఈ కవితను అనుకుంటూ వ్రాసిన కాగితం పైకే మాస్తూ కూర్చున్నాడు. ఇంతలో సుశీల వంట యింటికి గొళ్ళం పెట్టి వచ్చింది. రఘు ఇంకా తన ఆలోచనల నుంచి తెగక సుశీల మొగం కేసి అర్థం లేకుండా అడిగి పనిగా మాస్తూ ఉండి పోయాడు. సుశీల సిగ్గుతో నవ్వుతూ కొంగు నోటి దగ్గర పెట్టుకొని “అబ్బ, అబ్బా మాస్తారేమిటండీ? నేను కొత్త దానిని కాను కదా. మీరల్లా మాస్తాంటే నాకు చెప్పే సిగ్గు వేస్తోందండీ” అంది.

రఘు వంటనేలేచి “ఏది సుశీ, ఇప్పుడు ఆ తెల్ల క్రేప్ చీర కట్టుకురా” అన్నాడు.

సుశీల మళ్ళీ పెద్ద కళ్ళతో “ఇప్పుడే!” అంది.

“అవును ఇప్పుడే” అన్నాడు రఘు. “అయ్యో మంచిరోజు చూసుకోకుండా కొత్తబట్ట కట్టుకోవడం మేమిటి? వర్షాల్లున్నాయో ఏమీ కూడా బ్లీగా ఏ పేరం బమా పెళ్ళికోకాని ఇప్పుడు కట్టుకోవడం మేమిటండీ ఈ ఖరీదు చీరలు” అంది సుశీల.

రఘు కొద్దిగా బాధ పడ్డాడు సుశీల చాందన భావాలకు “అబ్బ సుశీ, ఇలాంటి వేమీ నాకు చెప్పకు. నే నెంతో సరదాపడి తీసుకువచ్చాను. అది నీ చేత కట్టించి చూడాలని ఎంతో ఉబలాటం పడుతున్నాను. నాకీ అడ్డలు జెప్పినా మనసుకు చాలా బాధ కలిగిస్తున్నావు, సుశీ నీ విప్పుకు కట్టుకురాకపోతే నేను నీతో మాట్లాడను. ఊరే కట్టురా” అన్నాడు. రఘు మెల్లగా భార్యను తోస్తూ.

సుశీల మారుమాటాడక వెళ్లింది; తెల్లక్రేప్ చీర కట్టుకొని, వెండి నక్షత్రాలున్న తెల్ల రవిక తొడుగుకొని వచ్చింది. తీరా నమ్మం

దగ్గరకు వచ్చేసరికి ఆమెకు సిగ్గు ముంచుకు వచ్చింది. కొత్త పెళ్లికూతురులా సిగ్గు పడుతూ గుమ్మం వెనకాలే దాసుకొని కొంకు ముఖాని కడుపుపెట్టుకొని నిలబడింది. రఘు ఇవతలకువచ్చి భార్యను నిలబుట్టడం ముందుకు లాగుకు పోయాడు. వెనకాల నిలబడి తాను తెచ్చిన గులాబి పూలు ఆమె జడలో గుచ్చాడు. సుకీల మెల్లగా మోమెత్తి కరిగిపోతాయో అన్నట్లున్న పెద్ద శేత్రా అతో సిగ్గుగా ధర్త ముఖంలోకి చూసింది. రఘు ముందుకువంగి ఆమె నుదుటిమీదా, కళ్ళమీదా తన పెదవులతో సున్నితంగా స్పృశించాడు. సుకీల తలదించుకొని ధర్త వక్షంమీద ఆనుకొని ముసిముసిగా నవ్వింది. రఘు ఆమె నలాగే పట్టుకొని "మాకావా సుకీ, ఎంత బాగున్నావో, ఈచీర ఎంత బాగుందో నీపైన" అన్నాడు. "ఉండు వస్తాను" అని లోపలికి పోయి పీణపట్టుకు వచ్చి తివానీ మీదపెట్టి సుకీలను దానిముందు కూర్చోబెట్టి ఆమె ప్రక్కన కూర్చోని "ఇప్పుడు రెండు కృతులు పాడి వినిపించు, సుకీ" అన్నాడు.

సుకీల గిలగిలలాడుతూ "అబ్బ, బాగుండ దండీ ఎవరేనా వింటారు" అంది.

"ఎం ఎందుకు బాగుండమా, ఇంకాక పాడలేదా?"

"అదివేరు. ఇప్పుడీలా—"

"ఇలా—ఉండు—"

"ఇలా మీముందు పాడడం సిగ్గుగా ఉంటుందండీ. ఎవరేనా విని ఆక్షేపిస్తారు."

"ఆక్షేపిస్తే ఆక్షేపించని సంగీతం వచ్చిన తరువాత పాడకపోతే ఎందుకు. నీకు సంగీతం ఎందుకు నేర్పించారు మీ నాన్నగారు? మేము పెళ్లిచూపుల కోసం వచ్చినప్పుడు మాముందు ఎందుకు పాడించారు—పెళ్లియన తరువాత నాముందు పాడకుండా ఉండ దానికా. ఇదివరకు ఇలాగే చాలా సార్లు తిప్పించుకు పోయావు కాని ఈపేళ్ళ వదలను."

"సురి పాడతానుండండీ, మీరుపోయి మందంమీద కూర్చోండి. మీరు ప్రక్కన ఉంటే బాగా పాడలేనం"ది సుకీల.

రఘు పెళ్లి మందంమీద వాలాడు. సుకీల పాట మందలు పెట్టింది. కాని బూయగిళ్ళ వాళ్ళు వింటారేమో నన్న సంగీతంతో గొంతు పూర్తిగా విప్పి పాడలేక, పాట పాడుతేనే సగంలో ఆపుచేసింది. ఇక లాభం లేదనుకున్నాడు. "సరే, ఇలారా, ఒక మాట" అన్నాడు రఘు తనప్రక్క చోటు చేస్తూ.

"చెప్పండి. ఇక్కడే ఉండి వింటాను" అంది సుకీల.

"కాదు ఇక్కడికి రాముండు" అన్నాడు రఘు. సుకీల లేచి నల్లి మందంమీద కూర్చుంది. నేనివేళ్ళ వ్రాసిన గేయం నీకు

చదివి వినిపిస్తాను. కొత్తరకం గేయం వ్రాశా నులే, విను" అన్నాడు రఘు పుస్తకం తీసు కుంటూ.

"అయ్యో నాకేం తెలుస్తాయండీ మీ పద్యాలూ? నేనేం చెప్పగలను?" అంది సుకీల.

"నీవేం చెప్పనక్కర్లేదులే విను" అని అప్పుడే వ్రాసిన పద్యం చదివి వినిపించాడు. "ఎలా ఉందని" అడిగాడు చివర.

"నేనేం చెప్పనక్కర్లేదన్నార కాదు— మళ్ళీ నన్ను గుతులేం? నాకేం తెలుస్తుంది."

"అయినా వింటోంటే కొంతైనా తెలియ లేదా?"

"బాగానే ఉంది కావాలి" అంది సుకీల.

రఘుకు నిజంగా కొంచెం విసుగు పుట్టుకు వచ్చింది. "నీకు ఇట్లా, వంటిట్లా తప్ప మరేలోకమే లేనట్లుంది, సుకీ. నిన్నేం చేయాలి?" అన్నాడు తీవ్రంగా.

"నన్నేమీ చేయవద్దు. ఇలాగే ఉండ నీయండి" అంది సుకీల కొంటేగా చూస్తూ.

"ఉండనిస్తాను—చూడు నిన్ను ఏం చేస్తానో" అన్నాడు రఘు తీవ్రంగా.

ఆమె హడలిపోయింది—ఏం చేస్తాడో నని. కళ్ళు పెద్దవిచేసి అతనికేసి చూచి గా చూసింది. కన్నీరు నింపించామె వికార శేత్రాలలో. ఆమె సుందర వదనంపైన ఆ కన్నీరుమాసి రఘు అగతకపోయాడు. ఆమెను దగ్గరకు లాగుకొని కన్నీరు తుడిచి చెక్కిళ్ళు నోవొక్కతూ అన్నాడు "నీవు వట్టి అమాయకురాలివి సుకీ."

ధర్త అమరాగానికి తృప్తితో ఆనందంతో పడకమీదకు వారింది సుకీల. కాని రఘు ఆలోచనలో మునిగిపోయాడు — సుకీల కీమతిమీరిన సిగ్గు, ఛాందసపు వేజులూ, భావాలూ ఎలా పోతాయో అని. సుకీల సనా తమల ఇంట్లో పుట్టి పెరిగింది. చదువుకూడా తక్కువ. పెళ్లియ కాపురానికి వచ్చి తరువాత భార్యచేత బాగా చదివించి విద్యాధికురాలిని చేయాలనీ, ఆధునిక భావాలూ, పద్ధతులూ కలదానినిగా చేయాలనీ ఎంతో ప్రయత్నించాడు కాని విఫలం డయ్యాడు. ఆమెమీద ఉన్న అమిత ప్రేమవల్ల ఆమెను ఒత్తిడి చేయలేక పోయాడు. ఆమె తన వారికళ్ళతో ఒక్క సారి అతని మొగంలోకి దీసంగా చూసిం దంటే చాలు కరిగిపోయేవాడు. ఆమెతల్ల ఉన్న ప్రేమ ఆమెలో ఉన్న లోపాలను పట్టించుకొనినీ ముకుండా చేసింది. కాని ఇప్పుడు కమలను చూసిన తరువాత మళ్ళీ అతనిలో అసంతృప్తి బయలుదేరింది. కమ లలో చదువు, అందమూ, అన్ని లక్షణాలూ ఎంత బాగా కోర్చున్నాయి. ఆధు నికురాలైనంత మాత్రం చేత, ఆమెతో సిగ్గు

విడియతూ లేకుండా పోయాయో? నిజంగా కమల ఎంత మర్యాదగా మాట్లాడింది. అది తలచుకునే సరికి రఘులో మళ్ళీ తన భార్య పద్ధతులు మార్చాలనే కోరిక బయలుదేరింది. ఇదివరకు పోలే అనకాకం లేదుకాబట్టి సుకీల లోపాలు అంతగా బాధపెట్టలేదు కాని ఇప్పుడు కమల రాకతో ఆమె లోపాలు స్పష్టంగా కనిపించసాగాయి. సుకీలకూడా కమలలా మారిపోతే ఎంత బాగుంటుంది! ఈ ఆలోచనతో భార్య మొగం కేసిచూశాడు. విప్పారిన పద్యం లాంటి గుండ్రని మొగం, ముట్టిలే కంఠి పోతాయన్నంతటి సుకుమారమైన చెక్కిళ్ళూ దొండి పండ్లవంటి పెదవులూ, అంతులేని లోతులన్న శేత్రాలుమాసి గర్వంతో అతని హృదయం పొంగిపోయింది. ధర్త తనకేనే చూస్తూండడం గమనించి సిగ్గుతో కళ్ళ మూసుకుంది సుకీల. రఘు ముందుకువంగి ఆమె మొగంమీదకు మొగం చేర్చాడు. సుకీల కిలకిల లాడింది. రఘు ప్రక్కకు వారి పోయాడు. (ఇంకావుంది)

తెలుగు ఆంగ్ల భాషాబోధిని

తెలుగు వదువ తెలిసినవారెంద ఊపు స్తకంకో ఇతరుం సహాయం లేకనే ఇంగ్లీషుభాష సులభంగా వదువను. వ్రాయును, చూట్టాడను, వుత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరవడం నేర్చుకోవచ్చును. ఒక పెద్దక్కారికో రైండు వు స్తకం రు. 5/- వి. వి. ద. 1-2-0. కొక్కొకము: ఇది అసలైన కొక్కొక గ్రంథము. రోదంకో నున్నది— రు. 1/- వి. వి. ద. 0-12-0.

Vani Book Depot, P. B. No. 239, Madras-1

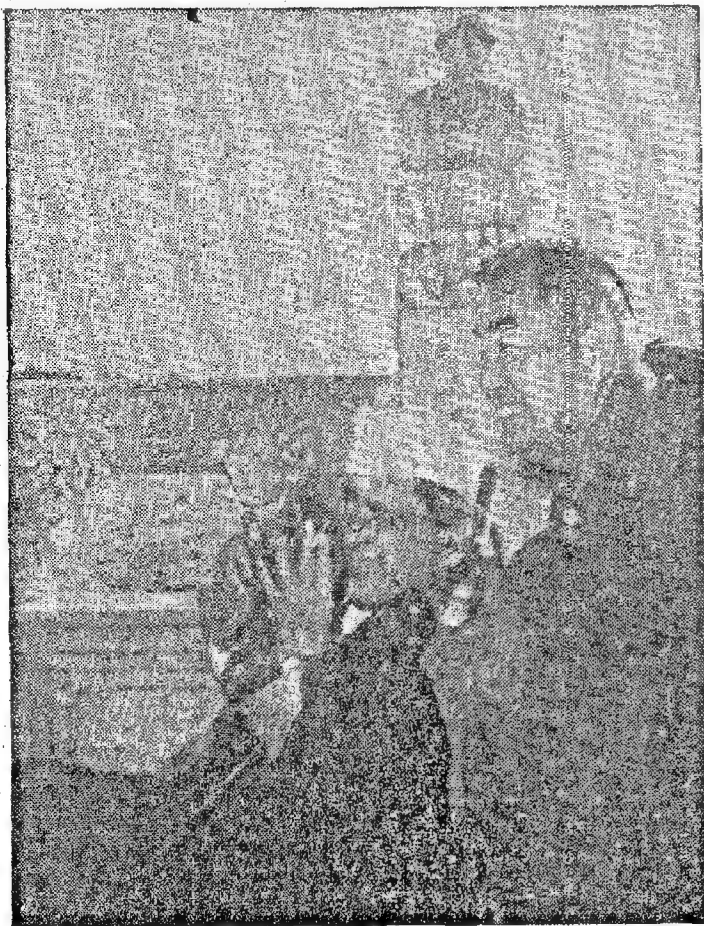
పైటోడెంట్
దంపత్రములను
సంహరించే పండ్లపాటి
(ప్రీవెన్టు క్రైమిక్ అండ్ రెవెన్యూ)
అనిటెడ్. మద్రాసు-30.

ఇక అకాలనియం. అట్టను ఆపుదకు
కాపీర-కుసుం
వి ఇప్పుడైన సానిలో నాస్తుంది
యైతెది కోనరెడ్డి, ముద్ర కిర్తిమదనం. విద్యుదాది
వత్త ఉపద్రవములకు, అపాయములకు
సాంటలక్స్
రెవెన్యూ వారు
మొదటి

బొంబాయి సినీమా లేఖ

భారత భూషణ్, నిమ్కా, చంద్రశేఖర్, ఓంకార్ మున్నగువారు నటిస్తున్న "ససంత్ బహార్" చిత్రం చాలవరకు అయిపోయింది. టిప్టూసుల్తాన్ నాటి కథతో నిర్మితమవుతున్న ఈ చిత్రం నాట్య, సంగీత మయమై ఉంటుంది. కంకర్, కైకిపనల సంగీతం నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ చిత్రానికి శ్రీమాన్ సన్నివేశం ఇంకా నిర్వయం కాలేదు. విజయవాడలో ఉండాలా, ముఖారంజం ఉండాలా అనేవిషయమై

కూడా నిర్మాతలలో భిన్నాభిప్రాయాలు ఏర్పడ్డాయి * * * డి ఎన్ మహాల్ దర్శకత్వం వహించిన చిత్రం "నట" చిత్రం చాలా విశిష్టమైన "నట" చిత్రం చాలా పూర్తి కావచ్చుంది. ఈ చిత్రం తరువాత "మం-ఇ అవర్" అనే మహాచిత్రం మధురాల నిర్మించనున్నది. ఆ చిత్రాన్ని ఆమె స్వయంగా డైరెక్ట్ చేయనున్నది. అగ్ర శ్రేణికి చెందిన బొంబాయి ప్రేక్షితార్ల దర్శకత్వం నిర్వహింపబోయే మువీటితర మధురాలయే * * *

కాకతీ బ్రదర్స్ వారి "మిస్ ఇండియా" చిత్రంలో మిస్ ఇండియాగా సర్వోత్తమ నటిస్తున్నది నాయకపాత్ర ప్రదీప్ కుమార్. ధర్మిస్తున్నాడు విలన్ గా ప్రాణ్ నటిస్తున్నాడు. రచయిత బి ఎస్ జోషికి దీనికి దర్శకత్వం. రజతోత్సవ చిత్రం "నా కైక్" నిర్మించింది ఈయనే. రాజ్ కపూర్ తోనే కాక ఇతరులతో కూడా నటించడానికి సర్వీస్ నిశ్చయించినప్పటినుండి ఆమె పలుమంది ఇంకా హెచ్చుతున్నది.

* * * ఇటీవల బొంబాయిలో "ప్యాన్ నైస్" (టేక్ దిండ్ టాకీస్ చిత్రం) "తాతర్ కా హోర్" అనే రెండు చిత్రాలు విడుదలైనవి. "ప్యాన్ నైస్"లో నిమ్కా, శ్యామ్, రహమాన్ నటించారు. కుటుంబ కష్టాలను చిత్రించే ఈ చిత్రంలో అన్నిటికంటే మెచ్చుకోదగినది సంగీతం. పూర్వం "మనకీటీక్"లో చక్కని సంగీతం కూర్చిన ఎన్ కె పాల్ దీనికి సంగీతదర్శకుడు.

"తాతర్ కా హోర్"లో శ్యామ్, మహీ పాల్, చంద్రశేఖర్, విజయలక్ష్మి నటించారు. తెలుగు వాడైన చంద్రశేఖర్ ఇందులో అందరికంటే బాగా నటించాడు.

"వచన్"

గీతాబాలీ, బలాజ్, రాధాకిషన్, ఎన్ కె ప్రేమ్, నీరూ మున్నగువారు నటించిన "వచన్" హిందీచిత్రం ముద్రాపకం, స్టార్, ఆహ్లాద్ థియేటర్లలో ఈనెల 11 న విడుదల అయింది. ఈ చిత్రం బొంబాయిలో రజతోత్సవం జరుపుకున్నది ఒక యువతి అంశుదేవి తండ్రిని, బాలుడైన తమ్ముణ్ణి బోషించడానికి గత్యంతరంతో, తనను పెండ్లిచేసుకుంటానని వాగ్దానం చేసిన ప్రేయణ్ణి పెండ్లిచేసుకోకుండా చాలకాలం బ్రహ్మచారిణిగానే ఉండిపోతుంది. ఈ లోగా ఆమెప్రియమగు మరొకరిని వివాహమాపడం, తనకష్టపడి పెంచి పెద్ద చేసినతమ్ముడు భార్యహాలులు విని ఆమెను ఇంటినుండి వెళ్లగొట్టడం, ఆఖరుక తప్ప తెలిపకొని ఆమెను క్షమాభిక్ష కోరడం, ఇంతలో ఆమెప్రియమగు తనభార్య చనిపోగా ఈ యువతిని పెండ్లాడి వాగ్దానం నెరవేర్చుకోవడం ఈ చిత్రంలోకథ కొన్ని కొన్ని పాటలు చక్కగా ఉన్నాయి. గీతాబాలీ నాయకపాత్రను బాగా నిర్వహించింది దీని దర్శకుడు రాజ్ రిషి. ★

నైనా పర్యటనకు వెళ్లిన భారత చలన చిత్ర పరిశ్రమ ప్రతినిధివర్గంవెకింగ్ లోకల్లా పెద్దదైన "వేనవిప్రావాదం"లో ఒకరోజుగడిపారు. ఈ బృందం నాయకుడు శ్రీ సృష్టిరాజ్ కపూర్ ను ఫాటోలో చూడవచ్చు.

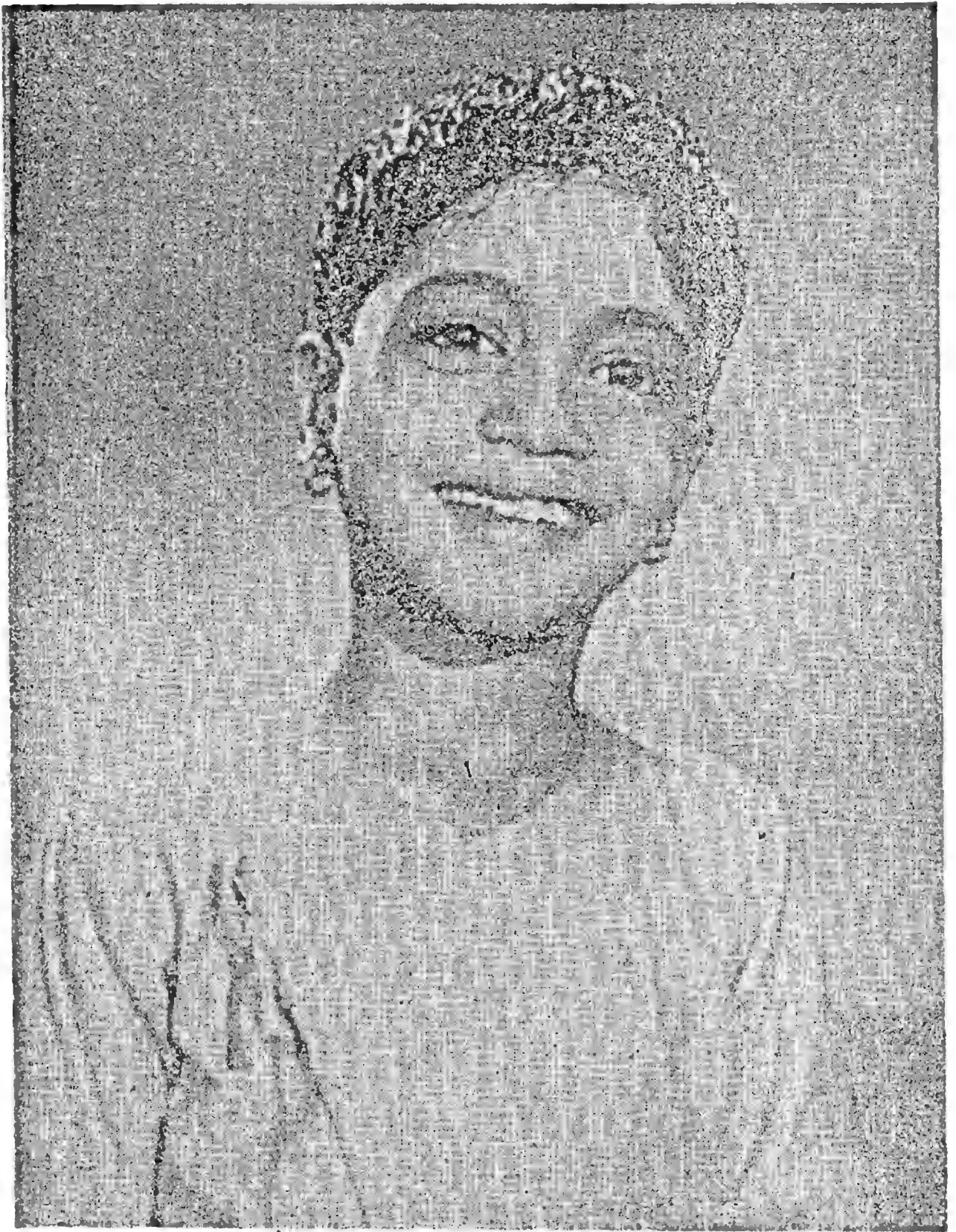

ఆంధ్ర - వారపత్రిక

"టాంగవారి" హిందీచిత్రంలో నిరూపరాయ్

28.11.55

“తెలంగాణ రామకృష్ణ”లో మాధవుడుగా మాస్టర్ వెంకటేశ్వర్

ఆంధ్ర - వారపత్రిక

విక్రమ్ ప్రొడక్షన్స్ వారి *తెనాలి రామమ్మ గో భానుమతి*

జూపిటర్ వారి *నయా ఆర్టిస్ట్ లో ఎన్. టి. రామారావు, అస్వర్ హుసేన్*

వరవీణా మృదుపాణి
 ద్విరకామకుం టి. అస్పరాత్ర—క్రీడాకుళం

ఆంధ్ర - వారపత్రిక

వరుసచెడ్డ

బొడ్డు బాపిరాజు

హేమంతసుందరి పి. ఫాన్ మేలిముసు
గులా సుకుమారం గావున్న పుష్ప
మా స. ఎం. లో తిగించుకుంటూ భార్య
కారు వచ్చి బొర్లిలో నిలబడింది. కమ్మల
బిందుగా చుట్టాలోట. మగ్గి తీర్చికోట్ల
మేడ. బొర్లిలో ఎదురుగా ఫవుంటెన్లో
పాలరాతి జలసుందరి. చుట్టూ రకరకాల
క్రొటనకుంపట్లు. గేటు దగ్గర్నూ చీ
అందాకా మధుసూతి పూలతీగలు ప్రాకిం
చిన ఆర్చీ. అన్నీ ఆమేడదాజమాని ఐక్య
రంగికి కొలతబద్ధంగా వున్నాయి.

ద్రయివర్ తిలుపు తెచ్చాడు. శివకామే
శ్యాంప్రసాదరావు భార్య నాగమణి కిష
మైన కనకసంపెంగ పూలపాటం ఒక చేత్తో
మనోచేత్తో గుప్పెడు ప్రతికూ పట్టుకుని
కాన్సోనించి దిగాడు. చల్లని గాలి కరటం
బిసిరింది. సంపెంగతావుల్ని తిరుముకుంటూ
గులాబీపంటు పరిమళాలు సులు తిరిగాయి.

ఉల్లిపారలాంటి మెర్సరుయక్ గాస్కో
పంపి, ఖద్దరు కిల్లలాల్పి, మడత పెట్టిన
మధుర జరికం గువా అతని అందాని కమర్చి
వల్లున్నాయి. తుమ్మెదరక్కల మెరుకటి
నల్లు నొక్కుల్నొక్కులతో చక్కని
ఉంగరాల క్రొత్తా, గేదంగిరేకులా వున్న
విశాలమైన ఫాలం, విలువంపు లనిపించే
తీరైన కనుబొమ్మలూ, కొండపాగులా పొగి
వచ్చిన నాసికా, తాంబూలరాగరంజితంగా
మందారపు మొగ్గవంటి పెదవులూ ముగ్గుర
ద్రూపం మొదటిమాపులోనే మనస్సు సరి
కడతాయి.

ద్రయివర్ సలాంచేసి వెలిపోయాడు.
శివరావు నడుస్తూవుంటే మడతలు పెట్టి బార
విడిచిన పంచెకుచ్చెట్లు కాన్సూర్ స్టీపుల్స్
మీద వుయ్యలబంపాల లూసుకున్నాయి
వరండాలోనించి చూడక వచ్చాడు.
తిన్నగా మెట్లెక్కబోతూ మెట్లప్రక్కనే
టర్క్లీటవల్ మడతల్లో మూగబీణా నిద్ర
బొటావున్న పసిపిల్లడిని చూచాడు.
మామూనే ఎలక్ట్రిక్ మోటర్ వాడిలా అయి
పోయాడు శివరావు. అతని కిరీటంలోని రక్త

వాళాలు కుంచించుకుపోయినట్లయ్యాయి.
బారిపోయిన చేతిలో వస్తువులు అతని స్థితికి
సానుభూతి చెపుతున్నాయి.

శివరావుకు గుర్తువచ్చింది. నాలుగయిదు
రోజుల క్రితం షాపులో కుర్రాడు
తెచ్చిచ్చిన బొట్టులో తనని పలక
రిస్తూవున్న పూదాకవరు ముందుగా
తీశాడు. ఆ కవరుమీద ఆశీమత్యాలాంటి
అక్షరాలతర్జున చూచి అపహాసిస్తున్నాయి.
ఒకప్పుడీ అక్షరాలతోసం నిజంగా తపస్సే
చేశాడతను. కవరు చింపుతూవుంటే రవ్వల
వుంగరాల ప్రేమకు తోకాయి. డేగరక్కల
దప్పకు పసికట్టిన నుడిమీది పావురంలా
కువకుచూడిపోయింది దతని మనస్సు.

ఉత్తరం ఒకటికి రెండుసార్లు చదువుకు
న్నాడు. వైన ఫాన్ తిరుగుతున్నా చెమ
టలు బోశాయి. సుభద్ర తరహా తెలుసు.
అన్నంత పసి చేస్తుంది. —“బుధవారం
మొయిల్లో బాబుని తీసుకుని వస్తున్నా.
అదరించి అంతుకుంటే ఆనందమే. కొదంలే
గడపముందు పిల్లడిని విడిచిపెట్టి వెళ్లి
పోతా” —సుభద్ర మాటలు చెవుల్లో మోగు
తున్నాయి. ఉత్తరం బెదిరిస్తూవున్నట్లు
లేదు. సుభద్ర తనతోసం కన్నా పిల్లడి భవి
ష్యతతోసం పడే ఆరాటానికి ప్రతిబింబ
మావుతరం. ‘ఆమె అడిగితే నేనేం
చేయను? కరణాలయంలో చేర్చిస్తా,
విద్యాలబుద్ధులు చెప్పిస్తా, పెండ్లి పేరంటం
చేస్తా. అంతకన్నా ఏం కావాలి?’ అను
కున్నాడు శివరావు. ఆమె కౌతలసిందది
కాదు. తన విధికు సంఘంలో గౌరవం
వుండాలి. తండ్రి నెరుగని విద్యాగురుకు
కాకుడను!

‘ఈ వున్నెవ ఎట్లా తట్టుకోవడమా’ అని
ఆలోచనల్ని ఎన్నో మలుపులు రిప్పాడు
శివరావు. విశ్వలకానారంలావున్న కుటుంబ
శీటెంలో రాకు విసురుకుని లేని బోవి
కలోలా రెలా చేపుకుంటాడు తను? సిరపడ్డ
మేరుప్రతిష్టలను ఖానీచేసుకోగలడా? —
‘సుభద్రను రానీయకూడ’ దనుకున్నాడు.
స్వయంగా వెళ్లి సమాధానపరచి రావడం

కన్నా మరొక మంచి మార్గం కనిపించలేదు.
సున్నాడే వెళ్లి దానికి సంకల్పించాడు.

ప్రతిదీ అనుకున్నట్లు జరిగితే ఇక నేం!
శివరావు సంకల్పం ఆరాతి వాతాత్మక
భార్య నాగమణికి వచ్చిన నూటనాలుగ
డిగ్రీల జ్వరంలో కరిగి అవిరైపోయింది.
రెండు మూడు రోజుల వరకూ షాపు
క్లాడా వెళ్ళకుండా వుపచారం చేస్తూ
యింట్లోనే వుండిపోయాడు. ఎల్లా వచ్చిన
జ్వరం అలానే తగిపోయింది. నాగమణి
నిన్ను నే పళ్ళెం తీసుకుంది. ఇవ్వేకే శివ
రావు షాపుకు వెళ్లినట్లు వెళ్ళి ఏవో నాలు
గైదు ప్రతికూ భార్యకని కొనుక్కొని
వెంటనే వచ్చేశాడు.

భార్య సున్నీ ఆగుర్లాగా కూడా ఒకటి
రెండుసార్లు పూదాకవ రతని మనసులో
గుసగుసలాడబోయింది కాని జ్వరం మూలు
గులు దాన్ని మింగి వేశాయి. —ఇవ్వేకే
బుధవారం అనుకున్నాడు.

పిల్లడిని చూచాడు. పెండ్లిమిబ్బలమీది
చంపమామలా, పాలకరటాలపైని బంగారు
పద్మంలా అతి ప్రకాంతంగా నిద్రపోతున్నా
డా పసివాడు. ఏ దుఃఖమూ ఎదుగని
పరమాత్మ. ఆద్రక్కనే కూర్చున్నాడు
శివరావు మూతిలపడిన కంటిరెప్పలు
మల్లెపువ్వు కేకులా దక్కని బాల్బుల్లో నియ
నాభిరామంగా వున్నాయి. ఆ ముఖంలో
అన్నీ తనపోలికలే అనిపిస్తున్నా యధానికే.
‘నేను నీనాడనయ్యా!’ అన్నట్లుందా
ఉంగరాల జాతు. మిసమిసలాడుతూ పసన
తోనలు పేర్చినట్లున్నాయా పసి అత
యనాలు. ‘ఈ చిన్నకేవంలా తన
పూర్వల రక్తం ప్రవహిస్తూ ఉంది. తన
వశేషమేమేమీలేన చిన్ని చివురాకు. తన
అజ్ఞాత ప్రేమలు పండించిన పంట’ అను
కున్నాడు.

మనస్సు పూసర వెల్లి కుణంలో రంగులు
మారుస్తుంది - ఇంత దక్కనివాడు నాగ
మణికి ప్రాణితే తనంత సంతోషించేవాడు.
ఎంత హంగామా ఎన్ని వేడుకలు చేసేవాడు!
అప్పుడు లోకం ఆ పసివాడిని ఆకర్ష
దిస్తుంది. ఇవ్వనో తన్ను దోషించేసి

బోనెక్కిస్తుంది. 'ఎవరినా డయ్యోయ్ శివరావు?' అనిప్రశ్నిస్తుంది. తను చేతులు కట్టుకొని 'నా కొడుకు' అంటాడు. 'నీ ధర్మపత్ని నాగమణికి పుడిలేకడు నీ కొడుకవడానికీ' అంటుంది లోకం. 'నాగమణికి కాకపోతే నా హృదయేశ్వరి సుధద్రుకు.' మాట సగంలానే - "సుధద్రుకు నువ్వు పెళ్ళిచేసుకోలేదుగా. ఇతను నీ వ్యభిచార ఫలమందా—" అంటూ లోకం పకపక లాడుతుంది.

శివరావు చెప్పుల్లో గవ్వలు గిలకరించి పట్టు వత్తులు విసిపించాయి. క్రుల్లిపడి వెనక్కు తిరిగాడు. మైసూరు రోడ్ వుడ్ పోఫాపెట్టు 'ఎవరూ లేరు బాబూ' అంటూ అరిచిపోతే బాగా చూచింది. వోటలో ఎవరో ఎందుకో నవ్వుకుంటున్నారు.

మళ్ళీ ఆలోచనలు పొగమబ్బుల్లా ఆవరించాయి. —తనకేం తెలియంటు పైకి కళ్ళిపోతాడు. ఏజేమైతే తనకేండుకు? తన గౌరవజీవితానికి కాపలా వచ్చాడు. ఏ పుట్టమీనో పెరుగుతాడు. ఏ చట్టునీడనో బ్రతుకుతాడు. తన కేం పిల్లలు పట్టుకు తిరగనీయ బికారిలా. ప్రాదుటి దృశ్యం కళ్ళుముందు కదిలింది - సాపునుచీ ఇంటికి వస్తూ మార్కెట్ దగ్గర కారాపి భార్య కోసం పూలుకొంటున్నాడు. కారు కదిలే ముందు ఎక్కణ్ణించో పరుగుత్తుకుంటూ తిలుపుదగ్గర నిలిచి 'బాబూ ఒక్క కానీ ధర్మం!' అంటూ ఆపేతుతో పొగచూరిన కట్టెపుల్ల చెయ్యి తనకేసి చాపిన దరి ద్రాగిస్తులించాన్ని అయిదేళ్ళ బికారాన్ని పొమ్మనలేక జేబులో పర్పు తీస్తూ ఉండిగానే కారు కదిలింది. ఆకురా డక్కజే నీళ్ళుగారుతూ రోడ్డు దుమ్ములో నిలుచుండిపోయాడు - శివరావు కిరీరం జలదరించింది. తను కాదంటే ఈఅంతాల చందమామ బ్రదుకంటే అవుతుంది.

పిల్లాడు నిద్రలో నవ్వుతున్నాడు. తన పిరికితీనానికి ధర్మదేవత నవ్వుకుంటున్నట్టని పించింది, శివరావుకు. అరిచిలో ఒక తియ్యని మమకారం జలలా వుబికింది. ఎవరికో జరిగిని యాదేవుడిచ్చిన వరాన్ని కళ్ళ కద్దుకోకుండా కాళ్ళను తన్నుకోవడమా? తన కింతవరకూ బిడ్డలేరు. ఈవరహాలించిని బంగారపు టుయ్యలల్లో పూవుకుంటాడు. పిల్లలేని యంత పెద్దమేడ ఎప్పుడూ నిద్ర పోతూనే వుంటుంది. తను భార్యార్థరల జీవితాలు నిస్సారంగా ఎడారిలో బాట పారులా ముందకొడిగా జరుగుతున్నాయి. - ఉదయం లేవడం. స్నానం ఫలహారం. తను సాపుకు వెళ్ళడం. ఆవిడ ఏఅల్లికో

పత్రికో ముందు వేసుక్కు వోవడం మధ్యాహ్నం వంటమనిషి వడ్డిస్తే భోం చెయడం. మళ్ళీ సాపు - మళ్ళీ భోజనం - నిద్ర - యాదినవర్య పట్టాలమీది రైలు బండిలా ఒకమాధుర్యం ఒక ఆకర్షణా ఏమీ లేకుండా సాగిపోతే యిల్లా ఏం బావుంటుంది? ఒకపాపాయి అవసరమేమో అని పించకపోలేదు. అరిచిలో పిత్తున్నేహం తొలకరించింది. నాగమణికి యథార్థం చెప్పి వప్పించాలి. సుధద్ర కిదివరకే చేసిన అన్యాయాన్ని యింకా హెచ్చిస్తే దైవం మెచ్చదు. తనలాగే తనకొడుకు అదృష్టవంతుడు గనుక నే తనయింటికి తిరిగివచ్చాడు. తన్నొకనాడప్పుడేవత దీనించివుండకపోతే ఈనిస్తురైశ్వర్యానికి తానధికారై వుండేవాడేనా? ఎక్కడో గోళ్లు గిల్లకుంటూ గుమాస్తా గిరిలో కునికీపాట్లుపడుతూ కూర్చుండేవాడు. ఇల్లానే పడుగుచేకరై ఆతని ఆలోచన లల్లకపోతున్నాయ్.

సరిగ్గా అప్పటికి పదహారు నెలలక్రితం అల్లోబరు ఆయిదో తారీఖున ముసిమునీ చీకట్లలో శివరావు బొంబాయి విక్టోరియా టెర్మినల్ లో మద్రాసు మెయిల్ దిగి సామాను కూలీకిచ్చి బయటకువచ్చున్నాడు. 'ఏహోబర్ కు బాబు?' అన్నపిలుపు విని పించింది. కాని ఏహోబర్ ఏజెంట్ అనుకుంటూ ముందుకు వడిచాడు తిరిగి చూడకుండా. మళ్ళీ అచేప్రశ్న. వెనక్కు తిరిగాడు. ఎవరో పెద్దమనిషి. చానానా లాంగ్ కోటు, నేలంబరీపంచీ కండువా, పట్టెడు మీసాలూ రాళ్ళుపొడిగిన గుండీలు, జేబులో వాచీగొలుసు రవ్వలవుంగరాలూ ఐశ్వర్యాన్ని తీసి పల్లెడిస్తున్నాయి. ఆయన్ను నీ న్నెక్కడో చూచినట్టు శివరావుకు అనిపించింది. 'ఏహోబర్ కు బాబు?' అన్నాడాయన. 'వెలకం హోబర్ కండి' అన్నాడు సవిషయంగా. "అయితే సరే నేనూ అక్కడకే" అంటూ కామేశ్వరంగారు ఖత్తు కలిపారు.

విజయవాడ హిగ్గెన్ బాదంసు దగ్గర పత్రిక కొంటూవుంటే చూచినప్పుడే శివరావు స్ఫురద్రూపం కామేశ్వరంగార్ని ఆకరించింది. 'అండగాడోసు' అనుకున్నాడు తప్ప అరికుమించి పూహించలేదు. నీ న్నె ప్రాద్దుల నీకంద్రాబాద్ ప్లాట్ ఫారంమీద టిఫిన్ దగ్గర కనిపించినప్పుడు 'ఎవరో తెలుసుకుందామన్న జిల్దాన కలిగింది. పలకరిద్దామనుకుంటూ వుండగానే అతను వెళ్ళిపోయాడు. బొంబాయి వస్తున్నాడని

మాత్రం తెలిసింది. బండి దిగుతూనే అనుకున్నారతను కలిస్తే బాగుండునని.

అ నేకమంది అనేక పనులమీద వస్తూ రామహాపట్టణానికి. కాని కామేశ్వరంగారు శివరావు వచ్చి దొక్కపనికే - బట్టల బేళ ఖరీదుకు. పదింటికల్లా హోటల్లో భోజనం చేసి ఎవరి దారిస వారు వారి చేడిదగ్గరకు వెళ్ళేవారు. మధ్య మధ్య మార్కెట్ లో కలిస్తే ఒక చిరునవ్వు మార్చుకోనేవారంతే. రాత్రి హోటల్లో వ్యాపారం విషయాలు చెప్పుకుంటూ భోజనం చేసేవారు. వెగిటే ఏదో క్రొత్తనినిమారు వెళ్ళేవారు. ఎన్నడూ మొగమెరిక లేనివార్లుకూడా రైళ్ళల్లో హోటల్లలో అనుకోకుండా అతి విచిత్రంగా సన్నిహితులూ ఆత్మీయులూ అయిపోతారు.

ఆదివారం. ఆ రోజున మార్కెట్ లేదు. ప్రాద్దులే స్నానంచేసి కాఫీ అన్నా తీసుకోకుండా శివరావు ప్రయాణ సన్నాహంలో వున్నాడు. 'ఎక్కడికోయ్! తొందరపడుతున్నావ్?' అన్న కామేశ్వరంగారికి 'జహంషీర్ హోటల్ ఏదో ఎగ్జిబిషన్ వున్నదంటే చూచినదామని' అన్నాడు. 'అయితే మావంటి వోల్ట బోయెన్ రాకుడదాయ్' అన్నారాయన నవ్వుతూ. 'అబ్బే అదేం లేదండీ కలిసే వెడదాం రండి. మీరు వస్తారో రాలో అని పిలవలేదంటే అన్నాడు శివరావు మర్యాదగా. ఇద్దరూ 'ఓపెన్ ఎయిర్ హోటల్'లో కాఫీ తీసుకుని టాక్సీమీద మ్యూజియం ప్రక్కనవున్న హోటల్ కు వెళ్ళారు.

దేశదేశాల కళాకారులు తీసిన ఫోటోలు గోడలమీదా స్టాండుమీదా టేబిల్లుపైవా చాలా దక్కగా ఎగ్జిబిట్ చేశారు. సామాన్యమైన ప్రకృతిని మానవ దైనిక జీవిత స్ఫులింగాల్ని తీసుకుని అంత వుత్తేజ కరంగా వెలుగు నీడలలోకి మార్చిన కొండరి ప్రతిభావంతుల ఫోటో రచన 'లహో!' అనిపించాయ్. అవన్నీ మాళాక కేమేరాను కిక్ మనిపించడ మంతే తేలికకాదని తేల్చుకున్నాడు.

హోలంత్ చుట్టికచ్చేటప్పటికి పన్నెండయింది. అప్పటికి కడుపులో స్వామి వారు టేబిల్ నకు తొందరించారు. కామేశ్వరంగారు 'పురోహిత హోటల్' వెడదా' మంటే, 'అనవసరం ఖర్చుండుకోలేదు' అని అనడం అనేకాడు కాని తరువాత ఆయనీనుకుంటూకో అని పస్తాయించాడు శివరావు. ఆయనీమీ అనుకోలేదు. కుర్రాడిలో కావలసిన కుదుమట్టం వుండిన సంతోషించాడు.

స్వేదల్యుతో సహా హోటల్ బిల్ ఏడు మ్యూప్యూవలా వెయిటర్ టిప్ పావలా వెరశి ఎనిమిది రూపాయలూ కామేశ్వరంగారే చెల్లించారు. అక్కడ్లించీ 'గేక్ వే ఆఫ్ యిండియా'కు వెళ్ళారు. చిట్టని సముద్రపు గాలి త్రాతి వుత్సాహాన్ని నింపింది. కామేశ్వరంగారకుమారులు యీ లాక ట్యాకటిగా అన్నీ చెప్పారు.

నీరెండ బారకుండా మలబార్ హిల్స్కు వెళ్ళారు. ఆదివారంనాడది ఆనందానికి ఆస్థానం. చల్లని లతామండపాలు, అందంగా ఆకుల్లో తీగల్లో తీర్చిన మృగ పక్షి స్వయాపాలూ, కృత్రిమగిరి కందరాలు, మలిసిన సెలయేళ్ళు జలమంత్రాలు కలకలగా పడతాయి. ■ రోజున. బూట్ హుప్స్ కుర్చీకొలుకు గుత్తికిచ్చినట్లే కొంచెమిద జన సముద్రం. కొంచెక్రింద నీలాకాశాన్ని చుంచించే సాన శిఖరార్చి ప్రతిబింబిస్తూవున్న విశాల సముద్రం.

దీపాలు వెలిగించే వేళకు 'జుహూ' తీరానికి చేరారు. సముద్రం వారనే యిసుక మీద చిన్న చిన్న టీటీలు పెట్టుకుని పెట్రోమాక్సు జెల్లర్లో ఫలహారాలూ, పానీయాలూ, పానీయవారి, చికరికి మంచినీళ్ళూ అన్నీ ఆ మృగ పక్షి తాయి లోభివాని భాగ్యంలా ప్రక్కనే వున్న సముద్రజలం వర్షానికి పరికిరాదయ్యే యువ దంపతులు ఎవ దంపతులు బ్రహ్మచారులు వేదాంతాలు ద్వైకులు అద్వైకులు ఆదా మగా అనకుండా వస్తారు దీపాలు పెట్టే వేళకు. బొంబాయి తారురోడ్లమీద నాలుగు గోడల మధ్యా దొంకని స్వేచ్ఛా ఆనందం దొరుకుతుండక్కడ. శివరావుకు శివరాత్రి తిరువాళ్ళ సురుకు వచ్చాయి అక్కడ తిరుకున్నంత సేపూ.

నాజ్ లో రెండో ఆటమాచి హోటల్ చెరుకు నేటప్పటికి పన్నెండయింది ఒక గానుడు మంచినీళ్ళు త్రాగి కాళ్ళు చావును ఏడుకున్న కామేశ్వరంగారికి శివరావు చెప్పిన సంగతులు సురుకు వచ్చాయి.

తొండ్రీ ఒక మిల్లులో సుమాస్తా. తిల్లి జమ్మ మనిషి. ఇద్దరు చెల్లెళ్ళున్నార మొదల మీది కత్తుల్లా, పెళ్ళికి పీలిచి పిల్లనిస్తామంటే అలాడి హోదాతో అట్టబొమ్మ కూడా కట్టు మెంతని కళ్ళెర చెస్తావుంది. తొండ్రీ కొడుకుల జీతాలు హానిహానిగా సరిబోతాయి. చెల్లెళ్ళ పెళ్ళి చేసిన తరువాత తన విషయం—శివరావు అట్టబొమ్మ కాదు గట్టి బొమ్మే అనుకున్నాడు కామేశ్వరంగారు తనలో తనే నవ్వుకుంటూ.

రెండు మూడు రోజుల్లో బొంబాయి పని జూదుకుని అ నా మ బా బా ద్ వెళ్ళారు.

అక్కడి ఖరీదు రోజు పూటలో అయిపోయింది. కామేశ్వరంగారి బలవంతం మీది శివరావు మవుంటాబూకు బయల్దేరక తప్పలేదు.

దివేరా పర్యత శిఖరాలమీది పాలరాతి దేవాలయ శిల్పం పరమార్చ్యుతిమనిపించింది. శివరావు మృదమం రసపావిత మయింది. మిగడపాలు చిలికినట్లున్న ఆ చంద్రకాంత శిలాఫలకాలమీద శిల్పాల భావా లలిలిల్లిగా అల్లుకున్న తీగలై ఆకులై పూలై పిందెలై చిరంజీవములైన రేఖలూ, సగ్వోత్రకు కళ్ళా ఖండాలుగా చప్పరాల్లో తీర్చిన శత ప్రతాలూ, గాయతీఘటిత గజాశ్వ బంధాలూ, కారవా నృసింహమూర్తి ప్రముఖ రూపకల్పనలూ, శాంతరసముద్రమైన జనకేవులూ, ఇక్కని ప్రంభిశిల్పాలూ, ద్వారతొండాలూ, ముంజూరుల క్రింది ఆధార శిలా ఫలకాలమీది మవగజ మృగేంద్ర విన్యాసాలూ కామేశ్వరంగారికి చూపించి విశేషాలు చెప్పాడు శివరావు. "శిల్పం రెండు రకాలు మహాశిల్పం, ఖండ శిల్పమని. ఎల్లోరా శ్రావణ దెగ్గోలా మొదలైన చోట్లవి మహా శిల్పాలు. తేలూరు, మధుర, ఆటూ మొదలైన చోట్లవి పరిమిత మైద ఖండ శిల్పాలు మాట వరుసకు తాజ మహర్షి దాని అగ్ర్యుత నిర్మాణపథకానికి అంతకన్నా ఒక మహోత్సవ ప్రేమస్ఫూర్తి చిహ్నంగా సెలకొల్పిన తియ్యని తలపు నకూ జోహారుచేసాం. ఇక్కడిలా అక్కడ ప్రత్యంగుళం కళాలక్ష్య కనురెలిలకంలా సుబాలించగు. అవి సముద్రాలు. ఇవి జీవ నదులు." శివరావు గంభీరవాణి కామేశ్వరంగారి చెవుల్లో అమృతం వర్షిస్తావుంది. 'గజం బద్ధాకతైరా పుచ్చుకుని కసరత్ చేసే మామూలు సుమాస్తాకాదు. విజ్ఞానం ఇక్కని సంస్కృతి కళాప్రియత్వం వున్నవాడు' అనుకున్నాడు శివరావును అందనాకడుమూ కామేశ్వరంగారు.

కామేశ్వరంగారికి కొండగాలి పడలేదు. అనామనాబాదు వస్తూనే సుప్రీ పడ్డాడు. ఆయనకు జ్వరంవస్తే అశ్వమేధమంత పని జరుగుతుంది. కలవరింతలే కావు కాళ్ళ నొప్పితే కావు అన్ని అపసోహాలూ.

మొదట్లో శివరావు భయపడ్డా వెంటనే డాక్టర్ని పిలుచుకువచ్చి అవసరమైన యింకె క్షన నిప్పించాడు. రెండురోజులు నిద్రాహారాలు లేకుండా మందంప్రక్కనే కుర్చీ వేసు కూర్చున్నాడు - కిన్నీ కు తుడిచాడు - కాళ్ళు వొత్తాడు - మంగు త్రాగించాడు - మనసుకు ధైర్యం చెప్పాడు. మూడవనాటికి కామేశ్వరంగారు లేరుకున్నాడు. మరో రెండురోజులు వికాంతి తీసుకు

న్నారు. ఒకరోజున సబర్బన్ లికి వెళ్ళారు. చిలకలేని పంజరం. ఆహింసాసిద్ధాంతి బాపూజీగదిలో నా లీ క్లు గూళ్ళల్లకొని కూర్చున్నాయి వలలో చిక్కిన ఈగల్ని పట్టి ఫలహారం చెయ్యడానికి.

మర్నాడు ముంబాయి మాచి వచ్చారు దాన్ని గజనీ ఒక్కసారి వెయ్యి మంది నమాజ్ చేసుకోడానికి పిలుగా కట్టించాడు. ■ మస్జిద్ ముందు రెండు మినార్లు (స్తంభాలు) వున్నాయి. వాటిలోపలి మెట్లమీదనుంచి ముస్లి అడుగులు చెక్కినవైపున్న కొద్దిపాటి వరండాలో నిలబడి ద్వారబందాన్ని పట్టివూపితే పుష్కలలూకు తుంది. బ్రిటిష్ యింజనీర్లు నిర్మాణహాస్యం తెలుసుకోవాలని ఒకదాన్ని రెండంతరాల వరకూ పడగొట్టించారు; వా రెం తెలుసుకున్నారోగారి చేసినపనికి సాక్షిగా తల తెగి మొండెం మిగిల్చుకొందోక మినార్.

శివరావు విద్యార్థినయ్యాలు వ్యక్తికహార సరళి పదిరోజులపాటు కలిసీమెలిసీ వుండడం చేత అలవాట్లూ అన్నీ కామేశ్వరంగారికి తెలిశాయి అతనిమీద కలిగిన అభిప్రాయం అభిమాన మె అత్రుణ్ణి చేసుకోవాలనుకోవడానికన్నాల్లో పట్టలేదు. ఎన్నాళ్ళనించో పెనుకుటూవున్న అల్లుడు శివరావులో ప్రత్యక్షమయ్యాడు కామేశ్వరంగారికి.

కోరికి బయల్దేరిపోజాన శివరావు 'మీ పూనికి నేనెంగుండే! అని అంటూవున్నా విడిచిపెట్టలేదు రెండుటిక్కెట్లు తీసుకున్నారు కామేశ్వరంగారు.

రైలు దిగి దిగముండే 'నాన్న గారూ!' అంటూ ఆప్యాయంగా నాగమణి దగ్గరకు వచ్చింది. కామేశ్వరంగారు కూతురి తల విమరుతూ ప్రక్కనే వున్న శివరావును చూపించి, 'ఈయన మనవాడే. ప్రయాణంలో కలిశారు. చాలా సరదాగా గడిచిపోయింది సారి ప్రయాణం. మర్రిబోయా. అహ్మదాబాద్ లో నాకు సుప్రీ చేసే యాయన ఎంత సేవచేశా రనుకున్నావో అంటూ పాపగుతూవుంటే శివరావు సిగ్గు పడ్డాడు. తొండ్రీ కళ్ళల్లో నిండిన కృతజ్ఞతను చూసి నాగమణి చేతులు జోడించి 'నమస్కారమండే! అంది. శివరావు ప్రతి నమస్కారం చేశాడు. ముగ్గురూ కార్లో యెక్కి యింటికి వెళ్ళారు.

శివరావు పూహించుకున్న దానికన్నా యిబ్బడి ముబ్బడిగా వున్నాయి కామేశ్వరంగారి భోగభాగ్యాలు. జమిందాశీ ఛాయగా నడుస్తావుంది వ్యక్తిహారం.

'ఏమండీ! మీరు కథలు వ్రాస్తాబుగా, నాన్నగారు చెప్పారు. నాకు కథలంటే చాలా యిష్టం! అంటూ తనకు నచ్చిన కథల పేర్లు. కొన్నింటి ముగింపుల్లో

తెయ్యివలసిన మార్పులూ, కొందరి రవయిల ప్రత్యేకతలూ, చెప్పకుంటూపోయింది అరవి జవాబుల కాశించకుండానే నాగమణి. శివరా వా అమ్మాయి కలుపుగోలు తినానీ కథల మోజుకీ ముద్దుటపడ్డాడు.

వచ్చిన మర్నా డొక్కసారి కామేశ్వరంగారితో ముఖమెళ్ళి వచ్చాడు. అంతే; వున్న రెండు రోజులూ నాగమణి తీరికలేని కార్యక్రమం ఏర్పాటుచేసింది.

హార్యయ, యూనివర్సిటీ, పిచ్చానుపత్రి, బింతప్పని కార్తానాలా అన్నీ ముట్టివచ్చి చివరకు బీబీపొద్దున పిచ్చాపాటి కలుగు చెప్పకున్నాయి మర్నాడు కామేశ్వరంగారితో సింహాచలం వెళ్ళారు. తండ్రి శివరావు మాట్లాడుతూ నెమ్మదిగా మెలకువైతూ వుంటే నాగమణి లేడిపిల్లలా తండ్రిన దుముకుతూ బోయి పయనించి తండ్రిని రమ్మని చెయ్యాలి అని వున్నాడు. తండ్రి చూడడం వల్ల ముగ్ధుడై తండ్రి మృదయం వున్నాడని గానీ.

తెలి చాలా చిన్నతనంలోనే పోయింది. అప్పట్నుంచి రొమ్మున పెట్టుకుని పెంచా. చాలామంది మళ్ళీ పెళ్ళి చెసుకోమని హితబోధ చేశారు కాని నా కెప్పుడైతే పోయింది. లోకంలో ఎందరినీ చూడలేదు సరిగ్గా తెలిపే అగచా బ్రతుకేమిటా వచ్చింది. నా బిడ్డగా అంతే గతి—” అయిన గొంతులో మాట వినిపించడం లో పెగలేదు. — తనకన్నీటి అభిరుచులున్నాయి. స్కూల్ ట్రైనింగ్ చదువుతూవుంది రెండేళ్ళ క్రితం నుంచి ఎన్నో సంబంధాలు చూస్తున్నా. వచ్చింది కలిసిరాలేదు, ఇంకవరకూ. నాకు ముఖం నా కొడుకేనా అనేను దాన్ని ఒకయ్యి చేతిలో పెట్టి అతనికి భారం అప్పగించి చాలునానని తీరిపోతుంది. అంటూ వుంటే ఆయన కళ్ళలో అగ్రువులు మురిచాయి. ఎదురొచ్చిన నాగమణి ఏమంటే నాన్నగారూ! కళ్ళలో ఏదైనా నలుగు వడించా! అంటూ నవ్విపడింది. ‘నిన్నొకయ్యి చేతిలో పెట్టాక కాని యీకంటిలో నలుగుపోడు మీనాన్నగారి’ కనుకున్నాడు శివరావు తనలో.

శివరావుకు స్వామి తీర్థప్రసాదాలకన్నా కొండపాడుగునా వింజమరలు చేతున్న ఉల్లసి పూలగాలులూ ఆవధుని ప్రకృతి ఔషధం గలకలకలకూ సాగివచ్చే కొండ జానలూ మనస్సులో నిలిచిపోయాయి. పిల్లల కొకలసినవాడు ఫీజుచ్చి కొలిందుకో వలసిన నుల్లో ప్రభాన్ని సరించి చెప్పకుని కత్తుకున్నాడు శివరావు నాగమణి.

నాగమణి కమ్మగా విగ్రహాన్ని వున్నావు.

నవకవుల గేయాలు చాలావాటికి స్వరం సమకూర్చుకుని సాధన చేసింది. నందూరి వారి ‘దూరాన నారాజు కేరాయడోనా’ అన్న పాట పలికిస్తూవుంది. నాదమాధుర్యాలు వాయువీరంగాలమీద రాయం చల్లారవాలిస్తున్నాయి. శివరావుకు గుండెలు గొంతుకలోనే కొట్టాడని లున్నాయి. — ‘కులిపెమ్మ వారిగింది తొలిపూస పెరిగింది మనసులో నాబోమ్మ మనకమనకేసింది—’ ఆ వరసాలో గొంతుకలో వర్షిస్తున్నాయి. భారతీయకవులు సృష్టించిన చిరవియోగతర విధురాకృతి కళ్ళముందు నిలిచింది. సీత, ఊర్విశ, శకుంతల, రాధ, వయలిన, ఊర్విశ, ఎంకి అందరూ ఆకాశలో విహారం. అతినికి సుధీద్ర భావకంపచ్చింది. కళ్ళు చెమ్మ గిల్లాయి.

అక్కడున్న యాదాద్రిలో చాలా దుబ్బుకల్ల సమకూరే సుఖానుభవాలు రుచి చూడగలిగాడు శివరావు. వల్లెకోజాన క్రొత్తబట్టలు కట్టలేట్టారు. తనకు పసుందంటూ శివరావుతో కామేశ్వరంగారు మాట్లాడారు. నాగమణి వీక్షనకు వచ్చింది. రైలు కదిలే అంతవరకూ శివరావుతో ఏదో మాట్లాడుతూనేవుంది. రైలుకదిలి కంటి కనుపించేంతవరకూ చెయ్యి వ్రాపుతూ వీడ్కోలిస్తూనే వుంది.

నాగమణి కార్లో యింటికి వెళుతూవుంటే రాత్రి సంగతి తెలుపుకువచ్చింది. తండ్రి తనగదిలోకి వచ్చి ‘ఏమిటా వచ్చినా నీవా?’ అని నవ్వుతూ అడిగాడు. తాను ‘పోండి, నాన్నగారూ! అని గారాంబోయింది. ‘పెళ్ళి చేస్తే మువ్వేపోతావులే’ అంటూ నాన్నగారు నవ్వుకున్నారు. తన సిస్టరు పెళ్ళి కూతురయింది. అది తెలుసుకుంటున్న ఆమె చెక్కిల్లు చెంగలుకలయాయి. నాన్నగారు సంబంధం భాయం చేసుకురావడానికే వెళుతున్నారనకుంది.

కామేశ్వరంగారు సరాసరి శివరావుతో అతనింటోనే దిగాడు. తన దీదలనాని కడు గడుగునా శివరావు సిగ్గుపడుతూనేవున్నాడు. కాని కామేశ్వరంగారు తీరమీ వట్టింపుతో లేదు. భోజనాలయంక పండిట్లో చేసిన మంచాలమీద కూర్చుని శివరావు తండ్రి చలపతి, కామేశ్వరంగారు ఆ సంగతి యీ సంగతి మాట్లాడుకుంటూ వుంటే వంటిట్లు చక్కచెట్టుకుని ముఖంత్తుమ్మ వచ్చి నువ్వూరి కామకుని నిలుస్తుంది. ‘దండకల్లయ్యగారు! మీకోసమే మానున్నా’ నంటూ కామేశ్వరంగారు దండకల్లయ్యతో తన వత్తివని చెప్పాడు.

చలపతి అనుకోని యీ అదృష్టాని కానం దించాడు. కాని చేరికందిన కొడుకు నిల్లరి కాని కెవ్వడనుకున్నావుందన్న భాధ ములు గట్టలా గ్రుమ్ముకుంది. అతను వర్ణవహర్త. ‘ప్రాస్తుట అనోచిద్దాం’ అంటే మీరు ప్రయాణపు బడలిక తీర్చుకొండి’ అని మాట మార్చాడు.

తెలికి సంతానమీద వున్న మమకారం దేనిమీదా వుండదు. శివరావు తెలికిది అసలు నవ్వనేలేదు. ఒక్కగాని ఒక్క కొడుకు తన కెడమెపోతాడంటే సుతరాం సమ్మతించలేదు. అయినా అన్నదమ్మలే నచ్చ చెప్పాక చివరి కామె సరి చెప్పింది. శివరావు కిందతా ఇందిజాలంటగా వుంది. నాగమణిలో అంత కలిసి మెలిసివున్నా తానాయంటలుకు కాబోతాడన్న వూహారేకపోయింది. కామేశ్వరంగారి కృతజ్ఞతా ప్రతిరూపమే ఆ మర్యాదంతా అనుకున్నాడంతే.

శివరావు నృదయంలో వున్న సుధీద్ర ‘ఏమాయి శివం! నువ్వెళ్ళా మమ్మ తిన్న పాములావుంటే ఎలా ఒక చెంపనించి ముందుకొస్తావుంటే - ఈ పెళ్ళి జరగడానికి వీలేదని చెప్పియో’ అంటూ వుంది. శివరావు తండ్రితో చెప్పాడు ‘నాకీ పెళ్ళి వద్దు నాన్నా’ అని చలపతి ‘ఎందుకని?’ అని అడగ నే అడిగాడు. ‘మన సంగతి చెప్పవోయో శివం! అన్నది లోపలి సుధీద్ర. కాని శివరావుకు తెలుసు అది గమక చెప్పిలే చిన్న కురుక్షేత్రం ఏర్పడుతుందని - తెలివిగా తప్పుకున్నాడు. ‘ఇల్లరికం కళ్ళపం ఇవంటే నాకు’ అంటూ తండ్రికి వచ్చ చెప్పబోయాడు ‘అసలే కుంటిసడికలు నడుస్తున్న కుటుంబం తన పెళ్ళి కుంటే పతి పోతుందని కామేశ్వరంగారు అడపిల్లల కిద్దరికీ పెళ్ళిళ్ళు చేయించి తన చెప్పా వచ్చా మాస్తానని హమీ యిచ్చిన సంగతి చెప్పాడు చలపతి ఇది విన్నాక శివరావునని అడగలేరలూ పోక చెక్కి అయింది.

‘ప్రేమించి పెండికి మాటిచ్చిన సుధీద్ర కన్యాయం చేసి ఉబ్బు కమ్మకు పోతున్నానే’ అని— ‘ఇదేనా ప్రేమంటే! అనాంతరా తెన్నివచ్చినా ప్రేమకుడు ఔర్ద్రంగా ఎదుర్కొని నిలబడాలి కాని’ అంటూ ఒక భావం ‘పిచ్చివాడా! సువ్రసీ కుటుంబ ప్రేమస్ఫురణం నీ ప్రేమను తొగ్గించేస్తున్నావంటే ఎంత గొప్ప విషయమో తెలుసా? సువ్రస సుధీద్రమే చేసుకుంటా వయ్యా నీ స్వార్థం తిప్పు అందులోవున్న విషయత ఏమిటి?’ అని మరోభావం ‘భీతున్నాడా! నిన్నునమ్మినీ కాత్కార్పణం చేసిందీ; ఆ పిల్లగతేదీ

కాను నీ దారిన నువ్వుపోలే? సుధాద్ర మొన్న నీతో చేప్పిన రహస్యం మర్చి పోయావా?" కేరొక మందలింపు. రహస్యం తెలుచుకు నేటప్పటికి శివరావు ప్రాణాలు గిలార్చుకుని పోయాడు. 'అన్నయ్యా! ఇన్నాళ్ళకు మాకన్నా చెర తీరకేంబం వచ్చింది. నువ్వు పూర్వం అంటే చాలు అన్యాయం చేస్తావా మమ్మల్ని" అంటూ దీనంగా యాచిస్తున్నారని చెల్లెళ్లు ఇల్లా రకరకాల భావాల్లో నలిగిపోయింది తన వ్యక్తిత్వం. దైవానికి దణ్ణం పెట్టి తాను పాక్షికంగా నిల్చున్నాడు శివరావు.

పెళ్ళి చాలా వైధిసంగా జరిగింది. కామేశ్వరంగారు కట్నం క్రింద పదివేలు వదిలించి చలపతి చేతిలో పోతారు శివరావు ఎరువు తెచ్చుకున్న చిరునవ్వుల్లో మూడు కోణాలూ మళ్ళీమీద తీసుకుంటున్నాడు.

శివరావు చెల్లెళ్ళిద్దరికీ ఆ వైవాహికలోనే పెళ్ళికొడుకులు. సంతోషంబంటూ యేర్పడింది. కాలక్రమంలో రెండేకరాలు కొని తనపేర వ్రాయించుకున్నాడు చలపతి. శివరావు కిది కొంచెం ఓదార్పయింది.

అతను శివకామేశ్వర ప్రసాదరాజయ్యగారు. పదిహేరు కోణాల పండుగ వెళ్ళక ముందే అతని చేతికి కొట్టుతాళాలప్పగించి 'అన్నయ్యా!' అనుకున్నారని కామేశ్వరంగారు. నెలతిరుక్కుంటూ గుమాస్తాల అభిమానాన్ని కాతాదార్ల విశ్వాసాన్ని సంపాదించుకున్నాడు. గురి తెలిసినవాడిచేతి బాణంలా వ్యాపారం అడ్డులేకుండా పోగిపోతూ వుంది.

పెండ్లియిన ఏడాదికి బ్లడ్ ప్రవర్తనల మనుమజెతుకోవాలన్న కోరిక తీరకముందే కామేశ్వరంగారు కన్నుమూశారు. ఇచ్చేళ్ళయీ సర్వసంపదకు అధికారి శివరావు.

శివరావు అలాగే చనిపోయింది ఒక కొడుకు చేరాడు. అతని ముఖంలో కారుణ్యం విప్పారింది. నెమ్మదిగా టవల్ మడతలో సహా నిల్చిపోతూనే ఉన్నాడు. నాగమరి మొగ్గలంటి ఆ పాల పెదవులు ముద్దుబారిస్తున్నాయి. ముద్ద మందారాలా బుగ్గల్ని ముద్దు పెట్టుకోవాలనుకున్నాడు. "నిద్రపోతున్న పిల్లల్ని ముద్దు పెట్టుకో కూడ"దన్నది ఎప్పుడో విన్నాడు. ఆ పని బాళ్ళి వూర్చయానికి జాతుకున్నాడు. ఆ అమృత స్వర్గపు అతని సందేశాలన్నీ పటాపంచలైపోయాయి. కంద్రదీపంబంటి ఆ ముఖం చూస్తూవుంటే మనస్సు పాలసముద్ర మయింది. కన్నులు కంద్రకాంతాలైపోయాయి. బాబు నెత్తుకుని నెమ్మదిగా మెట్టెక్కి మేడమీదికి వెళ్ళాడు; 'కథ ఎల్లా ముఖంతం చెయ్యాలి' అనుకుంటూ.

నాగమరి అప్పుడే భోజనం చేసింది. గదిలో సోఫాలో కూర్చుని ప్రక్కటిపాయ్ మీద బ్రేలో వున్న పన్నద్రాక్షపళ్ళు ఒక్కొక్కటి నోట్లో చేసుకుంటూ ప్రతికచనువుకుంటూ వుంది. పై తిరుగుకూపున్న ఫాన్ గారికి కదిలే ముంగురు నెలవంకలా వున్న ఆమె నెన్నుదురిమీద ముచ్చుకేలా వున్నాయి. చిక్కడం కూడా చక్కని వాళ్ళ కందమే అన్నట్లుంది నాగమరి. అమెను చప్పుడు విని తల తిప్పింది. భార్యగర్భధరల చూపులు నాలుగయాయి. భర్త చేతిలో పూల పొట్లంటా వున్న పసి పిల్లణి మానీ 'ఎవరు చెప్పా' అనుకుంది. 'ఎవరి పిల్లడండీ?' అని అడిగింది.

'మన పిల్లణి' అన్నాడు శివరావు, తన చూపుల్ని భార్య చూపుల్లో కలపలేక క్రిందికి వాలుస్తూ. 'అంత అద్భుతమే! అనుకుంది ఆమె ప్రేమ వూదయింది. పిల్లణి నాగమరి ప్రక్క సోఫాలో పడుకో చెల్లాడు సుతారంగా. ఆ పసిమొగ్గ ఆమె వూదయాన్ని గిరిగింతలు పెట్టాడు. 'బాగున్నాడెవరి పాపాయో, పుణ్యంకొద్దీ పురుషుడూ దానం కొద్దీ బిడ్డలూ' అన్నది నాగమరి. 'నువ్వు నాకోసం పుణ్యం ఖర్చు పెట్టకుండానే దొరికానులే. ఇప్పుడే దానం చెయ్యకుండానే ఏడు వచ్చాడు మణి!— అభయప్రదానం మాత్రం చెయ్యాలి' అన్నాడు శివరావు.

"అన్నీ నేకాకోకాలు వన్నాడిస్తున్నాయి."

"కాదు నా మాట నిజం. కన్నవారే అప్పగించి బెళారు."

"కుండకపు బొమ్మలా వున్న కుర్రాడ్ని ఇతర కిక్కిదాని తేలికదండ్రులకు ప్రాణం వోల్పుతుందండీ!"

"అందుకు చాలా కథవుంది."

"కథరెందుకు రెద్దులు, ఉన్న సంగతి చెప్పండి."

"కొన్ని వాస్తవాతే కథలకన్నా కష్టమవుంటాయి."

"అల్లా అయితే అబద్ధాల్నే నిజాలుగా నమ్మిస్తూ నేర్చుకొనకలలుతారు. మా వారిలాంటివారవునా?" అంటూ శివరావు ముఖంలో చిరునవ్వులు చిలికింది. "పోనీ, ఏదోఒకటి చెప్పండి నాకు ప్రాధుపోతుంది" అన్నది సంధిచేసుకుంటూవున్నట్లు.

శివరావు కథ ప్రారంభించాడు. 'అవగా అవగా' అని. అదిలోనే మాంస పాడుగా 'అంత మరీ కాకి మజిలీలా' ప్రారంభిస్తారేమిటి, కథకొదంటూ అంది నాగమరికచ్చేనవ్వు పెదవుల్లోదాచి. 'సరే, దిను' తిరిగి మళ్ళీ ప్రారంభించాడు శివరావు 'ఒకబ్బాయి వున్నాడు' అని.

ద్వితీయ విఘ్నమయింది. 'అంతకన్నా, ఒక చక్కని పన్నెండేళ్ళ బాలాకుమారి వుందంటే కథకొక్కంతాకరణ వోస్తుందన్న మణి సవరణతో. ఆమె కళ్ళల్లో చిలిపితనం తోంగి చూస్తూ వుంది. అతనికి నవ్వు వచ్చిందికాని కోపాన్ని నటిస్తూ 'నువ్వు నువ్వు నీకుడువుల్లో కథ పాగివేస్తే, నేనా చెప్పనులే' అన్నాడు. 'ఇక చెప్పండి ముట్టాదకుండా వింటానా సరా' అన్నది మజ్జగిస్తూ మద్దిమంతురాలలాగా.

శివరావు చెప్పుకుపోతున్నాడు - కాంతమృగానికి కొక కొడుకు ఒక కూతురు. మొదట్లో వాళ్ళిది ఆ స్త్రీపాదులున్న సంసారమే కాని భర్త దుబారతనంతో అంతా హారతికర్పూరంలా హరించుకు పోయింది. భర్త బోయింతర్వాతి విగిరిన నగా నల్లా సామ్యుచేసి ఆ వడ్డీతో కుటుంబాన్ని సంభవగా లాక్కు వస్తావుంది. కొడుకు జగన్నాధమ కూతురు సుధాద్రా వదుల్లా చక్కడనే ముత్యం తెలియజూచి మదిపించేవారు. తన పిల్లలే తనకు పెన్నిధులనుకుంటూ ఆ పేదరాలుకూడా ప్రియతపడింది.

జగన్నాధానానికి వచ్చిన శివరావు బాబులు. అతని అసలు పేరుకన్నా కొసరు పేరు 'బాబు' లన్నది వాడుకయింది ఇంటా బయటా. బాబులెప్పుడూ కాంతమృగానికింటే ఆడుకుంటూనే వదువుకుంటూనే ప్రాధువుచేవాడు. ఆ స్త్రీ హితు లిద్దరితోపాటు సుధాద్రా అటపాటల్లో కలిసి పోయేది. చిన్నప్పుడు సుధాద్రా పిచ్చుకగూళ్ళు కట్టుకోడానికి యిసుక తెచ్చిపోనీ బాబులు శివుప్రారంభంలో సుధాద్రాకు తెలియని పాతాలు చెప్పుతూంటే కాంతమృగాడు ముచ్చట పడేది. సుధాద్రా బాబుల కొరత ప్రాణం. బాబులొక్కతూల రాక పోతే సుధాద్రా వూదయింది తనించి పోయేది. తల్లి నవ్వు కొనేది.

ఇంటర్ సెకండరీలో చదువుతూవుంటే జగన్నాధానికి రెండు కోణాలు జ్వరంతగిరి 'అదే తగుతుంది' తెచ్చున్న అశ్రద్ధతో చికిరికి ప్రేమాయితీలోకి దిగింది. కాంతమృగానికి కొదా చెయ్యా ఆడలేదు. బాబులు దాక్కరి పిల్లకురచ్చాడు. దాక్కరు వదువుకున్న ఇరువురకారం కోగానికి మందిచ్చాడుకాని అయ్యుని నివ్వలేకపోయాడు. జగన్నాధం చావుతో కాంతమృగానికి సుందరి నీరసించిపోయింది. సుధాద్రా మూగదయింది. బాబులు స్నేహితుణ్ణి తప్పుకు కన్నీళ్ళు కారుసుండేవాడతని భాటో ముందు కోణ కొకసారే నా వచ్చి.

బాబు ఇంటర్ పాస్ చేశాడు. పై చూపుకు మటుం బస్టిలి అంగీకరించలేదు. ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు విఫలమయ్యాయి.

★ వ్రతంచెడ్డ ★

చివరికొక బట్టలకొట్లో గుమాస్తాగా చేరాడు తెలివిగలవాడు గనుక అయిదారు నెలల్లో వ్యాపారంలో అల్లుకుపోయాడు. యజమానికి నమ్మకస్థుడయ్యాడు. ఏడాది తిరగక ముందే ఇటు అమ్మకం అటు కొనుబడిలో అనుభవం సంపాదించాడు.

బాబులు గుమాస్తా పనిలో కూర్చుంటున్నావా కొట్టునించి వచ్చేటప్పుడో కొట్టుకు వెళ్లేటప్పుడో ఒక్కసారి సుభద్రను పలకరించి వెళ్ళికుండా ప్రాణమాగేడికాదు. కాంతయ్యగారు 'దాన్ని ఒకయ్యు చేతిలో పెడితే నేనెప్పుడు కన్ను మూసినా ఫరవా లేదనేది. 'నా చేతుల్లోనే పెట్టండి' అనే వాడు బాబులు నివ్రవ్వా. 'ఆ యిచ్చే బిచ్చులు కానుకలూ నాకే వుంటాయి' అని.

చిన్నప్పటి స్నేహం చివురించిన అనురాగమై ఆ యిద్దరి హృదయాల్ని ముడి చేసింది. చెల్లెళ్ళ పెళ్ళి కావడంతోనే నిమ్మ నాదాన్నిగా చేసుకుంటానని బాబులు చెలిస్తే చెయ్యివేళా దొక ఏకాంత సమావేశంలో సుభద్రకు ఆమె ఆనందపరవశంతో అరిచి హృదయంవిడచిపోయింది.

మంచి చెడ్డలు వారిందచడ మనవసరం ఒక నేవముహూర్తంలో ఆ పనివాల్లిద్దరూ హృదయంలోపాలు దోహల్ని కూడా ఏకం చేసుకున్నారు. కాలు జారకుండా నేవుండాలి, తిరువతి ఎంత కళ్ళింపేసి లగినా పొగురుబోసుకుట్టాలా కోరిక హృదయం కాదు.

బాబులకు సుభద్రకు వివాహమవడం అంత కాని విషయం కాదు. రెండు కుటుంబాలు అంతంత మాత్రానికే. కాని, చివరికి కాని విషయమే అయింది.

బాబు లోక జహించారుగారి కిల్లరిం అల్లుడేపోయాడు, అతని యిష్టానికి వ్యతిరేకంగానే. సుభద్ర కొక పెద్దపుత్రిం వ్రాకాడు తన నిమగ్నతకు; అందులోనూ ఒక పచ్చి ఆకెల్చిన్న.

సుభద్ర కన్నువిప్పింది కాని అంతకు మునుపే నెలతప్పింది. తల్లికి చెప్పలేక వెళ్ళింది. కన్నంలో తేలుకుటిన గొంగల చూరు తిల్చిపాతుకు. ఇక ఆవుల్లో వుండడానికి మొఖం చెల్లలేదు. ఉన్న లాడీనీడీ పెంబువేసుకొని ఎక్కడో ముక్కు ముఖం తెలియని పల్లెల్లాళ్ళో కాపురం పెట్టారు.

సుభద్ర బాబులు కెప్పుడు సంగతులు అప్పుడు త్రిరం వ్రాస్తూనేవుంది. వాళ్ళని లోకం ఎంత చులకనగా చూస్తూవుందో హింసిస్తూవుందో వ్రాసేది. ఈ జీవితం

యంతేనా అనే దోరణిలో వ్రాసేది బాబులుమాత్రం 'ఇప్పుడున్న పరిస్థితు లిలా నే వుండవనీ, సమయంవస్తే అన్నీ చక్కబడతాయని ఆ పుట్టబోయే సంతానాని కన్యాయం చెయ్యవచ్చని వ్రాసే వాడు మొదల్లో. తరువాతి తరువాతి ప్రతిపుత్రిరానికి జవాబు వ్రాయడంకూడా బద్ధకమయిందనికీ.

పిల్లడు పుట్టినప్పుడెంతో సంతోషిస్తూ పుత్రిరం వ్రాసింది. అన్నీ అతనిపోలికలే అని పిల్లడు కుందనపు బొమ్మలా వుంటానని. తనతల్లి అల్లుడు దూంజేరింగో వున్నాలోలా వున్నాడని ఇక్కడ అందరిలో చెప్పింది, ఒక్కసారి వచ్చి బాబును చూచి వెళ్ళమని. సుభద్ర వ్రాసిన ఆపుత్రిరంకూడా అన్నిటిలో పాటు ముక్కులుముక్కులై తుక్కుబుట్టలో పడిపోయింది.

సుభద్ర వ్రాసిన ఆఖరుపుత్రిరం లో మాత్రం కొడుకుపోయిన విచారమే కాకుండా కూతురి దుర్భగళుం డెలమిద రగిలించిన కుంపట చివరికి తనతల్లి చచ్చి పోయిందని, ఇన్నాళ్ళూ అండగావున్న అమ్మచావునో తన బ్రతుకు బజారుపాలైందని, ఇన్నాళ్ళూ ఏనాటికైనా బాబులు వచ్చి తన్ను బాబును తీసుకువెడతాడన్న ఆశవుండేదని అది యికలేదని, ఇన్నాయీ లోకంలో తనలాటిది బ్రదకడం కష్టమనీ తనే బ్రయినింగయ్యో ఏహస్పిటల్లోగోనో నర్సుగా జేరపోతానని పిల్లడ్ని బాబులగు కొని అదరించినా కాదన్నా అతని గడపలో వదిలి వెడతానని ఏమేమీ వ్రాసింది. పాపం ఆ అమ్మాయి సంతోడిపోసుకొందో లోకం!

బాబులు సుభద్రదిగిరికి వెళ్లి నచ్చుచెప్పడమో వెంటపెట్టుకురావడమో చేసేవాడే అతని భార్యను వొప్పించి. కాని అప్పుడే భార్యకు సుస్తీచేయడం, అవస్థలో అతను కాలు కదిల్చలేకపోయాడు. సుభద్ర అభిమానవతి బాబును తీసుకువచ్చి అరిచి గడపలో పెట్టే వెళ్ళింది. శివరావు నిఘూర్చు తీకాడు చెప్పడం ఆసి.

"ఆ తిరువతి" అంది నాగమణి భర్తతంక రెప్పు వాల్చకుండా చూస్తూ. శివరావు ఆమెచావులో తన చావు కలపలేకపోయాడు. తనబతుకూ "ఏమింది అతను ఆ పిల్లాణ్ణి తెచ్చి భార్యదగ్గ రుంచి—" ప్రేమాట గొంతు పెగిలి రాలేదు శివరావుకు.

నాగమణి చెక్కిల్లమీద కన్నీళ్ళు ధారలు కట్టాయి. 'ఇదింతో మన ప్రయోజకత్వ

మేనా? అంది కోకంకో. ఇన్నాళ్ళూ తన భర్తనుచూచి ఎంతో గర్వపడుతూవుండేది. అంత మంచివా డెవ్వరిని? - ఇంత పయోముఖ విషకుంభిమని వొక్కనాడూ అనుకోలేదు. తనముందరిను చూసిన అమరంగ మంతా వట్టి భ్రమేనా? ఎంత బాగా నటించాడు. తన పూర్తిగా మోసపోయింది. ఇటువంటివాడికోసమేనా తన తండ్రి శిశు లన్నీ వెదికింది. ఆయనే వుంటే ఎంత బాధ పడేవాడో! తండ్రి మూర్తి మనస్సులో కదిలింది - 'అతని తప్పులేదమ్మా! పెళ్ళి తప్పించుకోవడానికి ప్రయత్నం చేశాడు కాని నాగలేదు. తన విధికి తలవంచుకున్నాడు తప్పు, నిన్నొక్కనాడైనా అనాద రించాడా చెప్పో! నువ్వంటే శివరావుగా చూసుకుంటున్నాను. అటు సుభద్రా మూర్తి ఇటు నువ్వు ఎవరమైతే అతనే మైపోతాడు చెప్పమ్మా! క్షమించడం మంచిదమ్మా!' అంటూ తండ్రి చెప్పినట్లయింది నాగమణికి అనే గొంతుక. ఇంకా చెప్పలో ఆ మాటలే వున్నాయై లవుతున్నాయ్. నాగమణి కతనిమీద జాలి కలిగింది. 'అవునేం చెయ్యాలను విధికి తలవంచాడు. తన కుటుంబంకోసం ప్రేమను బలిచేశాడు. భగ్న హృదయమై కూడా తన జీవితానికా దానాన్ని దరికొల్పలేదు. కంఠంలో హాహాలం దాచుకుని తలమీద చందిమాము పెట్టుకున్న పరమశివుడు తన పేనిమిటి. ఆమె హృదయం జాలితో వెన్నమద్దలా కరిగిపోయింది.

అప్పటికే శివరావు నాగమణి చేతుల్లో మొగం కప్పుకుని వొళ్ళో తలపెట్టి కాళ్ళిద్దర కూర్చుండిపోయాడు అరిచి కన్నీళ్ళతో ఆమె కుచ్చెల్లి తికిసి ముద్దయిపోయాయి 'లేవండి' అంది అప్రభ్రాం మైన స్వరంతో. ఆ స్వరంలో అనన్యత - కోపం - ఈర్ష్య - బాధా యేనిలేవు ఒక శ్రుమాభావం తప్ప. శివరావు నెమ్మదిగా తలయెత్తి ఆమె ముఖం చూచాడు. నిమ్మ

'1956' కేలండరు

అయిదుగురు ఆయుర్వేద వైద్యులయొక్క గాని, చదువు కొన్న యితర పెద్ద మనుష్యుల యొక్క గాని పూర్తి అద్రుల పంపిన వారికి ఉచితము.

ఇండియన్ మెడిసిన్ సొసైటీ,
విజయవాడ-2.

శంకరుని చంద్రబింబంలా వుంది. నీ కారు ముప్పు తునకలూ లేవు.

కన్నీళ్ళు చాకిల్లాటి శివరావు ముఖాన్ని తన పైటచొక్కతో తుడిచింది. అతని వుంగరాల క్రాపులో నన్ను నివేళు దూర్చి దువ్వతూ 'పిచ్చితనం కాకపోతే ఇదివరకే చెబితే నేను కాదంటావా మీ కృష్ణాకథారత్యాన్ని' అంది నాగమణి. కెరటాల చివళ్ళ చిటిన బెన్నలకాంతుల్లా అతని కన్నీటి జాలులో చిరునవ్వులు మొలిచాయి. 'నీ హృదయమింతి అమృతమనకోలేదు నేనన్నాడు శివరావు, ఆనందిం కృతజ్ఞతా అనురాగం ముప్పిరిగా. 'ఇన్నాళ్ళకు తెలుసుకున్నాను! మా వారెంత బుద్ధి మంతులు!' అంది నాగమణి చిలిపితనంగా.

క్రింది హాల్లోనించి గల్లంతూ ఎవరినో కేకలూ వినిపిస్తున్నాయి. ఎవరో ఏడుస్తున్నారు. మధ్య మధ్య పసిపిల్లడి ప్రశంసా వస్తుంది. 'అదిగో మీసుధిద్రు వచ్చిపట్టుంది తినుమ చేద్దాంపదంకి' అంటూ నాగమణి ధీరత్వం మెట్లదిగి హాల్లోకి వచ్చింది.

వంటవిడి, తోటమాలి రాములు, డ్రయివర్ మహమ్మద్లీ, దాసీది ఇంకా ఇద్దరు ముగ్గురు దారిని పోయే దానయ్యలూ ఉన్నారు. చాకలి పద్దాలాక పెడగా కూర్చుని వెక్కిరిచే విడుస్తావుంది. భార్య ధర్మల కేవీ అంకెలేదు. నాగమణి సుధద్రు రాలేదన్నట్లు ర్రముఖంలో చూచింది.

యజమానర్ని చూచి కొంచెం విచిత్రత గింపారు. వంటవిడి చెప్పింది—'మాకారండీ అమ్మగారూ! రోజుల్లావున్నాయో నురి పిడపకాలమైపోయింది. చాకలి పద్దాలు పురుడు పోసుకుని పుట్టం టి కాణ్ణించి మొన్ననే వచ్చింది. మీకు పిల్లణ్ణి చూపి పోదామని వస్తే మీరు భోజనంచేస్తున్నారని దిని మనమెల్లదగ్గర పిల్లణ్ణి పడుకోపెట్టి కోటలో రాముల్లా మాట్లాడుతూ వుంది. ఇప్పుడు వచ్చి చూచుకుంటే పిల్లడు లేడు. మీరు చూడలేదుగానీ పిల్లడు దొరలా వుంటాడక్కా! పిల్లల్నెత్తుకళ్ళే సాధువులు తిరుగుకున్నారని ప్రాణో అనుకుంటూంటే విన్నా—' ఆ వరసన చెప్పకుపోతూనే ఉంది వంటవిడి. ఇంతలో ఘేడమొదిగదిలోనించి పసిపిల్లడి ఏడ్పు వినిపించింది. అందరిమఖాలు ఒక్కసారి పైకి మళ్ళీయి. నాగమణి నెగచేసింది. దాసీది పైకి పరిగెత్తి పిల్లణ్ణి చంకను వేసుకు వచ్చింది పద్దాలాక్కంకలో వెళ్ళి దాని చేతిలో పిల్లణ్ణుంకుంది. "ఉయ్యల్లో పిల్లణ్ణిపెట్టి ప్రాంతం పెడికిందల నీవంటి యిల్లాతే" అంది వంటవిడి పద్దాలో పరిహాసంగా.

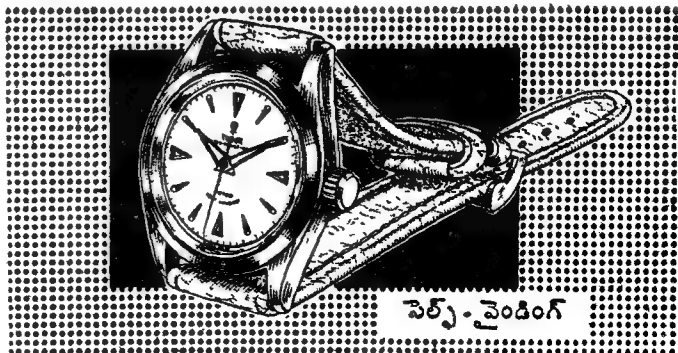
'నిన్ను తమాషాచేద్దా మనుకున్నాం

కాని నువ్వంత గల్లంతులేస్తా వనుకోలేదే వద్దాలా!' అంది నాగమణి. 'చాలా తేజా రయిపోయావండీ అమ్మగారూ!' అంది పద్దాలు ఇంకా దానిగుండె బెదిరు సరిగా తీరలేదు. 'మేం పెంచుకుంటాం మాకిస్తావులే పద్దాలు? అయ్యగారికి చాలా మోజాగా వుంది పిల్లడంటే' అంది నాగమణి నవ్వుతూ. మా బంగారుబాబుని కోటి వరహాలిచ్చినా యిస్తాను టండీ' అంది పద్దాలు పసివాణ్ణి హృదయనికి గట్టిగా చాతుకుంటూ. దాని వెట్టి ప్రేమకు. నాగమణి హృదయం బలించింది; అంతకన్నా శివరావు హృదయం. 'పిచ్చి పెద్దమ్మారా! ఒకటి చాలకపోతే రెండు కోట్లు తీసుకు నివ్వవే' అంది వంటవిడి వేళాకోళంగా. 'కోట్లకేం తక్కువండీ, మా యింటినిదా

కోట్లే' అంది చాకలి పద్దాలు. దానిమాట కందరూ ఘర్కమన్నారు.

నవ్వుల కలకలాన్ని మ్రొగి వేసింది ప్రక్క హాల్లో రెడియో—'ఇవ్వో వుదయం కలకలా మెయిల్ పూర్తి—కైకరం మధ్య పట్టాలు తప్పి పడిపోయింది. ఇంజన్ ప్రక్క రెండు మూడు పెల్లెలు, అందులో ఒకటి అడవారిపెట్టిబాగా దెబ్బతిన్నాయి. జననవ్వం ఎక్కువే జరిగుంటుంది. కైక గాత్రులను వెంటనే ఏలూరు హాస్పిటల్కు చేర్చారు. ఇంకా పూర్తి వివరాలందిలేదు"

శివరావు వింటూనే ప్రక్క పోఫాలో కూలబడిపోయాడు. 'ఆకులు పట్టుకోనేటప్పటికే చేతులు కాలాయ్' అనుకుంది నాగమణి జాలిగా నిట్టార్చి.

పెర్వ-వైడింగ్

ట్యూడర్ ఆయిస్టర్ ప్రిన్స్ చురుకైన ప్రతివానికి తగిన వాచీ

ఈ అనివృద్ధిపొందిన క్రొత్త ట్యూడర్ పెర్వ-వైడింగ్ వాచీకి ప్రత్యేకమైన క్రద్ద అవసరములేదు. మీ చేతిమడకట్టా అత్యంత స్వల్పమైన కదలికకూడ రోజూడు యంత్రమును (ఇది రోల్కేప్ వేరెంటు) నిశ్శబ్దముగా తిరిగేవిట్టులేసి మీకు బచ్చితమైన రైతు చూపును.

18 జ్యూయెలుల యంత్రము; నాన్-మేగ్నెటిక్; రక్కా ముక్కింను తిరిస్తుంది దీని మందరమైన ఆయిస్టర్ కేసు ఏడు, దుమ్ము, దూళియేకాక చెమటల నుండి కూడ వాచిని సురక్షితముగ మంచును.

ట్యూడర్ ఆయిస్టర్ డేట్ వాచీ చూడండి:
ప్రిన్స్ వరి ఆదే అందమైనదికెను, కాని యిది దయలు మీద తారీఖును చూపును.

ట్యూడర్ జెనీవా రోలెక్స్ వారి బాద్యకతో

దక్షిణ ఇండియాలో ఎక్తక దిస్తే బ్యాటరు;
మెస్సర్స్ ఏ. ఆర్ అండ్ సన్స్ లిమిటెడ్.
మౌంట్ రోడ్, మద్రాసు

కే

బాలవాఙ్మయ నిర్మాతలు

ఇల్లందల సరస్వతీదేవి

“పాపా! నిద్రవేళయింది - చెల్లెల పడుకో” అంటే “మంచికథ చెప్పిలేగాని పడుకోను” అంటుంది. ఈవిధముగా అనేకమంది పాపాయిలు ఇంటింటా కూరాయు చేస్తుంటే తల్లులు, వాయ నమ్మలు, అమ్మమ్మలు తారయ్యలు చిత్రాకర్షకముగా - చెప్పినది చెప్పకుండా, పూటపూటకూ కొత్తకొత్త కథలను చెప్పి అనందోత్సాహాలను కలిగిస్తూ ఉంటారు. చిట్టలను ఆకర్షణసముద్రములో మునకలు వేయించుతూ, వారి హృదయాలలో ఊహా పరంపర నుద్బవించేటే ‘కాకి - కక్క’, ‘తల్లి - పులి’, ‘సింహము - ఎలుక’ కథలు ఈసవ్ చెప్పినవి. ఈ కథలన్నీ సువిశిష్టమైన సిట్టికథలు. 25 కథాభూల కాలప్రవాహములో దొర్లి, గాలించబడి మనకు చేరినవి. ఒక్కమనకే కాదు. ఇంచుమించుగా అన్ని జాతులకూ దేశాలకూ చేరినవి.

ఈ కథల కర్తృత్వము వాస్తవముగా ఈసవ్ చేనా? అసలు ఈసవ్ ఎవరు? ఏనాటి వాడు? ఈ అంశాలు అనేకసంశయాలకు దారితీసినవి, గ్రీసుదేశములో ఒకకానిక ఉండేవాడని ఈ కథలను అతడే వ్రాసినాడని

ఒక నమ్మకము అందరిలోను ప్రబలముగా ఉన్నది. ‘సింధువాడు కథలను సింధు వాడు చెప్పివాడన్నట్లే - ఈసవ్ కథలు ఈసవ్ చెప్పినవే’ ననే వాదము కూడా ఉన్నది. కాని! కొన్ని సాక్ష్యములుకూడా ప్రబలముగానే ఉన్నవి ఈ వాదాలు చారిత్రక పరిశోధకులకు సంబంధించినవి. కాని మనచిట్టలకు కావలసినవి కథలు, తత్వాలు అనడము.

సాధారణ జంతువులనుగురించి వ్రాయబడిన ఈ అసాధారణకథలకు తేనెలారా కవయిత్ర హృదయమూ, ఆవృద్ధుని ఆకారమూ ఇంకా తీవ్రము పోస్తున్నే ఉన్నవి. క్రీస్తుకు పూర్వము సుమారు ఆరువంధల సంవత్సరాలక్రితము ప్రాచీన గ్రీసుదేశములో ఈసవ్ వివసించేవాడు. ప్రాచీన చారిత్రకులైన హెరోడాటస్, తన గ్రంథములలో ఒక చోట ఇచ్చాన్ కొలొవులో ఈసవ్ వాని సగా ఉండేవాడని, కొంతకాలము తరువాత అతడి దమత్కూర సంభాషణలకు ప్రభువు మెచ్చి స్వాతంత్ర్యము ఇచ్చాడని పేర్కొన్నాడు.

గ్రీకు మహాకవియైన హోమరు వదెనే ఈసవ్ జన్మస్థానమును గురించిన అంశము

వివాదార్థకమైనది. ఆసియాలోని చాలా పట్టణాలు ఈ గౌరవాన్ని దక్కించుకొన వలెనని అనేక ప్రయత్నాలు చేశాయి. క్రీస్తుకు పూర్వము 620 సంవత్సరాల క్రిందట గ్రీసియాలో అతడు జన్మించి ఉంటాడని కొందరు నిర్ణయించారు. క్రాంతిసర్వధి వానిసగా ఉండి అల్ప కాలములోనే ఆ ప్రభువు కాకర్షించి, అతడి దయకు ఈసవ్ పాత్రుడయినాడు. ఈసవ్ భతుర సంభాషణలకు ప్రభువు మెచ్చి, అతడిని వానిసత్వమునుండి విడుదలచేసి తన అంతరంగికులలో ఒకనిగా భావించాడు. ఈసవ్ దూరవంతుడు కాక పోయినా తనవాడు కనుకనే అహుజనుల నాకర్షించాడు. ఇది ఈసవ్ జన్మస్థానమును గురించిన ఒక వాదము.

కాలపు మరొక చారిత్రకుడయిన ప్లూటార్కు ఈసవ్ ను మనకు మరొకవిధముగా వరించయుచు చేశాడు. రిడియా దేశపు ప్రభువు చాలా ధనవంతుడు. అయిన దర్బారులో ఈసవ్, సాలస్ మొదలైన అనేక పండితులు, కవులు ఉండేవారనీ, ఆ ప్రభువుకు ఈసవ్ ప్రీతిపాత్రుడనీ వ్రాశాడు. కాని చారిత్రకులలో ఒక్కరయినా ఈసవ్ ఆదిలో వానిన కాదని వ్రాయలేదు. ఈసవ్

సాలనలలో సాలన్ ప్రభువుకు గురువుగా నియమింపబడ్డాడు. కాని ఈ సన్ కష్టసాధ్యమయిన అనేక పనులకు నియమింపబడ్డాడు. ఒక వర్షాయము ఈ సన్ రాజాజ్ఞానుసారము గ్రామాలను నగరాలను పర్యవేక్షించుటూ ఏభేమ్మకు వెళ్లటము తలపించింది. అక్కడి ప్రజలు ■ దేశపు రాజు పరిపాలనను ధిక్కరించి బూనుకొన్నారట. ■ ప్రజలకు బుద్ధి చెప్పకలెనని ఈ సన్ ప్రజలను కప్పలతో బోల్చిన కథను పదిమందికి చెప్పి ప్రచారము చేశాడు. కథలలో జంతువుల పాత్రలను సృష్టించటములో నీతిని వర్ణగర్భముగా బోధించవలెనను అభిప్రాయము గొంతకమవుతుంది. మానవులు తమ దోషాలను ఇతరులు విమర్శించడానికి ఇష్టపడరు. కాని - ఆ దోషాలను వర్ణించి, నీతిని బోధించే కథలను సంతోషముతో వింటారు. ఆ కథలలోని పాత్రలు మానవేతరములే అయితే కానుప్పూరితముగా ఆదరిస్తారు. మానవుల పాత్రలను కథలలో సృష్టించి కృతకముగను కావటానికి ఈ సన్ కాలము వాటి పరిస్థితులు పరస్పరముగా లేవు. ప్రజల యెడ గాని, ప్రభుత్వముయెడ గాని వ్యతిరేకభావప్రాయాన్ని వెల్లడించి బ్రతికటము ■ కాలములో ఎవరికినీ సాధ్యము గాని విషయము వారి ఆగ్రహానికి గురిఅయిన వ్యక్తిని చిత్రపథ చేసేవారు. ఒరికి ఉండగానే చిర్మము వలిపించి చెప్పలు కుట్టించుకునే కాల ముది. ప్రభువుల ఆగ్రహానికి బలిఅయిన వారిని భటులు ఈడ్చుకొనిపోగా గమ్యస్థానము చేరునప్పటికి దోష తాటాకు చెయ్యి - కాల - గండిటిలో ఒకటి మాత్రమే మిగిలేది. అటువంటి దుష్కారములో ఈ సన్ తాను చెప్పదలచిన నీతిని జంతువుల కథలలో ఇమిడ్చి ప్రచారము చేశాడు.

విడ్డలకు వెళ్ళే కథలలో మానవుల పాత్రలను సృష్టించటము కొన్ని సందర్భాలలో చెడుపుకు కారణమవుతుందని కొందరు మనస్త్రోతాస్త్రిజ్ఞులు అభిప్రాయపడ్డారు. కథల ద్వారా నూటిగా చెప్పబడిన అంశాలు విడ్డల హృదయాలలో నిలచిపోతాయి. విడ్డలు నీతిని మాత్రమే జ్ఞప్తయందుంచుకొని పాత్రలను విస్మరించరు. విడ్డలకు కావలసినది కథ. దానిలోపున్న పాత్రలను. ఆ పాత్రలు మానవులే అయినట్లయితే - 'వెంకయ్య జగదాలహారి' అని ఒకపర్యాయము విన్నతరువాత కనీ విడ్డల హృదయములో నుండి ఆ వెంకయ్యపాత్ర మరుగుపడిపోదు; అతని గుణగణాలు విస్మరింపబడవు. అంతే కాకుండా - జీవితములో వెంకయ్య అనే వ్యక్తి, యొక్క యెడరయినా ■ జగదాలహారి' అన్న భావము అంతర్భూతముగా పని

చేస్తూనే ఉంటుంది. దీని ప్రభావము అమాఘము. సాటిమానవులమీద నిర్భేదముగా జాగుపు ఉదయిస్తుంది. ఆ కారణముచేతనే జంతువులపాత్రలను ప్రవేశ పెట్టటము ఉత్తమమని భావించబడ్డది. జంతువులకథలు మనకు కొర్రకాదు. మహాభారతములో జంతువులు మాట్లాడినట్లుగా కాంతి, అనుకాసనిక పర్వాలలో వ్రాయబడ్డది. మూఢులయిన రాజకుమారులను లోకజ్ఞులనుగా, సకలాస్త్రిపారంగతులుగా చేయ బూనుకొన్న గురువు తన శిష్యులకు బోధించినవి పంచతంత్రకథలు. వీటిలో పాత్రలన్నీ ఇంచుమించుగా జంతువులే. పంచతంత్రానికి మహాభారతము మూలమనిచారిత్రకులు నిరూపించారు. ఈ పంచతంత్రకథలు దేశ దేశాల ప్రాంత, ఖండాలతర ప్రచారము గాంచినవి. అనేక భావలలోనికి అనువదించబడినవి. పంచతంత్రకథలలోను, ఈ సన్ కథలలోను జంతువుల పాత్రలు ఉండటము వల్ల ఒకదానికొకటి అనుకరణయలు ఉండి వచ్చునేమో నను సంతేయము కలుగుతుంది కాని ఈ రెంటికీ ఒక భేదము ప్రత్యేకముగా స్పష్టముగా కనబడుతుంది. పంచతంత్ర కథలు దీర్ఘములు; ఒకదానినొకటి ఆగ్రయించినవి. వాటికొక క్రమము ఉన్నది. కాని ఈ సన్ కథలు అన్నీ చిన్నవి - ప్రత్యేక ఇతివృత్తము కలవి. అతిసామాన్యస్వరూపములో వ్యక్తికరింపబడినవి కనుకనే యివి ప్రాథమికదశలోని విడ్డలకు మాత్రమే ఉపయోగకరములని తోస్తుంది. పంచతంత్రము పిల్లలలో విడ్డలకు ఉపయోగకరమైనది. బాలశాస్త్రయము విడ్డల వయసుకుబట్టి, ఆయా కాలములలో వారి మనోప్రవృత్తుల ననుసరించి వాలుగుభాగాలుగా విభజించవలసి ఉంటుంది. విడ్డలకు 18 సంవత్సరాల వయసు వచ్చునంతే మనోప్రవృత్తి అనేక మార్పులకు గురి అవుతుంది. విడ్డలకు 8 సంవత్సరాలనుండి 5 సంవత్సరాలవరకు శైశవము 6 నుండి 11 సంవత్సరాలవరకు బాల్యావస్థ 11 నుండి 16 వరకు కొమారము, 16 నుండి 18 సంవత్సరాలవరకు కామరదితకు యౌవనావస్థకు మధ్యదశ అని శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ణయించారు. ఈ దశల ననుసరించి విడ్డలకు మార్గ దర్శక మయినదీ మనోప్రవృత్తుల ననుసరించి బుద్ధి వికాసానికి దోహదమిచ్చేదీ బాల శాస్త్రజ్ఞులు అభిసరము. దానంతట అది, సహజముగా, అదివివర తెరగటానికి అనువైన జడప్రకృతినుండి - నిద్రాగన్వభావమునుండి మేల్కొలుపునట్టి రతనలు విడ్డలకు కావాలి. ఈ కొలలి బద్ధతో మంచి నట్లయితే ఈ సన్ కథలు 8 నుండి 11 సంవత్సరాల వరకు ప్రత్యేకంపబడిన శైశవ దశ

లోను, 6 నుండి 11 సంవత్సరాలవరకు అని నిర్ణయింపబడిన బాల్యావస్థలోను ఉపయోగపడేవిగా ఉన్నవి. ప్రభువు ఆదేశానుసారము విడ్డల వట్టణములో రూకలను పంచటానికి బట్టిన ■ సన్ అక్కడి ప్రజల కొర్రానికి బలి అయినాడు. ఈ సన్ అవలంబించిన ఏ విధానమునూ మెచ్చని దురాకాపణలు ■ ప్రజలు. ప్రతి వ్యక్తికి కావలసినన్ని రూకలు లభించలేదని ఆగ్రహము కలిగింది. ఆ ప్రజలతో వేగలేని ఈ సన్, ప్రజలకు పంచవలసినదని తనకు ప్రభువు యిచ్చిన ధనము, కొంత పంచిన తరువాత మిగిలిన దానిని తిరిగి పంపి చేశాడు. దానికి ప్రజలు ఆగ్రహించి, అందరూ ఏకమై - అతడు ప్రభు రాయబారి అని తెలిసి కూడా, ఈ సన్ ను పర్యతాగ్రహముండి దొరించారు. ఆ విధముగా ఈ సన్ కు క్రీస్తుకు పూర్వము 564 లో దుర్మరణము సంభవించింది. ఈ సన్ యెడ అభిమానముగ అ కొందరు ఏభేమ్మలో అతడి శిలా ప్రతిమను ప్రతిష్ఠించారు. సోక్రటీసువంటి ఇతర గ్రీకు గురువుల వలె ఈ సన్ తన బోధనలను లిఖితలేదు; విన్నవారు వ్రాసుకొను రీతిగా, నోటితో చెప్పకుంటూ పోయినాడు. ఆ కారణముచేత ఏ సంపుటి అరిషిదో తెలియటము కష్టము. మరణించిన 8 శతాబ్దముల తరువాత గాని అతడి పేరుమీద గ్రంథములు ప్రచురింపబడలేదు. వాటిలో ఒకటి క్వాంటియన్ అను గ్రీకు రచయితచేత వ్రాయబడ్డది. ఆ రచయిత కవనము అనేక శతాబ్దాలవరకు నిలచింది. 1846 లో అది లభించి గ్రంథము చేయబడ్డది. ఈ సన్ కథల మరొక సంపుటి 15 శతాబ్దం నాటి యన్ ఉపవాసాసక్తునిచేత దాదాపు క్రీస్తుపూర్వము 890 లో వ్రచారములలోనికి తీసుకురాబడింది. ఈ సన్ కథలు రోముదేశీయులకు కాగా పరిచయమైనవి. క్రీస్తుకాలములో ప్రాచీనము అను రచయిత ఈ కథలను లాటిన్ భాషలో వ్రాశాడు ఇతడు ప్రభువైన ఆగస్టు సీజరుతో నిర్బంధమునుండి విడుదల చేయబడినవాడు. ఈ ప్రతులే పాశ్చాలలలో పాశ్చాత్యులుగా ఉన్నాయి. రోమును సామ్రాజ్యపతనము తరువాత ఈ కథలు అనేక ఉత్తమ గ్రంథాలవలెనే దృష్టిపథమునుండి మాయమయి కొంత కాలము కాలగర్భములో మాలుమయినవి. దాదాపు 14 వ శతాబ్దములో ఒక సంపుటి పండితుడైన ఒక మత ప్రచారకునిచే పరిష్కృతము కావించబడ్డది. అది ఎంతో విలువకలిగినదిగా భావించబడ్డది. అటుతరువాత ■ సన్ కథలు తరచుగా క్రొత్తక్రొత్త ముద్రణలు లభించి కొంటూనే ఉన్నవి. ప్రతి ముద్రణములోను కొత్తమాడ్చుటా చేర్చుటా ఉండనే

బాలవాఙ్మయ నిర్మాతలు

ఉంటున్నాయి. ఇంగ్లండు దేశములో తొలిసారిగా కాక్స్టన్ ముద్రించిన గ్రంథాలలో ఈ కథలు సంపుటి ఒకటి. అది ప్లామడెస్ ఫ్రెంచిభాషలో వ్రాసిన ప్రతికి అనువాదము. 1610 లో స్విట్జర్ లాండు దేశపు పండితుడు అనేకవిధముల ప్రయత్నించి నిండు ప్రతి నాకదానిని సంపాదించినాడు. అప్పటినుండి ఆ దేశ ప్రామాణికమైనదిగా భావింపబడుతున్నది. గతముడు శతాబ్దాలనుండి ఈ గ్రంథము గాని దీని అనువాదాలు గాని బహుశ ప్రచారములో ఉన్నవి. క్రైస్తవుల మతగ్రంథముయిన బైబిలు తరువాత ప్రచారభాష శ్రమ్యుగల గ్రంథము ఈ కథల సంపుటి. ఈ కథలు నాగరికతగల భాష లన్నిటిలో అనువాదము చేయబడి తరతరాలుగా పరింపబడుతున్నవి. ప్రస్తుతము ఈ కథలు మన సారస్వతములోకి చొచ్చుకొని, కలసిపోయినవి. వాటి ప్రభావము మన సంభాషణలలో ఎంతో ఉన్నదనుకొంటే ఆశ్చర్యపడవలసిన పనిలేదు.

ఈనాటి పరిశోధకులు చారిత్రకులు ఈ కథలు ఈ కథల స్వంత కథలు కావనీ, ప్రతి దేశపు జానపద వాఙ్మయములోనూ ఇటువంటి కథలు అనేకముగా ఉన్నాయనీ అముద్రిత గ్రంథాలు వెదకి వెదకి నిరూపిస్తున్నారు. కొన్ని వేల సంవత్సరాల క్రిందటైనా గ్రంథాలలో ఇటువంటి కథలే ఉన్నాయని నిరూపించారు. బాబిల్స్ ఇటు కలమీద ఈ కథలు చిత్రీకరించబడినాయనీ, ఈ కథలకు 600 సంవత్సరాలకు పూర్వమే ఈ జపు పాపిరస్ పోర్టిల్లు వ్రాసి నింహము-ఎలక కథలు చెప్పేవాడనీ నిర్ణయించారు. బౌద్ధ వాఙ్మయములో జంతువుల అజ్ఞానానికి వేడుకలకూ సంబంధించిన కథలు అనేకముగా ఉన్నాయి. అన్ని దేశాలలోను కథలు ఉండవచ్చును గాని అవి ఈ కథలకుంటేటి కావున అవి కొందరి నమ్మకము. కథను మన మెట్లా వివరించుకొంటామా విధముగా చెప్పిన వాడు ఈ కథ. అది సామాన్యముగా - నూటిగా వివేకముతో మచ్చటగా - శతాబ్దాలతరబడి చెప్పకొన్నవయినా నవనైతన్యముతో అలరారే రసగుళికలు ఈ కథలు. ఈ కథ అవిస్తరణయేదు.

బాలవాఙ్మయములో ఈ కథల కట్టుకథలయితే హాస్య వంశరస్సన రచించినవి దివ్యులవీ దివ్యమానవుల వీగాథలు (Fairy Tales) వీటిమీద రేలే తామరపూలవలె కనబడుతవి. కాని వాటి వేళ్లు భూగర్భము

లోకి చొచ్చుకొనిపోయినట్లు ఆ కథలు కాలగర్భములో కలసిపోయిన భూతలాన్ని వెదక్కుంటూపోతవి. ఈ కథలు సంభాషణ శ్రేణికి చెందినవైనను నియములు లేనివి. ప్రాచీనుల దివ్యమానవుల గాథలన్నీ మత సంప్రదాయాలను అనుసరించినవి. ఈ గాథలను నేకరించి ప్రజల కందించినవారు గ్రీకు సోపాయిలు, హాస్య వంశరస్సన.

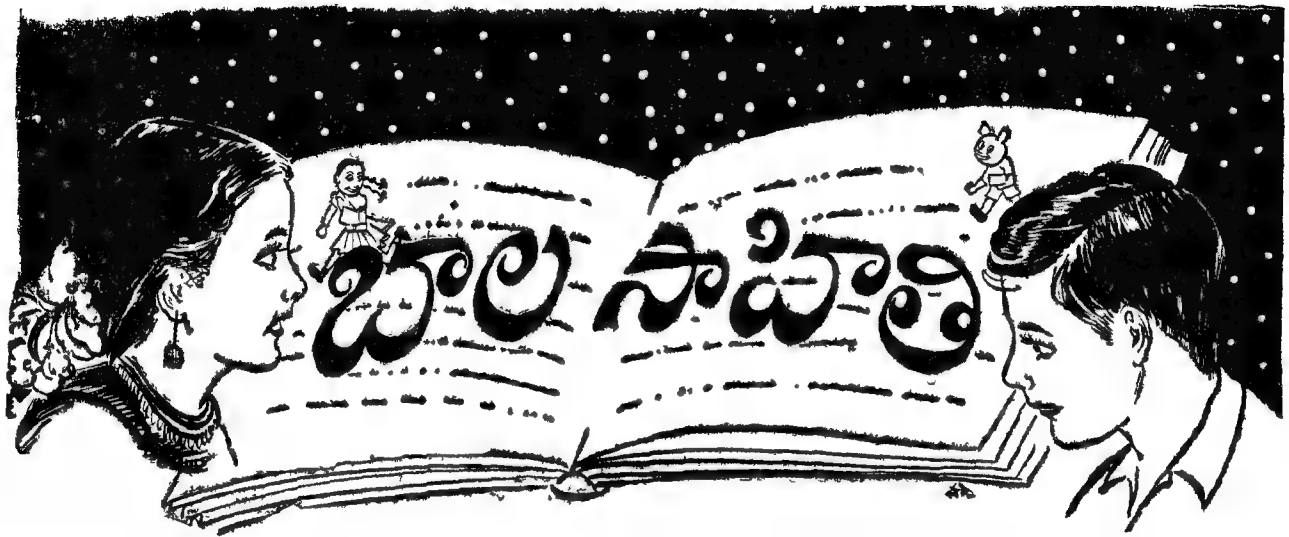
హాస్య వంశరస్సన డేనమార్కులో 1805లో, ధనాభావము ఉన్నప్పటికీ గౌరవముగా బ్రతికి న కుటుంబములో జన్మించాడు. తండ్రి చెప్పలు కుట్రవాడు. తల్లి కొయ్యకత్తయి చేసేది. తండ్రి స్వయంకృషి చేసి తాను విద్యభ్యసించి కుమారునికి విద్య నేర్పాడు. కథలు నాటకాలు చదివి వినిపించేవాడు. తండ్రి భార్య నాకక్కి, తల్లి లోక జ్ఞానము వాత్సల్యము ఏకమై హాస్యవంశరస్సనగా రూపొంది, అతడిని బాలవాఙ్మయ సృష్టికర్తగా తీర్చిదిద్దినవి. వంశరస్సన పేదకుటుంబములో జన్మించినా, బాల్యదశ ఆతి దైవ్యముగా గడిచినా అతడి కవి దివ్యసృష్టులే. తన బాల్యజీవితాన్ని గురించి అతడు తన స్వీయ చరిత్రలో వ్రాసుకొన్నాడు. ఆ ఉన్న ఒక్కగదిలో చెప్పలుకుట్టే సామగ్రితో పాలు అపూర్వశిల్పాలు, సంగీతసాహిత్య గ్రంథాలు ఉండేవని.

హాస్యవంశరస్సనకు తండ్రి, బోమ్మల నాడించుకోవటానికి ఒక థియేటరును నిర్మించి యిచ్చాడు. ఆ బోమ్మ పాత్రల సభిఃయింప చేయటానికి అతడు నాటకాలు వ్రాశాడు. అతడికి 11 సంవత్సరాల వయసులో తాను వ్రాయుతలపెట్టిన ఒక నాటకములోని పాత్రలపేర్లను ఇంటిలో ఉన్న వారందరికీ వినిపిస్తూ ఉండేవాడు. ముత్ర తల్లి అతడికి సహ్యాహవాస్త్ర ముల్యమైన దేవతలకథలు దయాళులకథలు చెప్పి మురిపిస్తూ ఉండేది. వంశరస్సన వ్రాసిన 'ది అగ్లీ డక్లింగ్', 'ది రిక్టమాజ్', 'ది హ్యాక్సన్' కథలలో అతడి బాల్యజీవిత ఘట్టాలున్నాయని పలువురి అభిప్రాయము. అతడి బాల్యములో తండ్రి దివిపోగానే తల్లి పునర్వివాహము చేసుకొన్నది. సవతితండ్రి నిర్నియమాపకవోయినా, శ్రద్ధకనబరడలేదు. తల్లి కూడా వెనుకటి వాత్సల్యాన్ని చూపలేకపోయినది. అతడిని దక్షిణాదిలో శిక్షణ పొందిమని చాల ప్రోత్సహించినది. కాని వంశరస్సన తనకు నాటకాలలో వేషాలు వేసి నటించటము ఇష్టమని చెప్పి అందు కామెను ఒప్పిస్తాడు. భవిష్యత్తును

గాని పరిస్థితులలో దివ్యమానవులగాథలలోని వాయుకుకు తన అదృష్టమును వెదకుకొంటూ వెళ్ళినట్లుగా ఒక పరిచయపు టుత్తరము వెంటతీసుకొని హాస్యవంశరస్సన ఇంటినుండి బయలుదేరిపోతాడు.

కొన్ని సంవత్సరాల కృషి తరువాత అతడి నాటకాలు బహుజనామోదాన్ని బడసినవి. ఆ దేశపు రాజు ఆరవ శ్రేణిచ్చి అభిమానముతో, పదిమంది సహాయముతో అతడు పాశ్చాత్య ప్రదేశముచేసి విద్యభ్యసించాడు. అతడికి 24 వ ఏట 1829లో వంశరస్సన ప్రథమ గ్రంథము ఆవిర్భవించినది. ఆనంతరము కేటాలను చేస్తూ అతడు అనేక దివ్యమానవుల గాథలను (Fairy tales) రచించాడు. ఒక్కొక్క దేశయాత్రచేసి ఒక్కొక్క గ్రంథాన్ని రచిస్తూఉంటే, అతడి వేదప్రఖ్యాతులు డేనమార్కు దేశపు పరిపాలకులను దాటి ప్రపంచముతటా ప్రాకి పోయినవి. ఆదిలో అతడు తన బాల్య సృష్టిలో ఉన్న గాథలను విప్పవాటిని వినినట్లుగా జ్ఞాపకమున్నంత తరతరంగా వ్రాశాడు. తరువాత కల్పిత కథలను రచించాడు. 1842లో బాల్యదశలో తానుపడిన పాటలను స్మరించుకొని, వాటికొక సుందరకల్పన చేసి, దానికి 'ది అగ్లీ డక్లింగ్' అని పేరు పెట్టాడు. సరళమైన, నిత్యోపయోగమైన పది జాలముతో రచింపబడిన ఆ గ్రంథము అతడి ఇతర రచనలవలెనే ప్రఖ్యాతి గాంచినది. ఇతర బాల వాఙ్మయ రచయితలవలె వంశరస్సన, రాజులు రాణులు అంతః పురాలు, వివాహాలు రమణీయమైన దృశ్యాలు కకటాలు మొదలైన వాటితో తన రచనలను నింపి వేయలేదు. సామాన్య గృహపరకణాలు, బొంత మూగులతో సహా, గృహపరణములో మొదలే జంతువులు, సామాన్యుల ఆహారము మొదలైనవి అతడి రచనలలో వాటివాటి ప్రత్యేకతలతో, రాణిస్తాయి. ఆ వస్తువులు పిల్లలవలెనే ఆలోచిస్తవి - మూటాడుతవి. అతడు ఏ దృష్టితో వాటిని దృక్పథంబాడే పిల్లలు కూడా దృష్టితోనే వాటిని గ్రహిస్తారు. 1846 లో వంశరస్సన కథలు ప్రథమముగా ఆంగ్ల భాషలోకి మేరీహారిల్ అను రచయితచే అనువదించబడినవి. అతడి స్వీయ చరిత్రను కూడా ఆమె అనువదించినది. అతడు 1875 లో మరణించాడు. హాస్య వంశరస్సన వనలలు నాటకాలు రచింపవలెనను అభిలాష కలవాడు. కాని అతడికి వాటిలో వేరు ప్రఖ్యాతులు రాలేదు. ఉలుసు పోక - విడ్డలకు వ్రాసిన దివ్య

(56-వ పేజీ చూడండి)

బొమ్మల

పెళ్లి

“తుమ్మలూ తుమ్మలూ? రెండూ ఉన్నాయి. మీరేది చెప్పమంటే అది చెపతాను.” అన్నాది ముత్తవ్వ.
“తుమ్మలూ మాటే,” అన్నాది మునిమనసురాలు. తుమ్మలమాట తొంద్రేసాగు మనిమనసురాలు వింది. విన్నచే విసిరేం దానికి సరదా. చెప్పిందే చెప్పడం ముత్తవ్వకి సరదా.

“అలాగ చెప్పండి. తుమ్మల తగాయిదా గొడవ గొడవగా ఉంటుంది. మా తూలోపు కుమ్మడిదికోసం మా చిన్నతనంలో రాసు రాసిన యుద్ధం అయిపోయింది. కాంట్రీ వ్యవహారపు పేచీలు ఇన్నీ అన్నీ కావు. ఇద్దరు చచ్చిపోయారు. పాతక ముప్పై మందికి గాయాలు తిరిగి రక్తమండలాల్లో పోయాయి. అదుగో, ఆ దొమ్మీ అయి నాకీ మా నాన్న కట్టుకాసుల పేరు మా అమ్మకి చేయించాడు. అందులో ఆ రాసు నాయుడున్నాడే నాడు రావనానుకుడే. “వాడికి పుట్టిన పోయికాలం బుద్ధి ఇంత అంతా కాదు” అంటూ ముత్తవ్వ తుమ్మల దొంగల్లాకి పోయింది.

“తుమ్మలూ కాదు తుమ్మలూ,” అన్నాడు మునిమనసురడు.

“అలాగేదో చెప్పండి మరి,” అన్నాది ముత్తవ్వ.

“కాగా చెప్ప. కాగా చెప్పితే పొట్టన్నీ నీకు దోర వామికాయలు పోతారు

కోపి పెడతాను” అన్నాడు మనవడు. ముత్తవ్వ వాళ్లు వాడిరిపోయినా, దుప్పి మాంద్యం వచ్చిపోతా పక్కాతం ఉండ లేదు. దోర వామికాయలు ఉండతలాగ ఎన్నిచివా అంత చక్కగాను పొడవై తింటుంది.

“రుద్ధికోదారివామ సంవత్సరానికి రుద్ధి రోదారివామ సంవత్సరం అరవై ఏళ్లు. ఇది ఈరోదారివామ సంవత్సరం. రుద్ధికోదారి, రక్తాక్షి, క్రోధన,” అని ముత్తవ్వ కళ్లు లెక్క పెట్టింది.

“ధాత, ఈక్వర ఇది ఒదిపేనేళ్లు. పెద్దపి బడళ్లు అప్పుడే అయిపోయింది. అంతా నిన్ను మొప్పలాగుండి! అప్పుడు నే నీంకా ఏతేళ్ళవాన్ని. గోచీ పెట్టుకుని తురంతా తిరిగిదాన్ని. “ఫిఫ్త తవ్వా” గోచీ పెట్టుకు తిరిగిదానివా?” అని పరమహంసతో మునిమనసురడు అడిగేడు. ముత్తవ్వ వాళ్ళమ్మమ్మకి అమ్మ. మునిమనసురంతా తవ్వా తవ్వా అని పిలిచేవాళ్లు.

“తవ్వని కాకపోతే పోల వాతానూరా?”

అని ముత్తవ్వ పొంగిపోతూ అలాగ పిలిచేనే సంబరపడిపోయేది.

“ఫిఫ్త ఏం? అంతక్కా గోచీలు పెట్టుకునే వాళ్ళం. ఎంత పెద్దంటి పిల్లలైనా గోచీలే! చిన్నపిల్లకి వంటినిండా బట్ట లేమిటి నా పెట్టి! వసువులు రాసుకోని వజ్రపండులాగ మిసమిసలాడుతూ వాళ్ళంతా కనబడితేనే ఆ తుడు పిల్లకి అందం. ఓ పెళ్ళిళ్ళకి, పేరంటాలకి, కార్యాలకి, కథలకి పెళ్ళివప్పుడు లంగాలూ కబ్బాలూ తొడుక్కునేవాళ్ళం. ఇవ్వసంతా తెనుగు మీరిపోయారు.”

“గోచీలు గొడవలో పడినా” అన్నాడు మునిమనసురడు.

“తవ్వ అలాగే చెప్తుంది. చెప్ప చెప్ప తవ్వా” అన్నాది మునిమనసురాలు. కణ కణలాడుతున్న నివ్వలతో పెద్ద మట్టికుంత టిని మగ్గి పెట్టుకుని తవ్వా మనలూ తెల్లవాడగుమన వచ్చగా మామన్నాడు. తవ్వ తాపీగా ప్రారంభించింది.

“ఈలోకి ఎరకలాళ్లు కర్తవీకాచి ఉన్నట్టు నల్లకూనలూ వట్టుదారాలూ తీసుకొచ్చారు. వాగు నెలపెట్టి పుచ్చుకున్నాం.”

“వోడంలే?” మునిమనసురడు అడిగేడు.

“వోడంలే తెలియదురా నాగమ్మా. ఇవ్వకు పట్టుల్లా పిల్లకి ఏమీ తెలియవు! వోడంలే ధావ్యం. నెలపెట్టితేనే ఏవోళ్లు వేసా కొనుక్కోతం. ఎరని రాగిపెట్టు కంటబడేదికాదు. గరి నెలకొద్దీ, పుట్టకొద్దీ, యింటినిండా దినుసులుండేవి. ఎన్ని పుట్టు కొలిచిపోసినా కొంతటి వదిరావాయిలు

చాగంటి
సోసుయాజులు

చేరినా పెట్టేవాడుకాదు. సంవత్సరానికి ఐదురూపాయలు - ఐదుంటే ఐదురూపాయలు - పన్ను కట్టకోలేక మా మేనమామ ఏదైనా కాల భూమి కొనుగోలుచేస్తాడు”

“తవా తవా తుమ్మలకుల మరచి పోతున్నావు,” అన్నాడు మనిమనవడు.

“తవ్వ అలాగే చెపుతుంది. చెప్ప చెప్ప తవా,” అంది మనిమనవరాలు

“నీకంటేయింది జేగంట వల్లపోతుంది” అన్నాడు మనవరడు. వాళ్లనాన్నగారు నట్టింట్లో ధావలి కట్టుకుని, ధావలి కప్పుకుని, చేవుడు పట్టుకొనిగా కూర్చుని ‘కలియుగ ప్రథమపాద’ అని ఏనాడో చేతతార్చన సంకల్పించాడు. వాళ్లమ్మ బామ్మ రెండు పెదాపాయ్యలు బండెడు కర్రలతో ముట్టడించి వంట వండేస్తున్నారు. తెలవాడయ్యామన రోడ్లో పిండివంటనో వంట వండుకుని చేతతానైవేద్యాల పెట్టి నూర్చోదియోనికి పూర్వమే ధనుర్మాస మంత భోజనాలు చేసేవారు. వాళ్లనాన్న జేగంట కొట్టరా అంటే పూజ పూర్తై భోజనం దగ్గరపడ్డాడన్నమాటే.

ముత్తవ్వ మళ్ళి మొదలెట్టింది.

“ఇత్తడిరెక్కయిచ్చి కంసారిని పుస్తెలు చెయ్యమన్నాను. అలాగే నమ్మా అని కంసారి నిలుచున్న పాకంగా మధ్యని ఎర్ర పొళ్ళు వేసి పుస్తెలు చేసి పెట్టేడు”

“కంసారికి వొడ్ల ఇచ్చారా? అన్నాడు మనిమనవడు. ముత్తవ్వ మొహంబూది ముడతలన్నీ గర్వంతో నిండిపోయాయి.

తోంభెల్లి తొక్కు పులికొడలాగ మొహం పెట్టుకుని చెప్పింది.

“వోడు ఇవ్వడం ఖర్చుమేం? ఊళ్లో కంసారి ఊరికే చేసి పెట్టేడు. మా నాన్న మరణ్యురకాగు కరణంగాడు. గడగపలాడి పోయేవారు అధికారంతా మాయం చేసే బస అంతా పెట్టినాకిరి చెయ్యలసిందే. ఏదికావలసివచ్చినా కాకిచేరి కబురంపేరే చాలు జెల్ల పుడిమ్మలు, నేతికుంపలు పర్వం - దినుసులన్నీ వొచ్చి పడిపోయేవి. శుభకార్యమంటే ఇహ చెప్పతరంకాదు. మానాన్న ఏలుబడి మాగొప్ప ఏలుబడి. జిల్లాకే పేరుమోసిపోయేడు. ఏనాడున్నాడో ఏలోకంలో ఉన్నాడో! ఎక్కడికేమి వెళ్ళడం లే రండెడ్డ సనారి బండి ఘల్లు ఘల్లు మని మువ్వలు మోచుతూ రీతిగా వెళ్ళేది ముంగు దివిలు పట్టుకుని ఇద్దరు చాకళ్ళు పరిగెత్తేవారు. చెయ్యిమంది వెంటవెళ్ళేవారు. ఇదిగో మా అన్నవమ్మలు చేతకులా మిరాసి వోదులు

కుని ఉద్యోగాల్లో ప్రవేశించారు. బూరల్లోనూ బొబ్బిల్లోనూ గిన్నె తేసి నెయ్యి దిమ్మరించుకోనేనాళ్ళం - ఈ తర వాత పట్నా వొడ్లలోకి మిలి గరిపెడు నెయ్యికి మొహం వాచిపోతున్నాము.”

“తవా తవా నేతుల గొడవలో పడి పోయావు,” అన్నాడు మనిమనవడు.

“చెప్ప చెప్ప తవా,” అన్నాది మని మనవరాలు.

“ఏం చెయ్యమన్నావురా మా తండ్రుల నాడు నేతులు తోగేము. బాపక మెస్తే వొళ్ళు ర్దులుమంటుంది. మా తాత తండ్రుల యిలు తాతేకుల మిద్దెయిస్తే. వాస తర వాత వాడ; వాస తరవాత వాస. వాలుగు వాసల యిలు ముప్పైరెండు గదులుండేవి. మా తండ్రులనాటివాకా సమిష్టిగా ఏక కుటుంబమే. నిత్యం పెళ్ళివారిల్లలా గుండేది. వొడ్లం ఎప్పుడూ బిందెలతో వార్చుడమే. ఆ వంటలూ వార్చులూ ఇప్పుడు లేనేలేవు ఆడవాళ్ళలో ఆ జవ సత్తువలూ లేవు. ఆ మనుషులూ ఆ అభిమా నాలూ అన్నీ వెళ్ళిపోయాయి యింట్లో మా ఆడపిల్లలకి వేరే బొమ్మరిల్లు ఉండేది. ఆడపిల్లలు బొమ్మల పెళ్ళికు చేసుకుంటారని పెద్దవాళ్ళే బొమ్మరిల్లు కట్టించారు లక్క ప్రంభలతో పెద్ద పందిరి, పందిరికింది పెళ్ళి తీమా మా తాతలనాటినుంచీ ఉంది. మా తాతల అప్ప చెల్లెళ్ళు, మా మేనల్లుల వాళ్ల నాడు వాళ్ళు ఎన్ని పెళ్ళిళ్ళో పండిల్లో చేసుకున్నారు. మానాడు మేమూ చేసు కున్నాము. బొమ్మల పెళ్ళి బొమ్మల పెళ్ళి లాగ చేసేనాళ్ళమా? నిజం పెళ్ళిలాగే యధా విధిగా అన్ని తంతులూ జరిపి ఐగురోజాలూ వెనుపరయంగా చేసేవాళ్ళము.

కుడిగోధారివామ సంవత్సర టైకాళి బహుళ విదియ అదివారం మా అక్కయ్య వివాహం నిశ్చయమైంది. ఆ పెళ్ళిలోనే మా ఆడబొమ్మకి మా వొడిస మొగబొమ్మకి పెళ్ళి చెయ్యడానికి నిశ్చయ తాంబూలాలు మా వొడినా నేనూ ఇచ్చుకున్నాము. పండిట్ల మా అక్కయ్య పెళ్ళి అయిన మరీ వాలుగు ఘడియలకి మేము మంచి ముహూర్తం చేశాము. మా బొమ్మల పెళ్ళికి ఒక టకొరామేళం వీరజాలతో సహా మా నాన్న ప్రత్యేకం ఏర్పాటు చేయించాడు - పిల్లలు సరదా పడుతున్నారంటే మా నాన్న కొంపమీది కోతిని తెప్పించి అక్కడ పెట్టే వాడు. పెళ్ళికి కొనుగోసిన సమస్త వస్తుజాలం బొమ్మరింట్లో ఉండేది. ఊరేగించడానికి

మా మనవమ్మలనాటి లక్కపల్లకి చూవాకా ఉంది.

ఏత గంగడు నేత తాటిమట్ట కొట్టి తెచ్చి పెట్టేడు. పచ్చగా బంగారంలాగ మెరుస్తున్న పెడల్పాటి తాటిరేకులతో బొమ్మరిన్ని చేశాము.”

“అత్తా! ఇంత పెళ్ళి తాటేకు బొమ్మ లకా?” అని ఏవగించుకొన్నాడు మని మనవరడు.

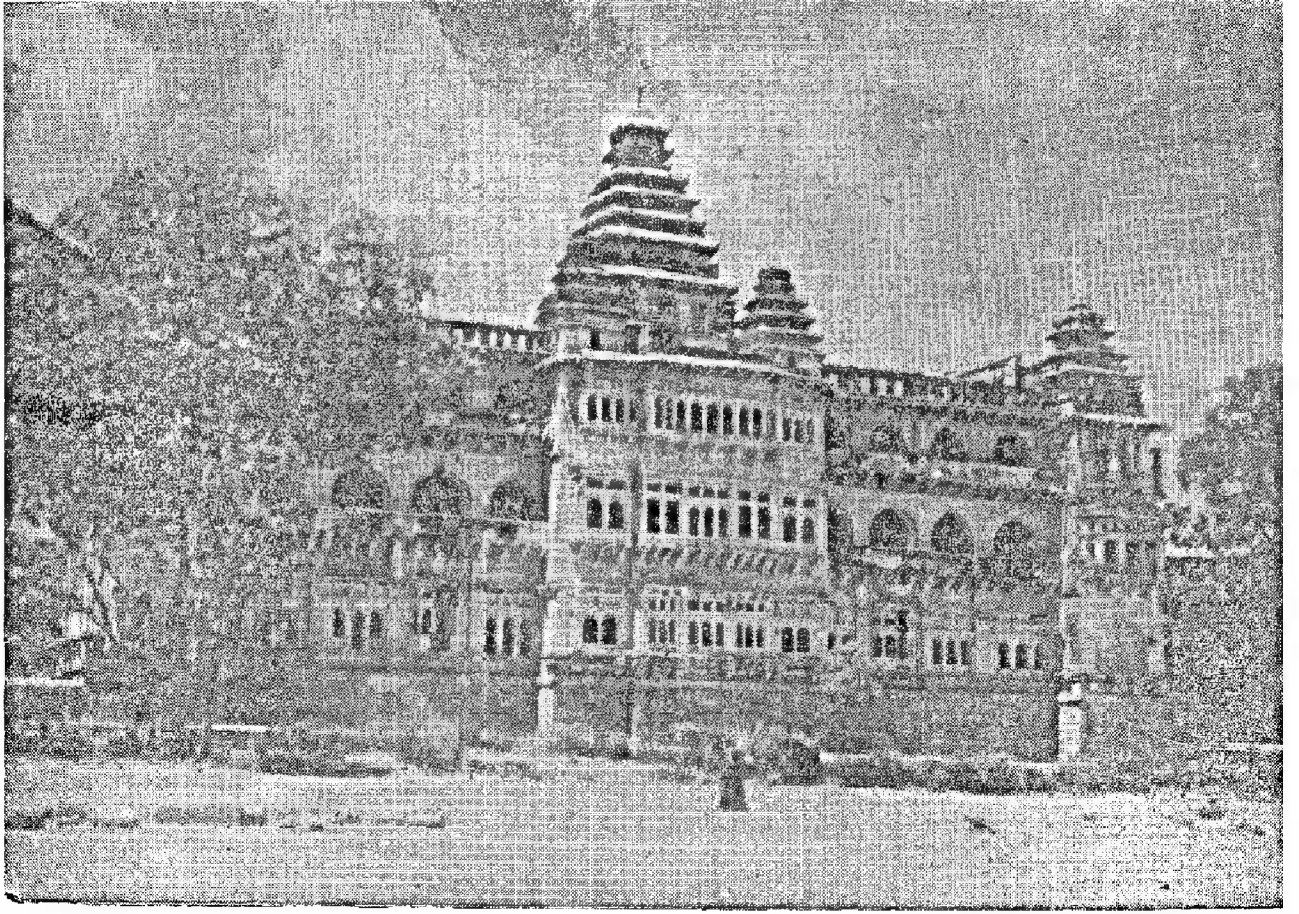
“తాటేకులకేనేం? ద రీ ద గ ర క పెళ్ళి పట్టుపరికిణీ కట్టా పెళ్ళి కూతురికి, చెమ్మ ముఖములకొంటు పెళ్ళికొడుక్కీ కుట్టించి తొడిగేము. ఐతే అవి ఎదురుసన్నాహానికి ముత్యాల పల్లకిలో ఊరేగించడానికిమాత్రమే... మధుపర్కాలు కట్టినదగ్గరనుంచి - దీక్షా వస్త్రాలకదూ - వాటితోనే ఊరేగించే వారము. పసుపు నలుగులు పెట్టి మంగళ స్నానాలు చేయించినదగ్గరనుంచి తాటేకు బొమ్మరినా కళకళలాడితూ ఎంత బాగుండేది! పెద్ద పెద్దవాళ్లంతా ఎంతో మెచ్చు కున్నాడు. ఇంత చిన్న పిల్లలు ఎంత బాగా చేశారంటే ఎంతబాగా పెళ్ళి చేశారని అంతా ముక్కుమీస వేలేసుకొన్నారు. లగ్గం మొదలు నాగవెలిచాకా ఏవొక్కటి వొడిలి పెట్టలేదు. ఎప్పుడేది చేస్తారో మాకు తెలియకపోలేకదా?”

పాటలతో పెళ్ళిపందిరి ఎగరగొట్టేశాము. ఎన్నెన్ని పాటలు! బొమ్మ పెళ్ళికిని - చదువుల రావుకదా! - నోటితోనే అన్ని పాటలూ చెప్పించుకొన్నాము. నలుగుల పాటలు, ద్వారబంధదగ్గరపాటలు, మంగళ హారతులు, అలకపాస్తుదగ్గరపాటలు, అంప కపు పాటలు ఇన్నీ అన్నీనా? ఎక్కడా - ఒక్క వరస - తప్పిపోకదా - ఏసమయంలో - ఏది పాడాలో - అది పాడి - చేబాచునిపించుకొన్నాము.

అక్కయ్య పెళ్ళికి పెదపండ్లలో నాగవెలి బాజా వాయిచాడు. నాగవెలి బాజా స్వరం వింటే నేకళ్ళు చెమరుస్తాయి. మేమూ పెళ్ళి కూతురి అంపకాలు పెట్టే శాము. ఇహ నాకు దుఃఖమగిందికాదు. ఏడుపు ఏడుపు ఒకటే ఏడుపు! ఎంతమంది ఓచార్చినా ఏడుపు ఆగింది కాదు!”

“బొమ్మని అంపకం పెట్టినా ఏడుస్తారా? అన్నాది మనిమనవరాలు.

“ఏడుపాచ్చిసింది చానంతకకే! నా కెవ్వరూ చెప్పనయినానే పెళ్ళి కూతురు బొమ్మ నాది. పెళ్ళికొడుకు బొమ్మ మా వొడినది. అదీ నాయాడుకే. వియ్యపురారి తనం ఇంత అంత చేసిందా? అలకల కూలమ్మ అంటే అదే నెయ్యి వియ్యి

చంద్రగిరి మహాలు

కొండకొనల మధ్య కొలువుతీర్చిన కోట
దండి గుండెల మహా వీరులుండిన కోట
ఇది తెనుగు రాజుల చంద్రగిరి కోట
ఎదనుకత్తులు మండి మెరసె నిచ్చోట!
తలవాల్చి ఎరుగని రారాజు వోతె
విలసిల్లియున్నదీ రాజభవనమ్ము
ఇది ఏమి గాంధీర్య మిది ఏమి హానులు
ఇది తెనుగు రాజుల చంద్రగిరి మహాలు!
ఏ బుటు నిలిచెనో ఆ బురుజుపైన
ఏ భటుడు నడిచెనో ఆ కోటపైన
ఏ రాణి వారాణి రాలెనో యిచట
ఏ రాజు మీనమ్ము త్రిప్పెనో యిచట
కోటలో కోనేరు, కోనేరులోన
కొల్లగా పూచిన అల్లి తామరలు
ఏ రాణి మెకలోన చెన్నులొకినవో!
ఏ రాజు కర్ణభూషణుగ మెరిసినవో!

శత్రువీరుల నెల్ల చీల్చి చూడడి
సమరరంగమునుండి మరలి ఏ తెంచు
ఏ రాజుపై నిచట పూలు కురిసినవో
ఏ రాణి కన్లు కాంతులనుచిమ్మినవో
ఆ వేడ్కలన్నిటిని ఎవరు చూచారు?
ఆ గాధ లన్నిటిని ఎవరు చెబుతారు?
నరుని దల్పాయువు, మరచిపోయాడు,
గిరులునూ, తరువులూ మాట్లాడలేవు.
రావోయి తమ్ముడూ! రావమ్ము చెల్లి!
భావించి మొకసారి మన పూర్వగాధ
తలచుకుంటే బాధ రాము పొమ్ముంటు
అలిగి కూచోకండి! కదలి రారండి!
కోటలోపల కలధు బక పెద్దతోట
తోటలో నున్నది మన రాజమహాలు
మీర లొకవరి దాని చూచిన చాలు
మెదలు మీ మదిలోన అది పవలు రేలు.

మధురాంతకు రాజారాం

బొమ్మల పెళ్లి

రింపులు వియ్యారించుకొని ప్రాణాలు రాచి అంపాని పెట్టింది. అప్పగింకలవేళరాగానే 'వెళ్లిపోతాం బట్టి కట్టించియ్యండి' అని గంగవెలు తెల్పించింది. నామాత రతా రింటి కెళ్లిపోతోందిరా అని నేనొక్కటే వీడుతు!

ఆ బొమ్మల పెళ్లితో నా సరదాలన్నీ సరి. మరి నాలుగునెలలైనా తిరక్కండా నా పెళ్లి అయిపోయింది. అనుకోకండా నాకు కళ్యాణ ధార కొట్టుకొచ్చింది." అని జాలిగా చెప్పింది ముత్తవ్వ. ఈ కళ్యాణ విషయం సంతోషంగా చెప్పలేదు!

"బొమ్మల పెళ్లి సరదాగా అయింది. తిరవారి నీకు పెళ్లింది," అన్నాడు మని మనవడు.

"పెళ్ళి అయింది నాయనా! అడదాని బతుకంత హీనం మరొకటి లేదు" అంది ముత్తవ్వ.

"తివ్వ నీ నున్న ముసీలి మొగుడికిచ్చేరు కదూ?" అన్నాది మునిమనవరాలు.

"మొగాడికి ముసీలేవెటితెల్లి అడదాని కైదో తనం ఉండాలి కానీ," అన్నాది ముత్తవ్వ.

"మీ నాన్న అంత గొప్ప కరణంగారు కదా ముసీలాడి కెందుకిచ్చాడు?" అనడిగింది మునిమనవరాలు.

"ఇవ్వక తప్పకుండా? ఆయనెవరో అనుకున్నారా? మా పెద్దమేనత్రి పెద్ద కొడుకు. నడివయస్సులో పెళ్లాం చచ్చి పోయింది. ఉన్న మేనమామలకుతుళ్ళలో పెద్ద కాన్ని నేనే. వాణ్ణి యింటివాణ్ణి చెయ్యకపోతే ఎలాగ అని మానాన్నే నడుం కట్టుకుని చేశాడు. ఆరోజులూ అభిమానాలూ వేరు. ఇప్పుడు ఆ మేనరికాతే కాక తన్ను కంటున్నార" అన్నాది ముత్తవ్వ.

"గొడవ గొడవ చేస్తున్నావు. ఓ మూల నుంచి తెల్లారిపోతున్నాది" అన్నాడు ముని మనవడు. వాడికి ముత్తవ్వ పెళ్లిగొడవ బోధపడలేదు.

"తెల్లారే పోయింది!... నాయన్నాయన ఒక్కసారి వీపు గోకి పెడుదూ చివచివలాడిపోతున్నాది. దబ్బు దబ్బున చెప్పేస్తాను" అన్నాది ముత్తవ్వ. "గోకుతాను

చెప్పి" అని మనవడు వీధంతా బయటా బయటా బిక్కిరిశాడు. "వచ్చేస్తోయ్! ఇకా చాలు. వీధంతా రానీ," అన్నాది ముత్తవ్వ.

"పెళ్లి పూర్తయిందా? ఇకా చెప్పి. కేగంట చేశావున్నాది," అన్నాడు మనవడు. వాళ్ళ నాన్న సున్యరంతో కంకం బాగా ఎత్తి తొలగిస్తూ చెబున్నాడు. మహా సైబియానికీ కంటకాలన్నీ వాళ్ళయ్య నట్టింట్లో తెచ్చిపెట్టింది. బుడబుడలా వాడు ఏ వీధిలోనో బుడబుడ బుడక్కంటు న్నాడు. దేవాలయంలోంచి గంటలు కేగంటలు బయల్దేరాయి.

"ఎవరెవర పోయిఉంటే వాళ్ళు. ఆచారిగారు దత్తం ఆనం చక్రపాంతరి పోయిగా పెడతారు" అన్నాడు ముని మనవడు.

"మనింట్లో వీడికంట తేకపోతే కదా?" అన్నాది మనవరాలు.

"తివ్వ చెప్పి చెప్పి" అని తొందర పడ్డాడు మనవడు. ముత్తవ్వ కుంపట్లో నిప్పులన్నీ కూడదీసి నుక్కా మొదలెట్టింది.

"ఇకా నేనుండి? అయిపోయింది. నాగ విల్లి కాకా వాయింటిగాము. తెల్లవారు ఝామున పిల్లలందరినీ దబ్బదా లేపిసి దబ్బా దబ్బన చద్దన్నాలు పెట్టేశారు. మేము వాణ్ణాలు తింటూఉంటే వీధిలో భజం త్రియ చూరెత్తుతూ వాయించారు బాకా లతో. మేము మాడికండానే పెళ్లికూతుర్నీ పెళ్లికొడుకునీ సవారిలో ముందు పంపిం చేశారు. మేము వీధిలో కొచ్చేసరికి వీధి విండా రెండెడ్ల గూడుబండ్లు పూసేసి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. గర్భిణీ స్త్రీలకి ప్రత్యేకంగా మేసాలు పండిట్లో ఉన్నాయి. మమ్మల్నూ రెండెడ్ల బండిలో కుక్కిరారు. మాకు జాపకం లేకపోయింది. తొందర తొందర. ఏమైతా తోనేనా? ఇకా బట్టి కడలదానికీ సిద్ధంగా ఉన్నాయి. మా వాడి జాపకం మొచ్చింది. ఏవెటి సాధనకంటే ఏవెటి సాధనం అనుకొని ఏం బుద్ధి అంటే ఏం బుద్ధి అనుకొని నుంజాటన పడిపోయాము.

బండి గూడునుంచి జీత ముక్కలో పెట్టుకుని "హేచ్చిం" అని కుమ్మేసు. ఇకా వరసగా కుమ్మే తరవాత కుమ్మే కుమ్మే తరవాత కుమ్మే ముక్కు బట్టి తీసి వచ్చేయి.

మా నాన్న పెద్ద చేపాటికర వట్టుకుని దుట్ట కాలుస్తూ పండిట్లో నిలబడి అంజనేయ నమస్కారం చేస్తున్నాడు. 'ఎవరెవర

చెడతారా కుమ్మేయి!" అన్నాడు. ఒక కక్క నేనని తెలిస్తే చాకచాల్చేదిని భయం, ఇంకో కక్క కుమ్మేలు నాన్న చెప్పిలో పడ్డాయని సంబరం! కుక్కిన పేనులాగ కిక్కిరుమనకండా మాడు న్నాను. ముక్కులో దురద వాడలక నుక్కా కుమ్మేస్తూఉంటే ఓ బలవంతాన అవుకొని చచ్చాను. అంతా మొహమొహాలు చూసు కొన్నారని విపరిసలాడారు.

"నయమే పెళ్లికొడుకు పెళ్లికూతురూ పెళ్లి పోయారు" అని నమోదాయించు కొన్నారని.

"కుమ్మేకుమ్మేమని చెడతకుమ్మేలు దిగం డెంతాబట్టి అన్నాడు మానాన్న. గోల గోల అయిపోయింది. అంబర్నీ దిసి అంద రిది కాళ్ళు కడుక్కొనుని కూడో పెట్టారు."

"ప్రయాణానికి సిద్ధం గాఉంటే బుద్ధి జానంలేకండా ఎందుకూతుమ్మేవు? నీ బుర్ల చీరగొట్టవలసింది" అన్నాడు మునిమనవడు.

"ఏను ఏను చెప్తుంది," అన్నాది ముని మనవరాలు. మనవడు అన్న మాట ముత్త వ్వకి మహాకోపం వచ్చింది. ఆనాడు వాళ్ళెవరో అన్నట్టు ఈనాడు మనవడు బుద్ధి జానం లేదంటే ఉక్రోధం వచ్చింది. పెద్దగొంతుకతో పళ్ళు కొరుక్కుంటూ మన వడిమిదాది నిరుచుకుపడ్డాది.

"భద్రవా ఎందుకు కుమ్మేనా? నీ సామేం పోయింది. గండక తీర మా కొచ్చిపడ్డాది. ఇంత బొమ్మల పెళ్లి చేశామా? పెళ్లి కూతుర్నీ పెళ్లికొడుకునీ గృహప్రవేశానికి తీసికెళ్ళాలా? ఆ బొమ్మలు బొమ్మరింట్లో ఉండిపోయాయి బండెక్కి మేం కూచు న్నాము. దాంతో ప్రయాణం వో ఘడియ అగిపోయింది. దబ్బుదబ్బున బొమ్మరింట్లోకి పరిగెట్టేము. బొమ్మలు, సవారి, మిగతా సరంజాము పెద్ద రంగురంగుల తాళేసుల బుట్టలో పెట్టి సిద్ధంగానే ఉంచాము. అది పట్టుకు పండిట్లోకి పరిగెట్టేము" అని ముత్తవ్వ ఎందుకు కుమ్మేందో చెప్పింది.

కుమ్మేలమాటైపోగానే క్షీరాన్నంలో ఏలక వళ్ళ వాసన ఘుమఘుమలాడుతూ తవారాలోకి వచ్చింది. వాళ్ళ నాన్న జీత తార్చనమాత్రం "పాపాత్యా పాపసంభ వా"లో పడి "రక్షరక్షో మహేశ్వరా" అన లేచి.

మోటార్ న్యూడియో, ఏలూరు

అల్లిస్సు లి అఫ్ఫిషియల్సు సుప్రసిద్ధమైన కండ్రాప్టలకు కలిసి మున్దరేమైన ఫ్యాటకలకు మెసిన్ల మెండకు నేడే యీలూరు పరిచతులకు లభిస్తు ఉండును

అంజనేయ సంతక గూడు పండ్ల సాదా

అంజనేయ కుటుంబం లెడతమము

కౌన్మస్	బట్టా హాట్ లైన్ - 0-0-0
కర్రజ్జ	గోడవ హాట్ లైన్ - 0-0-0
బాలక్స్	ఎర్రవ హాట్ లైన్ - 0-0-0

మా మందుల పూర్తి కారితాకు లాభముది
మొత్తం 35 సెంటి, బండికి వేరే, మనము 1 నిమిషము

మార్టిన్ రాట్నర్

మూలం: ఆర్. ఎమ్. బాలన్ట్రన్

12

సన్యాసి కుటీరంలో మార్టిన్, బార్నీ చాలా వారాలున్నారు. సన్యాసి చెప్పే వింత విషయాలను వింటూ, అతడు ఆహారార్థం వేటకు వెళ్ళినప్పుడల్లా తాముకూడా వెడుతూ గడిపారు. అరణ్యాలలోకి వేటకు వెళ్ళినప్పుడు అనేక చిత్ర వృక్షాలు, జంతువులు, పక్షులు కనబడేవి. అప్పుడప్పుడు ప్రమాదభరితమైన సాహసాలు చేసేవారు.

ఒకరోజున సన్యాసి మామూలుకంటే పెందలకడనే తన మిత్రులను మేలుకొలిపాడు. త్వరగా సిద్ధం కావాలనీ, ఆరోజు చాలాదూరం వెళ్ళదలచుకున్నాననీ చెప్పాడు. మార్టిన్, బార్నీ త్వరత్వరగా ప్రాత్రోజనం ముగించి బయలుదేరారు.

సన్యాసి జోడుగుళ్ళ తుపాకి తీసుకుని బుజాన వేసుకున్నాడు. మందుగొట్టం, తూటాలనంచీ మెడకు తగిలించుకున్నాడు. అతనిదగ్గరనుంచి బార్నీ కొంతమందు, తీసుకుని తన పిస్తోలు నింపుకున్నాడు. వేటకు పనికివచ్చే పొడుగాటి ఖడ్గాన్ని సన్యాసి బార్నీ కిచ్చాడు. అటువంటిదే చిన్నకత్తిని మార్టిన్ కిచ్చాడు. మార్టిన్ కు వేరే ఆయుధాలేమీ లేవు కనక విల్లు, బాణాలు ధరించాడు. వీటిని ఉపయోగించడం మార్టిన్ సన్యాసివద్దనే నేర్చుకున్నాడు.

ఈవిధంగా ఆయుధధారులై ముగ్గురూ బయలుదేరారు. సన్యాసి ఎప్పుడూ లేనిది ఒక బల్లెంకూడా తీసుకొచ్చాడు. ఇది దేనికని బార్నీ అడిగాడు.

“ఈరోజున పెద్దపులిని చూద్దా మనుకుంటున్నాను. నిన్న ఒక పులి నా ఆవులు పెరిగే లోయలోకి పోవడం చూశాను. దాన్ని ఈరోజున సంహరించాలి. మార్టిన్! ఇవాళ నీకు నా ఆవుల్ని చూపిస్తాను,” అన్నాడు సన్యాసి.

దట్టమైన వృక్షజాలంతో నిండిన అరణ్యంలో ముగ్గురూ ఇంకా ముందుకు నడిచారు. ఎక్కడ చూసినా వివిధ వర్ణాలలో ప్రకాశించే చిలకలు కనపడ్డాయి. అవి ఒకటే గోల చేస్తున్నాయి. వాటి రొదతో అరణ్యమంతా మారుమ్రోగిపోయింది. వాటి గోల తగ్గించాలని కాబోలు మార్టిన్ రాళ్ళు రువ్వాడు. గోల తగ్గడం బదులు ఎక్కువైంది. ఇకలాభం లేదని అతడు వాటి మానాన వాటిని వదిలేశాడు.

సూర్యుడు నడినెత్తికి వచ్చేవరకూ మన బాట సారులు నడిచారు. ఎండ మరీ తీవ్రంగా ఉంది. అందుచేత ఒక విశాలవృక్షంకింద విశ్రమించారు. అరణ్యంలో రొద క్రమంగా తగ్గిపోయింది. పశు పక్ష్యాదులు ఎండ వేడిమికి తాళలేక తమ తమ నివాసాలు చేరుకుని నిశ్చలమయ్యాయి.

అనువాదం : నండూరి రామమోహనరావు

మార్టిన్ రాట్లర్

జ్వంగా కూర్చున్నాయి. బాటసారులు తమతో తెచ్చుకున్న తినుబండారాలు ఆరగించి మళ్ళీ నడిచారు.

ఇంతలో బార్నీ మాత్రుగా అగిపోయి “అదేమిటి?” అని అరిచాడు. పిస్తోలు తీసి గురి పెట్టాడు. మార్టిన్ కూడా వింటికి బాణం సంధించాడు.

వారి కొక పది అడుగుల దూరంలో భయంకరాకృతిగల ఒక తొండ ఉన్నది. మూడడుగుల పొడుగు ఉన్నది. తోక ఇంకా దీర్ఘంగా, బలంగా ఉన్నది. తల వికృతంగా ఉన్నది. మార్టిన్, బార్నీలు దాని మీదకి బాణం గాని, తుపాకిగుండు గాని వదలకముందే సన్యాసి తన తుపాకిని, ఈటెను కిందపడేసి, పరుగున పోయి తొండ తోకను పట్టుకుని, ఎత్తి గిరిగిరి తిప్పి నేలకేసి కొట్టాడు. తల పగిలి అది చచ్చింది. మార్టిన్, బార్నీ ఆశ్చర్యంతో చూశారు.

“ఇది ఏమంత పెద్ద తొండ కాదు. పెద్దవి అయి దడుగుల పొడుగు ఉంటాయి. కాని ఇవి నిరపాయకర జంతువులు. తోక ఒక్కటే వీటికున్న ఆయుధం. దాంతో కొట్టాయంటే ఇంకేం లేదు. అయితే నేను పట్టుకున్నట్టు గభాలున పట్టుకుంటే ఏం చెయ్యలేవు. అన్నిటికంటే ముఖ్యం ఏమిటంటే, ఈ తొండమాంసం కోడి మాంసం మాదిరిగా మహా రుచిగా ఉంటుంది,” అంటూ ఆ తొండను ఇతర జంతువులేవీ తినడానికి వీలేకుండా దానిమీద పెద్దరాళ్లు వేసి కప్పిపెట్టాడు.

“తోక పుచ్చుకుంటే ఏం చెయ్యలేదని మీరూ, బార్నీ అనుకుంటే అనుకోవచ్చు. కాని కేవలం తోక పుచ్చుకుని మీలాగా గిరిగిరి తిప్పగలనా దాన్ని?” అన్నాడు మార్టిన్.

“నువ్వే కాదు, నేనూ తిప్పలేను,” అన్నాడు బార్నీ.

“మరేం ఫరకాలేదు. ఒకటి, రెండేళ్లలో నువ్వు మాఅంత బలిష్ఠుడి వౌతావు. అప్పుడు ఇలాంటి తొండల్ని రెంటినైనా తేలిగ్గా తిప్పగలవు” అని సన్యాసి మార్టిన్ బుజంమీద తట్టాడు.

ఇలా మాట్లాడుతూ వారు చీకటిగా, ఇరుకుగా ఉన్న కారణ్యంలోకి ప్రవేశించారు. పొడలను, తీగలను రహస్యకొనిపోవడం చాలా కష్టమైంది. అవసరమైనప్పుడు

దాటుకొని కొంచెం తెరపిగా ఉన్న ప్రదేశంలోకి వచ్చారు. అక్కడ మహాన్నతమైన వృక్షసముదాయం కనబడింది.

“అవి చూశారా? అవే నా ఆవులు!” అన్నాడు కొన్ని వృక్షాలను చూపిస్తూ. పొడుగ్గా, నిటారుగా తీవిగా ఉన్నాయి = వృక్షాలు “చాలా మంచి ఆవులు” అంటూ సన్యాసి కత్తితో మానుమీద గంటు పెట్టాడు. “వీటికి మేత వెయ్యనక్కరలేదు. పోషణ చెయ్యనక్కర్లేదు. అయినా పాపం ఎప్పుడు పడితే అప్పుడు పాలూ, మిగడ సమృద్ధిగా ఇస్తాయి.”

గంటు పెట్టినచోట సన్యాసి ఒక కొబ్బరిచిప్పను పెట్టాడు. ఆ చిప్పలోకి చిక్కిని, తెల్లని పాలు మెలిగా కారాయి. కొన్ని నిమిషాలాగి సన్యాసి ఆ చిప్పను తన మిత్రుల కిచ్చాడు. “ఇటువంటి మిగడ జన్మలో ఎప్పుడూ తినలే”దంటూ ఇరువురూ దాన్ని తిన్నారు.

బెజిల్ దేశపు వృక్షాలన్నిటిలోకీ పాలచెట్టు అత్యద్భుతమైనది. దీని పండు చిన్న ఆపిల్ పండువలె ఉంటుంది. తినడానికి అతిరుచ్యంగా ఉంటుంది. దాని కలపకూడా దృఢంగా ఉండి, గట్టి పనిముట్లకు, సామాన్లకు పనికివచ్చేదిగా ఉంటుంది. ఈ వింతచెట్టు నిశేషాలన్నిటికీ తలమానికమైనది అందులోంచి వచ్చే పాలు. బెరడుమీద కత్తితో కొట్టగానే చిక్కిని పాలు స్రవిస్తాయి రుచికి అచ్చగా ఆవుపాలవలెనే ఉంటాయి. వాసన మాత్రం అదోమాదిరిగా ఉంటుంది. అయినా అది మంచి వాసనే కాని చెడువాసన కాదు. టీలో గాని, కాఫీలోగాని ఈ పాలు వాడుకోవచ్చు. అయితే మరీ చిక్కిని పాలు కావడంవల్ల కొంచెం నీళ్లు కలిపి వాడుకోవాలి. ఈ పాలను గాలిలో ఉంచితే త్వరగా గట్టిపడిపోతాయి. అలా గట్టిపడినప్పుడు దాన్ని శుగురుగా వాడుకోవచ్చు.

మన పాంథులు కావలసినన్ని పాలు త్రాగి, నేడదీరి మళ్లీ ప్రయాణం సాగించారు. కొంతసేపట్లో ఒక పర్వతశ్రేణిని సమీపించారు. సన్యాసి తుపాకిని తీసి చేత్తో పట్టుకుని ఒక కొండపైకి దారితిక్కాడు. ఆ

కొండకు ఒక చివర కొన్ని గుహలున్నాయి. గుహ ద్వారాలవద్ద లతలు, పొదలు పెరిగి దారి నిరోధిస్తున్నాయి.

ఈట మొనను వాడిగా ఉన్నదో లేదో పరీక్షిస్తూ, నన్యాసి ఇలా అన్నాడు: “ఇప్పుడు మనం జాగ్రత్తగా ఉండాలి. ఈ గుహల్లో ఎక్కడో ఒక పెద్ద పులి ఉండాలి. నిన్న చూశాను. ఉందో మరి, వెళ్లి పోయిందో.”

తుపాకిని ఒక రాతికి ఆన్చి బల్లెం ఎడమ చేత్తో పట్టుకుని, ఒక గుహలోకి రాయి విసిరేశాడు. రాయి గుహలోంచి గోడలకి కొట్టుకుని ఖంగున మ్రోగింది.

“ఇంకా ఇక్కడుంటుందా పెద్దపులి? ఎప్పుడో పోయిఉంటుంది,” అన్నాడు బార్నీ.

“ఉవ్. మాట్లాడకు. తక్కిన గుహలు కూడా చూడనీ” అని మందలించాడు మార్టిన్.

ఈ మాటలు వినకుండానే నన్యాసి మిగతా గుహల్లోకి కూడా రాళ్ళు విసిరేశాడు. కాని పెద్దపులి జాడ తెలియలేదు.

“ఆ మొదటి గుహలో ఉండేమో పులి,” అని బార్నీ అటువైపు వెళ్లాడు. “అరె. ఏమిటది. ఇటు రండి. ఇది వజ్రాల గనిలాగా ఉంది. ఈ గుహలో చూడండి, రెండు వజ్రాలు మెరుస్తున్నాయి—”

బార్నీ చెప్పేది పూర్తికాకముందే దూరాన ఎక్కడో ఉరిమినట్టు ధ్వని వచ్చింది. అతన్ని బలంగా వెనక్కి లాగివేసి, నన్యాసి తను ఆ గుహముందు నుండి రుడైనిలబడి, బల్లెం సిద్ధంగా పట్టుకున్నాడు.

“మార్టిన్! ఆ గుహలోకి ఒక బాణం వెయ్యి,” అని నెమ్మదిగా అన్నాడు.

మార్టిన్ బాణం వేశాడు. తక్షణమే అందులోంచి మహాభీకరమయిన గర్జన వినబడింది. ఆ గర్జనకి చుట్టుపక్కల చెట్టుచేమలు కదలాడాయి. కాని నన్యాసి ఆవంతైనా భయపడలేదు. శిలావ్రతిమలాగా దృఢంగా, రొమ్ము ముందుకు విరిచి, ఒక కాలు ముందుకు పెట్టి నుంచున్నాడు.

మొదటిగర్జన ఆగిన తక్షణమే మళ్ళీ గర్జారంభ పడితలుగా వినబడింది. గుహలోంచి ఒక పెద్ద వ్యాఘ్రం పరుగెత్తుకు వచ్చి నన్యాసిమీదికి లంఘించింది. నన్యాసి కనురెప్పయినా మూయలేదు. ఒక పెండుకవాసి ముందుకు వంగాడు. బల్లెం ఝుయ్యిన పోయి వ్యాఘ్రం రొమ్మును దూసుకుపోయి చీల్చుకుని అవతలవైపున బయటికి వచ్చింది. కాని పులి వేగాన్ని అడ్డగలగినంత బలం కలది కాకపోవడంచేత బల్లెం విరిగిపోయింది. పులి నన్యాసిమీద పడింది.

ఆ గండరగోళంలో బార్నీ గబాలున పిస్తోలు తీసి పులిమీదికి పేల్చాడు. అదృష్టవశాత్తు పిస్తోలులో గుళ్లు పెట్టడం మరిచిపోయాడు బార్నీ. లేకపోతే ఆ దెబ్బ పులికి బదులు నన్యాసికి తగిలి అతడు మరణించేవాడు. ఈలోగా మార్టిన్ నన్యాసి ఇందాక రాతికి ఆన్చిన తుపాకి తీసుకుని పులి చెవిలో పెట్టి ధామ్మని పేల్చాడు. పులి దచ్చిపడింది. ఇదంతా కొన్ని సెకన్లలో జరిగింది. నన్యాసి వళ్ళు దులుపుకుని లేచాడు. అతనికి దెబ్బలేమీ తగలలేదు.

“ఎంత ధైర్యమయ్యా నీది? అంత లావు పెద్ద పులి మీదికొస్తుంటే కాలు కదపనైనా కదపకుండా నుంచున్నావు!” అని బార్నీ అభినందించాడు.

“మీకు దెబ్బ తగిలినట్లుంది. మీ మొహం నిండా ఆ నెత్తురేమిటి?” అని మార్టిన్ అందోళన పడ్డాడు.

“ఇది నా నెత్తురు కాదు. పులిది,” అంటూ నన్యాసి దగ్గిర్లోఉన్న ఒక ఏటి నీటిలో ముఖం, వళ్ళు కడుక్కున్నాడు. తరవాత పులి చర్మం వలిచి తీసుకుని కళేబరం అక్కడే వదిలేశాడు.

అప్పటికి సాయంత్రమైంది. అందుచేత పులి చర్మం తీసుకుని ముగ్గురూ తిరుగుముఖం పట్టారు. దోవలో ఇందాక చంపిన తొండను తీసుకున్నాడు. చీకటిపడి వేళకు కుటీరం చేరుకున్నారు.

(ఇంకా వుంది)

చిన్నప్పటి నెనాటి

ము.విరభద్ర శాస్త్రి

చిన్నటి గాలి - తెరలు తెరలుగా వీస్తున్నది. నాయం కాలపు నీరెండ పడి పచ్చటి గడ్డికంటికి చాలా ఇంపుగా కనిపిస్తున్నది. పార్కులో సిమెంటు బెంచిమీద కూర్చోని ఉన్నాను. నా పెనకనే ఎత్తుగా క్రోటన్న మొక్కలు పెరిగి ఉన్నాయి ఆ మొక్కలకు అవ తలక్రక్క చిన్న పిల్లలు హుమారుగా కేకలు పెడుతూ ఆడుకుంటున్నారు. 'దూరంగా రేడియో సంగీతం పాడుతున్నది.

చీకు, చింత లేని పిల్లలు - అమ్మ, నాన్న, అన్నయ్యలు, అక్క

య్యలు ముద్దు చేసే పిల్లలు - ముద్దు ముద్దుగా ముచ్చటగా ఆడుకుంటున్నారు.

"నేను రాజకుమారుణ్ణి. నీవు మంత్రగాడివి" అంటున్న ఊక అబ్బాయి.

నా చిన్నప్పుడు, నేనూ రాజకుమారుణ్ణి అనుకొనే రోజులలో, నేనూ ఇటువంటి కథలు విన్నాను. ఇటువంటి ఆటలు ఇలాగే - ఆడుకున్నాను. అవన్నీ గురుతు వప్పుటే ఏదో చెప్పరాని ఆనందంతో నా కళ్లు చెమర్చినాయి.

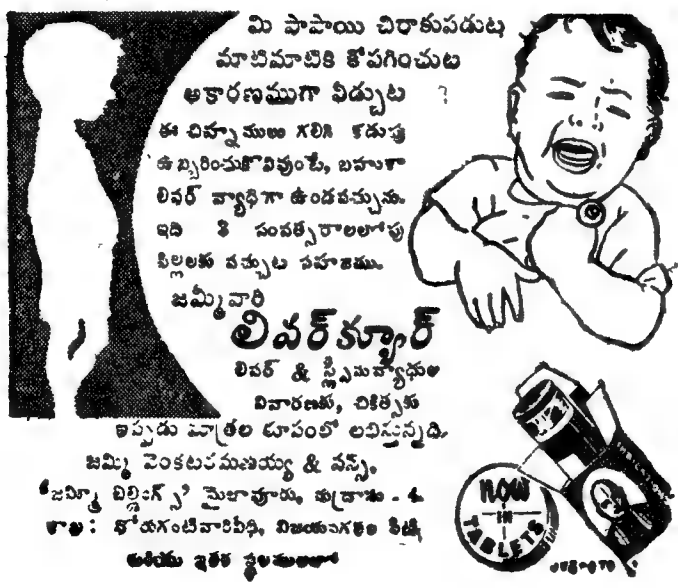
నెయ్యి ఎక్కువగా వేసి, ముద్దలు కలిపి చేతిలో పెడుతూ మా

అమ్మమ్మ కథలు చెప్పేది. ఆ కథ వినకపోతే, అన్నం నయించేది కాదు. నోట్లో ఉన్న ముద్ద నమలాలో, చెప్తున్న కథకు ఊకొట్టాలో తెలియక, ఆలోచన నేమలక, ఉక్కిరి బిక్కిరి అయ్యేవాణ్ణి ఆ కథలోని రాజకుమారులలాగా ఎన్నెన్నో అనుకున్న విషయాలు సాధించాలని, అలాంటివి నిజంగా జరిగితే ఎంత బాగుంటుందో అని ఆశలు, ఊహలు చేసేవాణ్ణి. ఇప్పుడు గుర్తుకువస్తుంటే నవ్వు వస్తున్నది.

ఆ కథలు జరిగిన కాలంలో నేనూ ఉండి ఉంటే - నేను నాహ నాల్గు చెయ్యకపోయినా, చేసిన ఆ రాజకుమారుల క్రక్కన తిరుగుతూ ఉంటే - ఎంత బాగా ఉంటుంది?

అవన్నీ ఆలోచించినకొద్దీ వట్లు ఎంచేతో మైకం కమ్ముతున్నది. మనస్సు తేలిపోతున్నది - రెక్కలు విప్పుకొని స్వేచ్ఛగా ఎత్తయిన ఆ కాశంలో విహరించే పాపురంలాగా ఎగిరిపోతున్నది. చిత్రవిచిత్రముయిన వాద్యధ్వనులు నన్నగా వినిపిస్తున్నాయి.

ఏదో ఒక పట్టణం. ఆ పట్టణంలో ఒక యిల్లు. ఆ యిల్లు పూరి గుడిసేనో, పెంకుటిల్లో తెలియటం

మి పాపాయి చిరాకుపడుట మాటిమాటికి కోపగించుట అకారణముగా విద్దుట ? ఈ చిహ్నములు గలిగి కడుపు ఉబ్బిరించుకొనివుంటే, బహుశా లివర్ వ్యాధిగా ఉండవచ్చును. ఇది కి సంవత్సరాలలోపు పిల్లలకు వచ్చుట సహజము. జమ్మివారి **లివర్ క్యూర్** లివర్ & స్లిమిస్ వ్యాధుల నివారణకు, చికిత్సకు అప్పుడు మాత్రమే దూపంలో లభిస్తున్నది. జమ్మి వెంకటరమణయ్య & వన్స్. 'జమ్మి రిలీజ్' స్ మైఖేళారావు, మద్రాసు - 4. కాట: కోయగంటివారిపేటి, విజయవాడకు పిట్టి అరెండు ఇతర స్థలములలో

లేను ■ యింటిముంగిటికి వెళ్ళాను
ఒక ముసలమ్మ కనిపించింది.

“ఏ ఊరు నాయనా మనది?”
అని అడిగింది

నాకు నోటి వెంట మాట
రాలేదు. కళ్ళప్పగింది చూస్తూ
నిలబడ్డాను.

“ఏ ఊరయితే ఏంటే నాయనా!
చాలా అలిసి పోయినట్లున్నావు.
లోపలికి రా! అన్నం తిందువుగాని”
అన్నది.

■ మాటలలో ఏమి శక్తి
ఉన్నదో గాని, వేను అవునని గాని
కాదని గాని అసలేకపోయినాను.
నాకు వేరే ఏ ఆలోచనా తట్టలేదు.
మాట్లాడకుండా ఆమె వెంట లోప
లికి వెళ్ళాను

నాటకంలో వేవంటాగా ఖరీద
యిన పట్టుగుడ్డలు తొడుక్కొని,
ఆభరణాలు పెట్టుకొని ఉన్న ఒక
బాలాకుమారుడు పదహారేండ్ల
వాడు కనిపించాడు. ఎంతో ఉత్సా
హంగా ఉన్నాడు తూసీగలా తేలి
పోతున్నాడు

“అమ్మలాగ ఆదరించి అన్నం
పెట్టావు. ఈ వరహా తీసుకో!”
అంటూ ఆమె చేతికిచ్చాడు.

వేనెప్పడూ వరహా చూడలేదు
ఎట్లా ఉంటుందో చూడాలని చిన్న
ప్పడు చాలా కోరికగా ఉండేది.
మా అమ్మమ్మని రెండు మూడు
సార్లు అడిగాను. కాని ఆమె చెప్ప
లేదు. ఇప్పుడయినా చూద్దా మని
పించింది కాని అది కనిపించలేదు.
అది తీసుకొని రొండిన పెట్టుకొని,
ఆమె “మా నాయనా!” అంటూ
అతని చక్కిలి నిమిరి మెటికలు
విరుచుకున్నది.

కుమారి ఆవలూరి శాంత (11 వం)

(ఎమ్ ఎస్ కైతగారి శిష్యురాలు మదరాసు ఆంగ్లం బాలానంద శంఖంబ్
భరతనాట్య పోటీలలో బహుమతి పొందది)

★ చిన్న పుట్టి నేస్తాలు ★

“అయితే పెద్దమ్మా! ఏమిటి ఊళ్లో విశేషాలు?” అని అడిగాడు ఆ అబ్బాయి. నేను ఆశ్చర్యంగా ఆమెవంక చూశాను. ఆమె అతనితో చెప్తున్నది.

“విశేషాల కేమిటి నాయనా! చాలా ఉన్నాయి. ఇక్కడికి నూరామడ దూరంలో ఒక పట్టణం

ఉన్నది. ■ పట్టణానికి రోజూ రాత్రి పూట ఎక్కడినుంచో ఒక పులి వచ్చి అందరినీ భక్షిస్తున్నది. పట్టణంలో వాళ్లు నిద్రాహారాలు మానేశారు. ఆ పులిని చంపిన వాళ్లకి కూతురి నిచ్చి పెళ్లి చేసి అర్థ సింహాసనము ఇస్తా

నని ఆ పట్టణమేలే రాజు చాటింపు చేయించాడుట. అదే విశేషం.”

“నకేలే పెద్దమ్మా! నేను పోయి వస్తా,” నంటూ ఆ అబ్బాయి మాయమైనాడు. నే నక్కడ ఉన్నమాటైనా గమనించలే దరకు.

“ఆ అబ్బాయి ఎవరు పెద్దమ్మా?” అని అడిగాను.

“ఏమో నాయనా!”

చెమ్మచెక్క చేరడేసిమొగ్గ

అంక కామకృష్ణ (14 సం॥) — రాజమండ్రి.

★ చిన్నప్పటి నేస్తాలు ★

ఆ అబ్బాయి ఒక అమ్మాయిని చేసుకున్నాడు. ఇంకొక అబ్బాయేమో కంచురథం ఎక్కి వచ్చాడు. అతడితో అమ్మాయిని చేసుకున్నాడు. ఆ పడుమల్లెపూల ఎత్తు పిల్లలంతా అవతల పేటలో ఉన్నారు. గుర్తు చెప్తాను విను. నీవు ఏ దారివెంట వచ్చావు ముందు చెప్పు."

"తెలియదవ్వా! ఎలా వచ్చానో ఏమో ఇక్కడికి."

"బాగుంది. నీవు వచ్చిన దాకే నీకు తెలియదంటావా?" అంటూ పెద్దమ్మ బోసినోటితో నవ్వింది.

"నిజంగానే అవ్వా! వీళ్లందరిని గురించి నేను విన్నాను. అయితే వాళ్ళని ఎప్పుడూ చూడలేదు.

రాతిపూట ఏదయినా ఆలోచిస్తూ పడుకొని నిద్దరపోతే అవే కలలోకి వస్తాయని అనుకుంటుంటే చిన్నాను. ఎన్నిసార్లో ఆలోచించుకుంటూ పడుకున్నాను గాని ఎప్పుడూ కలలు రాలేదు."

అవ్వ మళ్ళీ నవ్వింది.

"పోని ఇప్పుడు నిజంగా చూడ వచ్చునుగా! అటు చూడు ఒక దారి ఉన్నది. ఆ దారివెంట పోయి కుడి చేతిప్రక్కకి తిరుగు అక్కడ..."

దారికోసం చూశాను. మనక మనకగా కన్పించింది. కిటిలో నీడ చూస్తూఉండగా, గాలికి నీరు కదల బారి, నీడ కదిలిపోయినట్లు దారి మాయమైంది.

"అవ్వా! ఇదేమిటి నాకు కని

పించటంలేదు" అంటూ కళ్ళునులుము కొని చూశాను. అటు దారి మాయ మైనట్లే ఇటు పెద్దమ్మ మాయ మైంది. అవ్వ నవ్వి న బోసి నవ్వాక్కటే తెల్ల తెల్లగా మెరుస్తూ కనుమసిపోయింది.

ఈవాళయినా వారందరినీ చూడ గలుగుతున్నానన్న ప్రస్తుతపు ఆశ అడుగంటిపోయింది. ఎప్పటికైనా చూస్తే బాగుండునన్న చిన్ననాటి ఆశ రెట్టింపు అయింది.

ఆ కథలలో వాళ్ళందరూ ఒక్క చోట ఉన్నారు. ఒకే పట్టణంలో ఉన్నారు. ఒక్కొక్క రకంవాళ్లు ఒక్కొక్క వీధిలో-వాళ్ళనుగురించి నేను నా చిన్నప్పడు విన్నాను. మా నాన్న ఆయన చిన్నప్పడు వివిడింటారు. మా తాతయ్యకూడా వివిడిండవచ్చు. మరి ఇంత పూర్వ కాలంవాళ్ళయిన కథలోనివాళ్లు ఇప్పుడు ఎట్లా ఉన్నారో కదా! వాళ్లు ముసలివాళ్ళయి ఉంటారా? అబ్బే! అయిఉండరు.

వాళ్లంతా ఎంత మంచివాళ్లు. నా చిన్నప్పటి నేస్తాలు. నా ఒక్కడి కేమిటి? అందరికీ - అందరు చిన్న పిల్లలకి నేస్తాలే! ఒక్కొక్కరిని తలుచుకుంటే కళ్ళముందు కనిపిస్తున్నట్లు అనిపిస్తున్నది. మట్టితో ఎండు ఉండ, పచ్చి ఉండలు చేసి, నీలాటిరేవున చేరి అమ్మలక్కలకుండలు పగల గొట్టతూ, అతికిస్తూ ఉండిన రాజకుమారు లిద్దరు - చింతకాయ పచ్చడి అన్నం, పెరుగన్నం వెంట తీసుకొనిపోయి, అడవుల వెంట ప్రయాణంచేసి, పులి తీసుకొని పోయిన చెల్లెలిని విడిపించుకొని

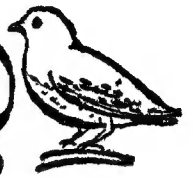

గ్లాకోజు, మంచి పాలు, దక్కెర వీటితో తయారై, చేతితో తాకబడక, యంత్రం తో ప్యాకింగ్ కాబడినది 'రావల్ గాన్' మిఠాయిలూ, టాపీలూ గతి పది సంవత్సరములుగా ప్రసిద్ధి చెందినవి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం కోనసీమ ప్రాంతం.
నెమిచంద్ పారసెమల్ & కో.,
128-వీ, నైనియప్ప నాయక్ వీధి, మద్రాసు-3.

పిచ్చుకమ్మనంకెళ్లు

- కొర్రా సీతారామారావు (8)

ఒక పూరిలో ఒక రైతు వుండేవాడు. అతనికి కొద్దిగా పొలముండేది. అతనిపై శనిదేవతకి అకారణంగా ఆగ్రహం కలిగింది. వాసాకాలం రాగానే రైతులంతా పొలం దున్ని గింజలుజల్లారు. మన రైతు రామయ్యగూడా అందరిలాగా తనకున్న కార్తపొలండున్ని జొన్నలు చల్లాడు.

శనిదేవుడు వానలనిచ్చే కార్తలన్నిటినీ పిలిచి, రామయ్య పొలం

వచ్చిన రాజకుమారులు, ఇతన్ని ఆలోచిస్తుంటే నవ్వుస్తున్నది, దుఃఖం వస్తున్నది.

గాలిలో చుట్టూ అలికిడి అయి ప్లా అనిపిస్తున్నది. కథలలోనివారంతా నాకు కనిపించకుండానే నా చుట్టూ నిలబడి నన్ను చూస్తున్నట్లు తోస్తున్నది.

నాకు సిగ్గునిపించింది. తలవంచుకున్నాను. క్రమంగా నా మనస్సు బరువెక్కింది. మైకం విడిపోయింది. గాలి వంటికి తగిలింది. రేడియో నంగీతం చెవులలో వడింది.

ఈసారి నీవే మంత్రగాడివి. నేను రాజు కుమారుణ్ణి" అంటున్నాడు క్రోటమ్మ వరుస వెనుకనుండి ఒక అగ్గాయి.

మీద ఒక చుక్కయినా కురవ కూడదని ఆజ్ఞాపించాడు. చిత్తకార్తి వాన చిటపట చినుకులేగదా, దాని కేమిటి చెప్పేది అని దాన్ని మాత్రం పిలవలేదు. అన్ని కార్తెలు రామయ్య పొలం తప్పించి అన్ని పొలాలమీద కురిసిపోయాయి. రామయ్య పొలం మాత్రం వాన లేక బీడువడింది. ఇంతలో చిత్తకార్తి వచ్చింది. అది ఈ పొలం చూచి దీన్ని నావంతుకు తరిమా కార్తెలు వదిలాయి గాబోలని తన వానంతా అక్కడే గుమ్మరించింది. ఈ వానధాటికి పొలం బాగా తడిసి చక్కగా మొలకెత్తి మంచి మైరయింది. ఇది శనిదేవుడికి తెలియదు.

రామయ్య యివ్వకైనా తనను ప్రార్థిస్తాడేమోనని చూడ్డానికి శనిదేవుడు బయలుదేరాడు. తీరా చూస్తే రామయ్య పొలం అందరి పొలాలకంటే ఏపుగా ఎదిగి బరువైన కంకులు వంగి వున్నాయి. శనిదేవుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. నరేజరిగిందేదో జరిగిపోయింది, ఈ కుప్పకు కుంచెడే కాబాలని శపించి పోయాడు. ఈ నంగరి అక్కడే కంకులమీద కూర్చున్న ఒక బుల్లి పిచ్చుక విన్నది.

పాపం! రామయ్య పాడైపోతాడే, కుప్పవేయకుండా చూడాలని తలచి, మెల్లిగా రామయ్య దగ్గరకు చేరి, "ఓ రామయ్యా! నీవు చేసుకోని కుప్పవేస్తే, కుంచెడే రాలాలని శనిదేవుడు శపించాడు. కాబట్టి ఏమి చేస్తావో మరి" అని చెప్పి చక్కాపోయింది.

ఇది విని రామయ్య కుప్పకు కుంచె డన్నాడుగదా, మొక్క మొక్కను కుప్పవేసి రాలుద్దామని మొక్క మొక్క రాలాడు. కుప్పలా మొక్కలు కట్టాడు గాబట్టి, మొక్క మొక్కకు కుంచెడు గింజలు రాలాయి. దాంతో చేనంతటికీ బండ్లలో గింజలయ్యాయి. బండ్లమీద బస్తాలు బయలుదేరాయి. మళ్ళీ శనిదేవుడు చూడ్డానికి వచ్చాడు. బండ్లలో బస్తాలు మోస్తున్నాడు. దివ్యదృష్టితో చూచి పిచ్చుక చేసిన పని గ్రహించాడు. "ఛీ! పాడు పిచ్చికా! నా పనికి నీవు అడ్డమొచ్చావు! నీవు నడవలేకుండా నీ కాళ్ళకు సంకెళ్ళు వడాల"ని శపించిపోయాడు. అప్పటి నుండి పిచ్చుక గెంతుటేగాని నడవలేదట. అదిపోయి రామయ్యతో చెప్పకొని వచ్చిందట. "పోనీలే! బుల్లి పిచ్చికా! నిన్ను నేను

బాలవాఙ్మయనిర్మాతలు

(42 వ పేజీ తరువాయి)

మానుష గాఢలక్ష్మ అతిశీఘ్ర బాల వాఙ్మయములో చిర సాయుగా నిలచి పోయింది

గ్రెమ్ సోదరులు జర్మనీ దేశస్థులు. జేకబ్ కార్ల్ గ్రెమ్ 1785 లో జన్మించాడు. విల్ హెల్మ్ గ్రెమ్ 1786 లో జన్మించాడు. గ్రెమ్ సోదరులు భాషాశాస్త్రజ్ఞులు, వైయాకరణజ్ఞులు. జే.గ్రెమ్ గురువు సహితముగా పరిశోధన పుస్తకమును కాలములో అతిడికి జర్మనీ సాహిత్యముపై అభిరుచి కలిగింది. ఆ కాలములో ఒక జర్మనీ దేశస్థునిచే సేకరింపబడి, సరిష్కృతిము చేయబడి, అచ్చయిన జానపద కవితలపై జే.గ్రెమ్ను అక్కర్చించింది. దానితో అతడు పరిశోధన చేయటానికి వచ్చిన విషయములతోపాటు, జానపద గాథలలో పరిశోధన లిపి అనకాశము లభించింది. అతడు అక్కడ ఉండగా అతడి సోదరుడు 'అముద్రిత గ్రంథాలలో జర్మన్ కేళిపు పాతపాటలను సేకరించటానికి పుస్తకంబా? అని జూబు వ్రాశాడు. జే.గ్రెమ్ చేసిన పరిశోధన క్రమాలలో కాకపోయినా జానపద గాథలలో జరిగింది స్వస్థానము చేర్చుకొన్న తరువాత సోదరుని సహాయముతో ఈ కార్యము సెరవేర్చటానికి జేకబ్ నిశ్చయించుకొన్నాడు. అనంతరం సోదరులిద్దరు గ్రామ గ్రామము తిరిగి గాథలను సేకరించారు. గ్రెమ్ సోదరులకు ఆ క్రమాలను యథాతథముగా ఉంచవలెనని ఆదేశము తమ సమకాలికులైన నాటిని సూర్యచేయటము వారికి రుచించలేదు. హెన్రీ మార్షన్ (పిల్లల పాటలు) జర్మనీ భాషలో వ్రాయబడినది 1812 నుండి ఆ కేళిపు ద్వారా జీవితములో ఒక భాగమైపోయినది. అనంతరము అది ఆంగ్ల భాషలోకి అనువాదము చేయబడినది. గ్రెమ్ కథలు 1828లో 'జర్మన్ పాపులర్ సోన్స్' అను పేరున ఆంగ్ల భాషలో అనువాదపడినది. సమీక్షకుగా ప్రచురింపబడినది ఆనాటినుండి ఆంగ్ల బాల బాలికలలో

పిచ్చుకమ్మ సంకెళ్లు

కాపాడుతానని కొన్ని కంకులు కుచ్చగట్టి పంచలో వేలాడదీశాడు. అప్పటినుండి ప్రతి రైతు కుప్పవేసి గింజలు చాల్చగానే పిచ్చుకలకని కుచ్చగట్టి యిళ్ళల్లో వేలాడే యడం అలవాటైపోయింది. ★

గతమానం బీమవరంలో 'వెన్నెల' కావ్యానిష్కరణసమయంలో తీసిన ఛాయాచిత్రం వేడికపై ఆసీనులైనవారు కవి శ్రీ అత్తిలి సూర్యనారాయణమూర్తి, సభాధ్యక్షులు శ్రీ దిగుమర్తి సీతారామస్వామి, 'వెన్నెల' గానం చేసిన శ్రీమతి భావరాజు సీతామహాలక్ష్మిగార్లు.

ఈకథలను దదివి అనందించినారు లేదు. పెద్దవారి సహాయములేకుండా వాటినికదివి అనందించుటకు పున్నాడు కావ్యపరిశోధనచేయ సముక్తమై జే.గ్రెమ్కు, ఇవలను వాడుకలు వ్రాసి నలుదిగా జీవితము గడపదలచిన ఏంజెల్స్ కు బాలవాఙ్మయములో నిర్మాతలుగా ప్రఖ్యాతి కలగటముచిత్రి సంఘటనలు.

అనుభూతిగా వచ్చిన జానపద గాథలను సేకరించి ఆ పలుకుబడితోనే ఆ విధానములో సంగ్రహముచేయ తలపెట్టిన గ్రెమ్ సోదరులు జంటగా వివిధ మైన భేదముగా లేకుండా జీవించారు. విద్యార్థిదశలో వారిద్దరూ ఒక చోట తిని, ఒక చోట పడుకున్నారు. ఒక గదిలో ఒక బల్లముపైన చదువుకొన్నారు. ఇద్దరూ సమష్టిగా ఒక గదిలో జీవించారు. తరువాత విల్ హెల్మ్ గ్రెమ్ అనందమయ వైవాహిక జీవితము ఆసోదరుల సన్నిహిత్యేనికి భంగము కలిగించలేదు. సోదరులిద్దరూ ప్రాశస్త్యమునారు. 1853-లో జేకబ్ గ్రెమ్ మరణించాడు. 1859-లో విల్ హెల్మ్ కార్ల్ గ్రెమ్ మరణించాడు. అంతరంగక సోదరులిద్దరూ జంటగా జీవించి, జంటగా గ్రంథరచన చేశారు.

బాలవాఙ్మయ నిర్మాతలలో ఈ ముగ్గురు రచయితలు ప్రముఖస్థానము కలవారు. విశ్వ సాహిత్యములో గ్రెమ్ గ్రంథ నిర్ణయము నిష్కర్తలైన సాహిత్యవేత్తలు విశ్వవేత్తలచే చేయబడినది. మూడు వేల సంవత్సరాల కాలపు సాహిత్యములో, కి వేల ఉత్తమ గ్రంథాలను ముగిదిపాటవంటి నాటిని నిర్ణయించారు. వాటిలో ఆంగ్లంలో లావిసేరి రచించిన 'లిటిల్ విమెన్', ఏంజెల్స్ కథలు, 'అరేవియన్ స్టోరీస్', లూయిస్ కాగ రచించిన 'చెల్స్ ఇన్ ది ఎంపర్ లాండ్', మార్క్ ట్వెన్ రచించిన 'హాల్ బీఫెన్', 'ప్రిచ్చు అండ్ ది పాపరు', 'టామ్ సాయర్', గ్రెమ్ సోదరుల కథలు, ఆర్ ఎల్ స్టీవెన్సన్ రచించిన, 'ట్రెజర్ ఐలెండు' జానపద కథలు, గాథలు, గలిచెన్న ప్రాచీనము, ఈ సమకథలు మొదలైనవి ఉన్నవి. వీటిలో చాలావరకు తెలుగు భాషలోకి అనువాదంపడి, తెలుగు బిడ్డలకు పరిచయము చేయబడుతున్నవి. ఈ కృషికి ఇతోధికముగా సేవ చేస్తున్న తెలుగు రచయితలను, తెలుగుపత్రికలను తెలుగుతల్లులు ప్రశంసించుకొంటూ ఉండలేరు. ★

ఆంధ్రపత్రిక

స చిత్ర వార పత్రిక

సంక్రాంతి సంచిక

కథానికల పోటీ

మొదటి బహుమతి రు. 75 రెండవ బహుమతి రు. 50.

రచనలు చేరవలసిన ఆఖరుతేది 10-12-55

ఆంధ్రపత్రిక - సచిత్ర వారపత్రిక 1956 సంక్రాంతి ప్రత్యేక సంచిక ప్రచురణ పురస్కరించుకుని కథానికా రచనకు ప్రోత్సాహమివ్వవలెననే ఉద్దేశంతో పోటీ జరపాలని నిశ్చయించాము.

పోటీకి వచ్చే కథానికలలో శ్రేష్ఠమైన రెండు రచనలకు రు. 75, రు. 50 బహుమతులివ్వబడతాయి.

సామాజిక ఇతివృత్తాలుగల స్వతంత్ర రచనలే పోటీకి స్వీకరించబడతాయి.

పోటీ కథానికలు మా కార్యాలయానికి 1955 డిసెంబరు 10 వ తేదీలోగా చేరాలి.

బహుమతుల గురించిన తుది నిర్ణయాధికారం సంపాదకులకే ఉంటుంది.

పోటీకి పంపే కథానికలకు రేపర్లపైనా, రచన మొదటి పుట పైనకూడా స్పష్టంగా "ఆంధ్రపత్రిక సచిత్ర వారపత్రిక సంక్రాంతి కథానికల పోటీకి" అని వ్రాయాలి.

రచనలు తెల్ల కాగితాలలో సిరాతో ఒకే వైపున వ్రాసి పంపాలి.

బహుమతి నిర్ణయం అనంతరం ప్రచురణకు స్వీకరించబడని రచనలను త్రిప్పి పంపగోరే రచయితలు తమ రచనలతో పాటే తిరుగు పోస్టుకు అవసరమైన స్టాంపులు జతపరిచి పంపాలి.

సంక్రాంతి సంచికకు గాను ఇతర వ్యాసాలు, కథానికలు, చిత్రాలు, ఫొటోలు పంపదలచిన వారు కూడా 1955 డిసెంబరు 10 వ తేదీలోగా మా కార్యాలయానికి అందేటట్లు పంపాలి. చిత్రాలు ఇండియన్ ఇంక్ లో వ్రాయాలి. ఫొటోలు గ్లాస్ (ప్రింట్) మాత్రమే; కార్డు సైజుకి తక్కువ కాకుండా ఉండాలి.

రచయితలు ఈ సదవకాశాన్ని వినియోగించుకుని మా సంకల్పాన్ని జయప్రదంగా నెరవేర్చగలరని ఆశిస్తున్నాము.

—సంపాదకుడు.

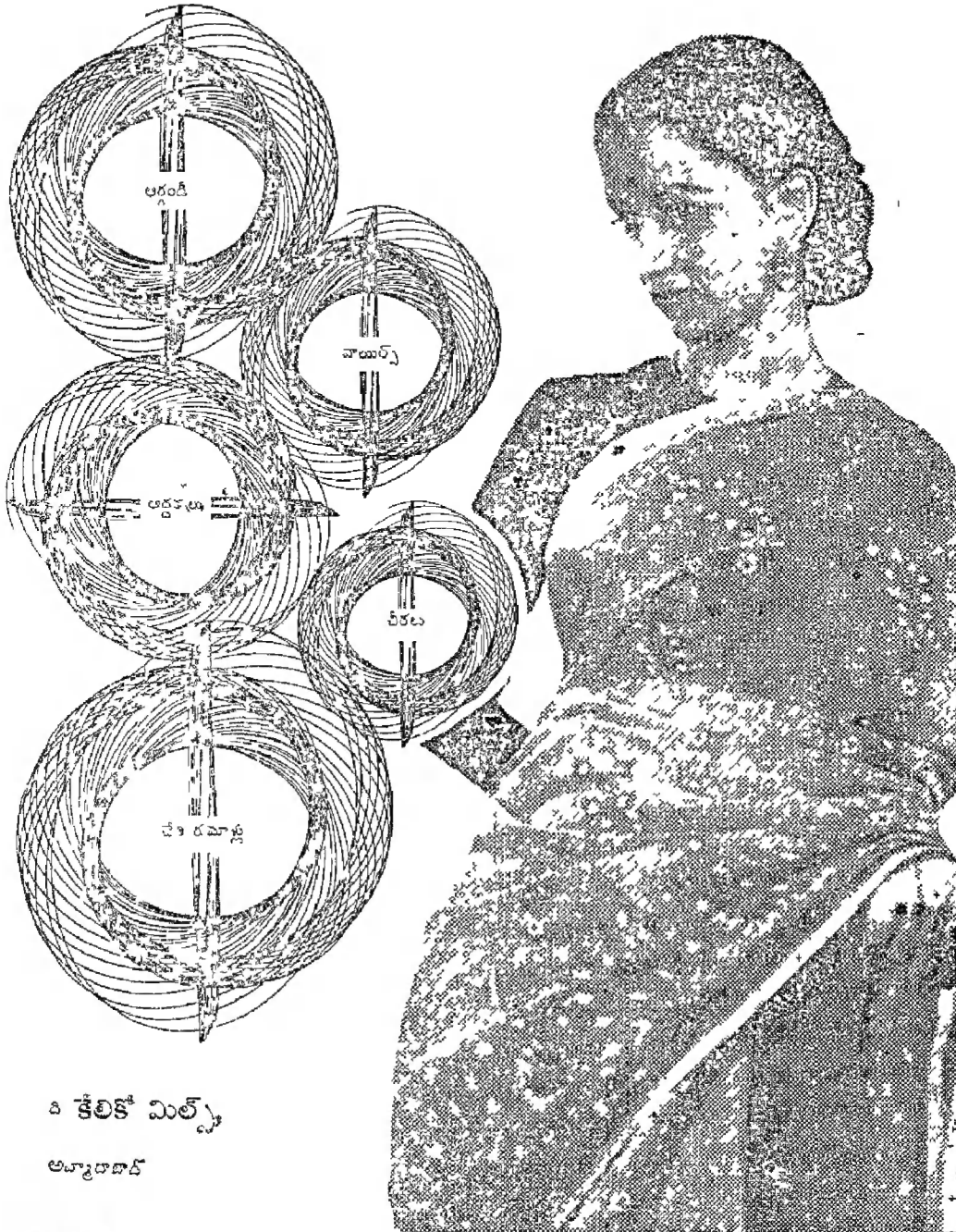

ప్రఖ్యాతమైన వస్త్రములకు ఒక నూతన నామధేయం

Calicloth

కేలక్లత్

ప్రీతికారము

వి కేలక్లత్ మిల్స్

అమలాపూర్